

**С.В.Качула, С.М. Халатур, Г.Є.Павлова,
Л.В.Лисяк, Н.П.Дуброва**

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

(Практикум)

Дніпро
МОНОЛІТ
2022

*Рекомендовано до друку вченою радою
Дніпровського державного аграрно-економічного університету
(протокол № 2 від 27.10.2022 р.)*

Рецензенти:

В. Д. Макогон – доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри фінансів Державного торговельно-економічного університету;

К. В. Васьківська – доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та управління бізнесом факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка;

О. В. Гончаренко – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. (практикум) / С.В. Качула, І-58 С.М. Халатур, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, Н.П. Дуброва. – Дніпро: Монолит, 2022. – 204 с.

ISBN 978-617-7369-82-9

У навчальному посібнику (практикумі) подано змістовний виклад матеріалу в схемах, таблицях і рисунках відповідно до робочої програми за вибором дисципліни «Інвестиційний менеджмент» підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Посібник містить практичні завдання до вивчення кожної теми, тести для самоперевірки знань, проблемні питання та глосарій.

Для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, а також практиків, які цікавляться сучасними методами і технологіями інвестиційного менеджменту на підприємстві.

УДК 330.322

ЗМІСТ

Передмова	5
Тема 1. Теоретичні та методологічні основи інвестиційного менеджменту	6
1.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	6
1.2. Практичні завдання.....	15
1.3. Термінологічний словник ключових понять.....	19
1.4. Тестові завдання.....	20
1.5. Питання для самоконтролю.....	27
Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту	29
2.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	29
2.2. Практичні завдання.....	34
2.3. Термінологічний словник ключових понять.....	45
2.4. Тестові завдання.....	46
2.5. Питання для самоконтролю.....	55
Тема 3. Інвестиційна стратегія підприємства	56
3.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	56
3.2. Практичні завдання.....	68
3.3. Термінологічний словник ключових понять.....	74
3.4. Тестові завдання.....	75
3.5. Питання для самоконтролю.....	83
Тема 4. Управління реальними інвестиціями підприємства	85
4.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	85
4.2. Практичні завдання.....	89
4.3. Термінологічний словник ключових понять.....	96
4.4. Тестові завдання.....	97
4.5. Питання для самоконтролю.....	104
Тема 5. Управління фінансовими інвестиціями підприємства	106
5.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	106
5.2. Практичні завдання.....	116
5.3. Термінологічний словник ключових понять.....	119
5.4. Тестові завдання.....	119
5.5. Питання для самоконтролю.....	126

Тема 6. Управління формуванням інвестиційних ресурсів підприємства.....	128
6.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	128
6.2. Практичні завдання.....	138
6.3. Термінологічний словник ключових понять.....	144
6.4. Тестові завдання.....	144
6.5. Питання для самоконтролю.....	152
Тема 7. Управління інвестиційними ресурсами підприємств АПК.....	153
7.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять.....	153
7.2. Практичні завдання.....	161
7.3. Термінологічний словник ключових понять.....	164
7.4. Тестові завдання.....	165
7.5. Питання для самоконтролю.....	173
Список рекомендованих джерел.....	174
Додатки.....	179

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах для ефективної діяльності підприємства особливо актуальною є проблема мобілізації та ефективного використання інвестицій. Щоб інвестувати в потрібному напрямку та в потрібний час, підприємство має визначити пріоритетність стратегічних ініціатив у своєму портфелі. Використання даних для прийняття рішень щодо визначення пріоритетів є ключовим. Мета управління інвестиціями – узгодження головних рішень, щодо інвестування зі стратегією, цілями, вимірними бізнес-результатами та фінансовими факторами конкретного підприємства. Управління інвестиціями – це процес створення портфеля акцій, облігацій та інших інвестицій відповідно до поставлених цілей.

Невизначеність сьогодення, періодичні світові фінансово-економічні кризи зумовлюють підвищення ролі інвестиційного менеджменту в забезпеченні ефективного розвитку підприємства. Дослідження інвестиційного менеджменту є важливою частиною загальної системи стратегічного управління підприємством. Ефективне функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання нереально без налагодженого управління його капіталом, тобто основними видами фінансування (інвестування ресурсів) у вигляді матеріальних і грошових коштів, різними видами фінансових інструментів.

Завдання дисципліни «Інвестиційним менеджмент» навчити здобувачів вищої освіти теоретичним аспектам та практичним навичкам щодо управління інвестиціями не лише наглядно за інвестиційним портфелем певного підприємства, але й узгодженню інвестиційної стратегії з іншими активами та головними цілями діяльності підприємства.

Авторський колектив висловлює подяку рецензентам навчального посібника д.е.н., старшому науковому співробітнику, професору кафедри фінансів Державного торговельно-економічного університету **Валентині МАКОГОН**, д. е. н., професору, професору кафедри публічного управління та управління бізнесом факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка **Катерині ВАСЬКІВСЬКІЙ**, д.е.н., професору, професору кафедри економіки Дніпровського державного аграрно-економічного університету **Оксані ГОНЧАРЕНКО** за конструктивні поради та рекомендації щодо його покращання, ректору Дніпровського державного аграрно-економічного університету, доктору наук з державного управління, професору, Заслуженому працівнику освіти України **Анатолію КОБЦЮ**, першому проректору - проректору з навчальної роботи, професору, кандидату с.-г. наук **Дмитру ОНОПРИЄНКУ** за сприяння до видання цього навчального посібника.

ТЕМА 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

1.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять

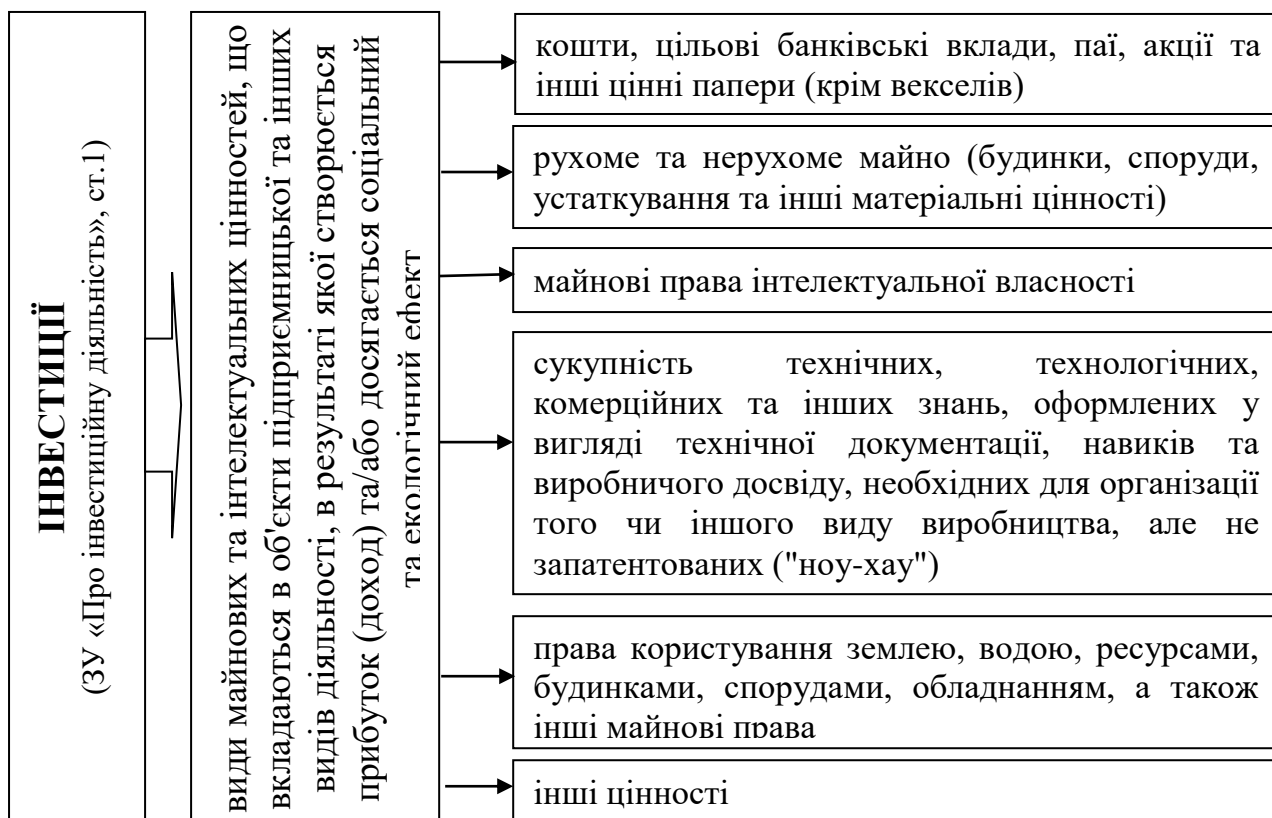
Мета заняття: з'ясувати сутність поняття «інвестиційний менеджмент»; основні принципи управління інвестиційною діяльністю підприємства; закріпити на практиці методологічні основи інвестиційного менеджменту та теоретичні засади інвестування розвитку людського капіталу

План практичного заняття:

1. Економічна сутність та класифікація інвестицій
2. Сутність, функції та механізм інвестиційного менеджменту
3. Організаційне забезпечення інвестиційного менеджменту
4. Системи і методи інвестиційного менеджменту

Теоретичні відомості

1. Економічна сутність та класифікація інвестицій

ФУНКЦІ ІНВЕСТИЦІЙ НА РІВНІ ДЕРЖАВИ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

здійснення політики
розширеного відтворення

прискорення науково-
технічного прогресу

збалансований розвиток усіх
галузей народного господарства

структурна перебудова
суспільного виробництва

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ (ЗУ «Про інвестиційну діяльність» ст.2)

сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо
реалізації інвестицій

проводиться на основі

інвестування, що здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності

державного інвестування, що здійснюється органами державної влади за рахунок коштів державного бюджету, позичкових коштів, а також державними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів

місцевого інвестування, що здійснюється органами місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевих бюджетів, позичкових коштів, а також комунальними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів

державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів

іноземного інвестування, що здійснюється іноземними державами, юридичними особами та громадянами іноземних держав

спільного інвестування, що здійснюється юридичними особами та громадянами України, юридичними особами та громадянами іноземних держав

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЕКТ
(ЗУ «Про інвестиційну діяльність» ст.2)

комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних), визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку національної економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється суб'єктами інвестиційної діяльності з використанням цінностей відповідно до положень ЗУ «Про інвестиційну діяльність»

Інвестиційний проект оформлюється у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних та достатніх для обґрунтування інвестування, організації та управління роботами з реалізації проекту в межах визначених вартості та терміну його реалізації

Об'єкти інвестиційної діяльності

будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права

Суб'єкти інвестиційної діяльності

- громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави;
- недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, страховики та фінансові установи - юридичні особи публічного права здійснюють інвестиційну діяльність відповідно до законодавства, що визначає особливості їх діяльності

Інвестори - суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙ

<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Вид інвестицій</i>	<i>Сутність</i>
по об'єктах вкладення засобів	реальні інвестиції	вкладення у створення нових, реконструкцію і технічне переозброєння підприємств
	фінансові інвестиції	вкладення засобів у фінансові інструменти, переважно цінні папери
по характеру участі у справах підприємства	прямі інвестиції	господарські операції, що припускають внесення засобів або майна в статутний капітал юридичної особи в обмін на право брати участь в управлінні підприємством
	непрямі (портфельні) інвестиції	господарські операції, які передбачають придбання цінних паперів і інших фінансових активів за грошові кошти на фондовому ринку. Інвестор не має права на участь в управлінні підприємством, він отримує лише дивіденди
по періоду інвестування	короткострокові (до 1 року)	вкладення в короткострокові депозитні внески, державні і корпоративні облігації з терміном погашення до 1 року, інші фінансові активи
	довгострокові (більше 1 року)	вкладення в основне виробництво, інноваційну діяльність, цінні папери з терміном погашення більше 1 року
по формах власності інвесторів	приватні	фізичні та юридичні особи з приватним капіталом
	приватні	державні та місцеві органи влади, державні підприємства, що інвестують з бюджетних фондів
	іноземні	фізичні та юридичні особи іноземних держав
	іноземні	суб'єкти різних держав
за регіональною ознакою	внутрішні	інвестування в межах країни
	зовнішні	інвестування за межами певної країни
по рівню ризиків	венчурні інвестиції	ризиковані вкладення капіталу, обумовлені необхідністю фінансування дрібних інноваційних фірм в областях нових технологій
	ануїтет	інвестиції, що приносять вкладникам певний дохід через регулярні проміжки часу

2. Сутність, функції та механізм інвестиційного менеджменту

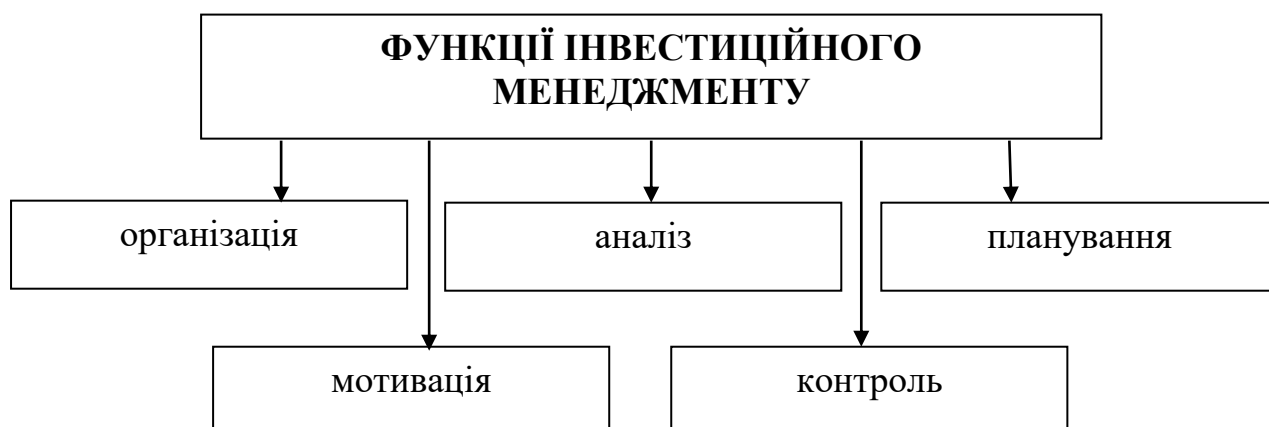
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

сукупність методів, прийомів, способів та принципів управління інвестиційним процесом, рухом інвестиційних ресурсів з метою одержання доходу в майбутньому

ПРИНЦИПИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ФУНКЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

- дослідження зовнішнього інвестиційного середовища
- прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку
- розроблення стратегічних напрямів інвестиційної діяльності та стратегії формування інвестиційних ресурсів підприємства
- пошук та оцінювання інвестиційної привабливості окремих реальних інвестиційних проектів, відбір найефективніших із них
- оцінювання інвестиційних якостей фінансових інструментів, відбір найефективніших із них, формування інвестиційної програми (портфеля)
- поточне управління інвестиційним портфелем та реалізацією реальних інвестиційних проектів і програм
- розроблення пропозицій щодо реструктуризації інвестиційних портфелів (програм)

ЗАВДАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

- забезпечення високих темпів економічного розвитку підприємства шляхом ефективною інвестиційною діяльністю
- гарантування максимізації доходу від інвестицій за заданого рівня інвестиційного ризику та його мінімізації
- забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності
- пошук шляхів прискорення реалізації діючих програм реальних інвестицій
- розроблення бюджету капіталовкладень

3. Організаційне забезпечення інвестиційного менеджменту

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

координація й оптимізація в часі й у просторі інвестиційної діяльності підприємства з метою досягнення в певний термін найбільшого інвестиційного ефекту

передбачає, насамперед, розробку структури й створення системи спеціальних внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, функціонування яких повинне бути спрямоване на розробку й прийняття ефективних управлінських рішень з усіх питань інвестиційної діяльності підприємства. Структура системи цих служб залежить від розміру підприємства й масштабу його інвестиційної діяльності

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1. Дослідження особливостей функціонування окремих структурних підрозділів підприємства й виявлення ступеня їхнього впливу на ефективність інвестиційної діяльності.

2. Розробка структури системи управління інвестиційною діяльністю, визначення типів її елементів (відділів).

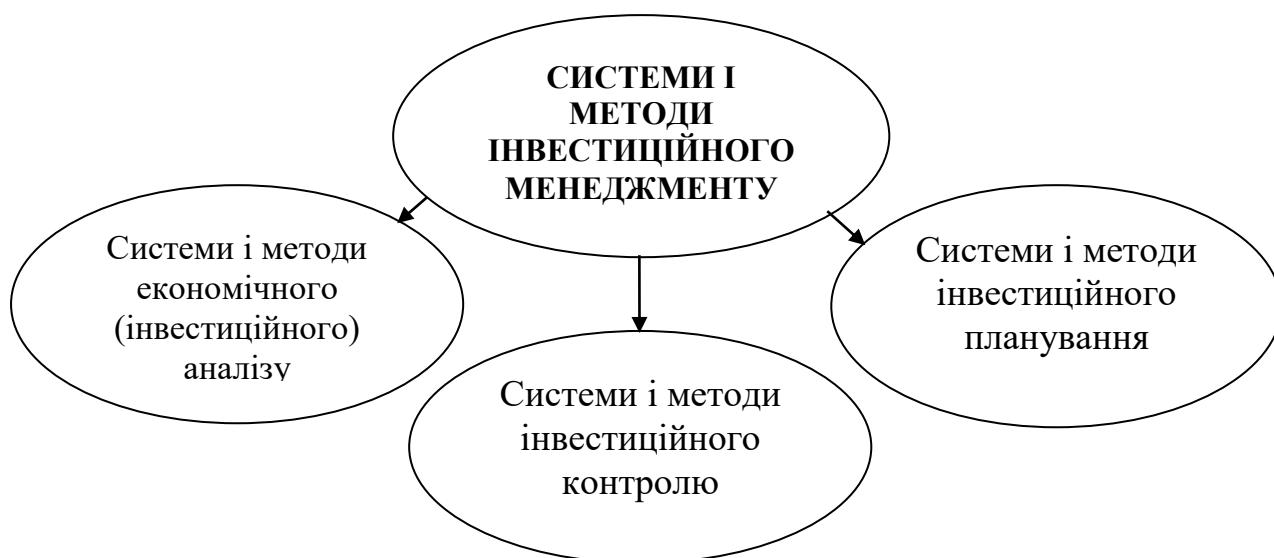
3. Формування системи прав та обов'язків і міри відповідальності керівників даних відділів.

4. Розробка планових завдань даним відділам і доведення їх до виконавців.

5. Забезпечення контролю виконання встановлених завдань цими відділами шляхом одержання відповідної інформації (звітів), її аналізу й установаження причин відхилень.

Організація управління інвестиційною діяльністю на підприємстві є основою прийняття ефективних управлінських рішень у сфері інвестицій

4. Системи і методи інвестиційного менеджменту

СИСТЕМА МЕТОДІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО АНАЛІЗУ

Горизонтальний (трендовий) аналіз ґрунтується на вивченні динаміки окремих показників інвестиційної діяльності в часі. У процесі використання цієї системи аналізу розраховуються темпи росту (приросту) окремих інвестиційних показників за низку періодів і визначаються загальні тенденції їхньої зміни (тренди).

Вертикальний (або структурний) аналіз ґрунтується на структурній деталізації (виокремленні) окремих показників інвестиційної діяльності підприємства. У процесі здійснення цього аналізу розраховується питома вага окремих структурних елементів загальних агрегованих показників

Порівняльний аналіз ґрунтується на зіставленні окремих груп аналогічних показників між собою. У процесі використання цієї системи аналізу розраховуються розміри абсолютних і відносних відхилень порівнюваних показників.

Аналіз фінансових коефіцієнтів ґрунтується на розрахунку співвідношення різних абсолютних показників інвестиційної діяльності підприємства між собою. У процесі використання цієї системи аналізу визначаються різні відносні показники та їхній вплив на рівень фінансового стану підприємства. Найбільш поширені такі групи аналітичних фінансових коефіцієнтів: оцінки рентабельності інвестиційної діяльності, оцінки оборотності операційних активів.

1.2. Практичні завдання

Розв'язання типових завдань по темі

Завдання 1.

Потенційному інвестору необхідно розрахувати поріг рентабельності, запас фінансової міцності та можливий прибуток / збиток і прийняти рішення в яке підприємство краще інвестувати кошти.

Дані для розрахунку:

Таблиця 1.1

Показник	дані по підприємствам, тис. грн.		
	А	Б	В
Виручка від реалізації	367	255	148
Змінні витрати	244	136	65
Постійні витрати	88	77	55

Розв'язок

Система показників комерційної діяльності слугує для відповіді на найголовніше питання, які стають перед потенційним інвестором:

- Який прибуток отримує підприємство?
- Як співвідносяться результат і витрати?
- Який фінансовий ризик комерційної діяльності?

Аналіз комерційної діяльності неможливо провести без визначення порогу рентабельності, точки окупності витрат. Аналіз комерційної діяльності базується на методі розрахунку валової маржі.

$$\text{Валова маржа} = \text{Виручка від реалізації} - \text{Змінні витрати}$$

$$\text{Відсоток валової} = \text{маржі} = \frac{\text{Ціна} - \text{Змінні витрати}}{\text{Ціна}} \times 100$$

Поріг рентабельності – це виручка від реалізації, при якій підприємство вже не має збитків, але ще не одержує і прибутку

$$\text{Поріг рентабельності} = \frac{\text{Постійні витрати}}{\text{Відсоток доходу від покриття до виручки від реалізації}} \times 100$$

$$\text{Пороговий обсяг реалізації} = \frac{\text{Поріг рентабельності}}{\text{Ціна або постійні витрати} / (\text{Ціна} - \text{Середні змінні витрати})}$$

Запас фінансової міцності – це сума, на яку підприємство може собі дозволити знизити виручку, не виходячи з зони прибутків. Запас фінансової міцності визначається за формулою:

$$\text{Запас фінансової міцності} = \text{Виручка від реалізації} - \text{Поріг рентабельності або у відсотках до виручки реалізації:}$$

$$\frac{\text{Виручка від реалізації} - \text{Поріг рентабельності}}{\text{Виручка від реалізації}} \times 100$$

Підприємство А:

- 1) Валова маржа = 367 – 244 = 123 тис. грн.
- 2) Прибуток = 123 – 88 = 35 тис. грн.
- 3) Поріг рентабельності = 88 / 35 * 100 = 251,4 тис. грн.
- 4) Запас фінансової міцності = 367 – 251,4 = 115,6 тис. грн.

Підприємство Б:

- 1) Валова маржа = 255 – 136 = 119 тис. грн.
- 2) Прибуток = 119 – 77 = 42 тис. грн.
- 3) Поріг рентабельності = 77 / 42 * 100 = 183,3 тис. грн.
- 4) Запас фінансової міцності = 255 – 183,3 = 71,7 тис. грн.

Підприємство В:

- 1) Валова маржа = 148 – 65 = 83 тис. грн.
- 2) Прибуток = 83 – 55 = 28 тис. грн.
- 3) Поріг рентабельності = 55 / 28 * 100 = 196,4 тис. грн.
- 4) Запас фінансової міцності = 148 – 196,4 = – 48,4 тис. грн.

Висновок: Інветору можна обирати варіанти А та Б, варіант В – краще не обирати

Завдання 2.

Розрахуйте, чи зміниться думка інвестора, якщо виручка від реалізації на підприємствах, наведених в завданні 1 зміниться: підприємство А – збільшиться на 10%, підприємство Б – зменшиться на 10%, підприємство В – залишиться незмінним.

Розв'язок

Підприємство А:

- 1) Валова маржа = $403,7 - 268,4 = 135,3$ тис. грн.
- 2) Прибуток = $135,3 - 88 = 47,3$ тис. грн.
- 3) Поріг рентабельності = $88 / 47,3 * 100 = 186,0$ тис. грн.
- 4) Запас фінансової міцності = $403,7 - 186,0 = 217,7$ тис. грн.

Підприємство Б:

- 1) Валова маржа = $229,5 - 122,4 = 107,1$ тис. грн.
- 2) Прибуток = $107,1 - 77 = 30,1$ тис. грн.
- 3) Поріг рентабельності = $77 / 30,1 * 100 = 255,8$ тис. грн.
- 4) Запас фінансової міцності = $229,5 - 255,8 = - 26,3$ тис. грн.

Підприємство В: без змін

Висновок: Інвестору можна обирати лише варіант А, варіанти Б та В – краще не обирати

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1.

Потенційному інвестору необхідно розрахувати поріг рентабельності, запас фінансової міцності та можливий прибуток / збиток і прийняти рішення в яке підприємство краще інвестувати кошти. Дані для розрахунку:

Таблиця 1.2

Показник	дані по підприємствам, тис. грн.		
	А	Б	В
Виручка від реалізації	144	208	305
Змінні витрати	45	99	78
Постійні витрати	55	23	70

Як зміниться думка інвестора, якщо виручка від реалізації на підприємствах зміниться: підприємство А – зменшиться на 10%, підприємство Б – збільшиться на 10%, підприємство В – збільшиться на 15%?

Завдання 2.

Потенційному інвестору необхідно розрахувати поріг рентабельності, запас фінансової міцності та можливий прибуток / збиток і прийняти рішення в яке підприємство краще інвестувати кошти.

Дані для розрахунку:

Таблиця 1.3

Показник	дані по підприємствам, тис. грн.		
	А	Б	В
Виручка від реалізації	455	541	647
Змінні витрати	312	444	325
Постійні витрати	108	23	215

Як зміниться думка інвестора, якщо виручка від реалізації на підприємствах зміниться: підприємство А – зменшиться на 15%, підприємство Б – збільшиться на 12%, підприємство В – збільшиться на 8%?

Завдання 3.

Потенційному інвестору необхідно розрахувати поріг рентабельності, запас фінансової міцності та можливий прибуток / збиток і прийняти рішення в яке підприємство краще інвестувати кошти.

Дані для розрахунку:

Таблиця 1.4

Показник	дані по підприємствам, тис. грн.		
	А	Б	В
Виручка від реалізації	107	200	188
Змінні витрати	44	32	66
Постійні витрати	21	44	56

Як зміниться думка інвестора, якщо виручка від реалізації на підприємствах зміниться: підприємство А – збільшиться на 15%, підприємство Б – зменшиться на 12%, підприємство В – зменшиться на 8%?

Завдання 4.

Власнику потрібно обрати один із варіантів: ліквідувати фермерське господарство або його реорганізувати. Визначено, що ліквідаційна вартість фермерського господарства складає 54 млн. грн. Прогнозований середньорічний чистий грошовий потік складає 18 млн. грн. Середньозважена вартість капіталу – 12%.

Завдання 5.

Антикризовому менеджеру потрібно обрати один із варіантів: ліквідувати підприємство чи реорганізувати з залученням додаткових інвестицій, якщо відомо, що ліквідаційна вартість підприємства становить 10 млн. грн. Прогнозований середньорічний чистий грошовий потік складає 2 млн. грн. Середньозважена вартість капіталу – 5%.

1.3. Термінологічний словник ключових понять

Інвестиції – сукупність довгострокових витрат фінансових, трудових, матеріальних ресурсів з метою збільшення накопичень і отримання прибутку.

Капітальні вкладення – частина інвестицій, спрямована на відтворення основних засобів виробничого і не виробничого призначення, на створення нових, реконструкцію і розвиток наявних основних засобів, включаючи об'єкти соціальної сфери.

Капітальні активи – це значні об'єкти власності, такі як будинки, автомобілі, інвестиційні об'єкти, акції, облігації та навіть колекційні предмети або предмети мистецтва.

Інвестиційні ресурси – усі види грошових та інших активів, залучених для здійснення вкладень в об'єкти інвестування.

Інструменти інвестування – це абсолютно все, у що можна вкласти гроші і отримати від цього певний дохід.

Інвестор – це юридична або фізична особа, яка здійснює інвестиції, вкладає власні, позикові або інші залучені кошти в інвестиційні проекти, фінансові або реальні активи.

Інвестиційний аналіз – це процес дослідження інвестиційної активності й ефективності інвестиційної діяльності підприємства з метою виявлення резервів їхнього росту.

Інвестиційний контролінг – це контролююча система, що забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках інвестиційної діяльності підприємства, вчасне виявлення відхилень її фактичних результатів від передбачених і прийняття оперативних управлінських рішень, що мають забезпечити нормалізацію цієї діяльності.

Інвестиційний менеджмент – це процес управління всіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва.

Інвестиційний проект – це довгострокове вкладення грошових та інших ресурсів з метою одержання економічної вигоди.

1.4. Тестові завдання

1. Інвестиції – це:

- 1) капітал, що формується підприємством для здійснення інвестицій;
- 2) вкладення всіх видів майнових і інтелектуальних цінностей в різні об'єкти;
- 3) господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно;
- 4) вкладення капіталу в різні фінансові інструменти інвестування, головним чином у цінні папери, з метою отримання доходу.

2. Що визначає інвестиційна діяльність?

- 1) сукупність практичних дій юридичних осіб, держави та громадян щодо реалізації інвестицій;
- 2) сфера, де здійснюється практична реалізація інвестицій (будівництво, машинобудівництво);
- 3) процес отримання підприємством прибутку;
- 4) правильної відповіді немає.

3. Що таке інвестиційний менеджмент?

- 1) процес управління усіма аспектами інвестиційної діяльності фірми;
- 2) сукупність практичних дій юридичних осіб, держави, громадян щодо реалізації інвестицій;
- 3) формування інвестиційного портфелю фірми;
- 4) процес залучення всіх інформаційних ресурсів на підприємстві.

4. Що є основною метою інвестиційного менеджменту?

- 1) забезпечення високих темпів розвитку фірми;
- 2) забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії на окремих етапах інвестиційної стратегії фірми;
- 3) пошук шляхів прискорення реалізації інвестиційних проектів, інвестиційних програм;
- 4) розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів та забезпечення максимального прибутку.

5. Що таке інвестиції в широкому розумінні?

- 1) сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави, щодо реалізації інвестицій;
- 2) характеризують загальні вкладення коштів, які спрямовуються у відтворення;
- 3) усі види інтелектуальних та майнових цінностей, що вкладаються в усі види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;
- 4) сукупність валових та чистих грошових потоків.

6. Що означає поняття «інвестиції» у вузькому розумінні?

- 1) перекази;
- 2) кошти;
- 3) вклади;
- 4) кредити.

7. Як класифікують інвестиції за об'єктами вкладення коштів ?

- 1) реальні та фінансові інвестиції;
- 2) прямі та непрямі;
- 3) приватні та спільні;
- 4) внутрішні та закордонні.

8. З метою ефективного функціонування економіки інвестиції

поділяються на такі різновиди:

- 1) фінансові і чисті інвестиції;
- 2) валові і чисті інвестиції;
- 3) реальні і фінансові інвестиції;
- 4) валові та фінансові інвестиції.

9. Хто може бути суб'єктом інвестиційної діяльності?

- 1) тільки інвестори;
- 2) тільки учасники;
- 3) інвестори і учасники;
- 4) вірної відповіді немає.

10. За формами власності інвестиції бувають таких видів:

- 1) спільні, іноземні;
- 2) відкриті, спільні, приватні, закриті;
- 3) державні, акціонерні;
- 4) приватні, державні, іноземні, спільні.

11. Яка з задач інвестиційного менеджменту є пріоритетною?

- 1) забезпечення високих темпів економічного розвитку підприємства при достатній її фінансовій стійкості;
- 2) максимізація доходу від інвестиційної діяльності;

- 3) забезпечення мінімізації інвестиційних ризиків;
- 4) пошук шляхів прискорення реалізації інвестиційних програм.

12. Яка функція інвестиційного менеджменту відповідає за формування системи першочергових спостережних показників?

- 1) організація моніторингу реалізації окремих інвестиційних програм і проектів;
- 2) розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів фірми;
- 3) дослідження зовнішнього середовища;
- 4) формування інвестиційного портфелю.

13. Що таке інвестиційна сфера?

- 1) вкладення коштів у різні фінансові активи;
- 2) сфера, де здійснюється практична реалізація інвестицій;
- 3) забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії;
- 4) всі відповіді вірні.

14. Під прямими інвестиціями розуміють:

- 1) безпосередня участь інвестора у виборі об'єктів інвестування і вкладення коштів;
- 2) інвестиції, які йдуть на розширення, тобто збільшення виробничого потенціалу;
- 3) інвестиції у фізичні активи;
- 4) всі відповіді вірні.

15. Назвіть об'єкти інвестиційної діяльності:

- 1) нові основні фонди, цінні папери, акції, векселі, облігації;
- 2) будинки і споруди, цільові грошові внески;
- 3) науково-технічна продукція, майнові права;
- 4) всі відповіді вірні.

16. Що не може бути об'єктами інвестиційної діяльності?

- 1) цільові грошові вклади;

2) об'єкти житлового будівництва, фінансування будівництво яких здійснюється з використанням недержавних коштів;

3) основні фонди в усіх галузях та сферах народного господарства;

4) науково-технічна продукція.

17. Яка функція інвестиційного менеджменту досліджує правові умови інвестиційної діяльності в цілому?

1) дослідження внутрішнього середовища;

2) дослідження зовнішнього середовища та програмування кон'юнктури інвестиційного менеджменту;

3) програмування та дослідження конкурентного середовища;

4) вибір інвестиційних проектів та розширення капіталу.

18. Формування нагромаджень, вкладення ресурсів, одержання прибутку - це:

1) мета інвестиційної діяльності;

2) етапи інвестиційної діяльності;

3) напрямки інвестиційної діяльності;

4) мета інноваційної діяльності.

19. Скільки законів і нормативних актів регулюють інвестиційну діяльність в Україні?

1) >100;

2) <100;

3) 100;

4) вірної відповіді немає.

20. За характером активів можна виділити наступні види інвестицій:

1) в нефінансові і фінансові активи;

2) прямі і непрямі;

3) пасивні та активні;

4) всі відповіді вірні.

21. Інвестор – це:

1) суб'єкт підприємницької діяльності, який приймає рішення про вкладення власних, позикових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування;

2) це капітал, що формується підприємством для здійснення інвестицій;

3) процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за вибраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) й забезпечення її реалізації;

4) система принципів і методів розроблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних зі здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства.

22. За спрямованістю основної господарської діяльності інвестори класифікуються:

- 1) стратегічний інвестор;
- 2) портфельний інвестор;
- 3) індивідуальний інвестор;
- 4) вітчизняний інвестор.

23. За ціллю інвестування інвестори класифікуються:

- 1) інституціональний інвестор;
- 2) консервативний інвестор;
- 3) портфельний інвестор;
- 4) іноземний інвестор.

24. До макроекономічних факторів інвестиційної активності відносяться:

- 1) темп інфляції;
- 2) дефляція;
- 3) оцінка фінансового стану підприємства;
- 4) всі відповіді вірні.

25. До основних зовнішніх користувачів інвестиційної інформації відносяться:

- 1) керуючі (директори) підприємства;
- 2) акціонери підприємства;
- 3) інвестиційні менеджери всіх рівнів;
- 4) податкові органи.

26. До основних форм інвестиційного аналізу на підприємстві в залежності від глибини аналітичного дослідження відносяться:

- 1) зовнішній інвестиційний аналіз;
- 2) тематичний інвестиційний аналіз;
- 3) аналіз інвестиційної діяльності підприємства в цілому;
- 4) експрес-аналіз.

27. Основним змістом СВОТ-аналізу є:

- 1) дослідження характеру сильних і слабких сторін інвестиційної діяльності підприємства;
- 2) вичленовування окремих показників господарської діяльності із загальних складових для наступного їх вивчення;
- 3) визначення узагальнюючих оцінок і прогноз майбутніх результатів діяльності підприємства;
- 4) всі відповіді вірні.

28. Система оперативного планування інвестиційної діяльності базується:

- 1) на розробленій інвестиційній стратегії та інвестиційній політиці по окремим аспектам інвестиційної діяльності;
- 2) розробці комплексу короткострокових планових завдань по інвестиційному забезпеченню основних напрямків розвитку господарської діяльності підприємства;
- 3) на певній інвестиційній ідеології;
- 4) всі відповіді вірні.

29. За видами інвестиційної діяльності підприємства виділяють бюджети:

- 1) фінансового інвестування;
- 2) мікроінвестування;
- 3) макроінвестування;
- 4) немає вірної відповіді.

30. До видів інвестиційного контролінгу відносяться:

- 1) початковий;
- 2) поточний;
- 3) заключний;
- 4) щоденний.

1.5. Питання для самоконтролю

1. У чому полягає мета інвестиційного менеджменту?
2. Перелічіть завдання інвестиційного менеджменту.
3. Яку роль відіграють інвестиції у забезпеченні ефективності функціонування підприємства?
4. У чому полягає суть ефекту інвестиційного мультиплікатора?
5. Які макроекономічні показники впливають на інвестиційну активність підприємства?
6. Охарактеризуйте підприємство як об'єкт інвестиційного менеджменту. Наведіть класифікацію підприємств як об'єктів інвестиційного менеджменту.
7. У чому полягає механізм інвестиційного менеджменту?
8. Охарактеризуйте функції інвестиційного менеджменту.
9. Охарактеризуйте систему організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту.
10. Назвіть основні етапи формування системи організаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємства?
11. Охарактеризуйте систему інформаційного забезпечення інвестиційного менеджменту

12. Система яких показників інформаційного забезпечення інвестиційного менеджменту формується із зовнішніх і внутрішніх джерел?
13. Охарактеризуйте системи і методи інвестиційного аналізу.
14. У чому полягає сутність:
- горизонтального (трендового) аналізу?
 - вертикального аналізу?
 - порівняльного аналізу?
 - аналізу коефіцієнтів?
 - інтегрального аналізу?
15. Охарактеризуйте системи і методи інвестиційного планування.
16. Охарактеризуйте системи і методи інвестиційного контролю.
17. Назвіть основні принципи побудови системи інвестиційного контролінгу на підприємстві

ТЕМА 2.

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

2.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Мета заняття: закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок з питань використання концепції вартості грошей у часі; здійснення розрахунків у процесі управління інвестиціями підприємства з урахуванням фактору інфляції і рівня ліквідності

План практичного заняття:

1. Концепція та методичний інструментарій оцінки вартості грошей у часі
2. Врахування фактора інфляції в інвестиційних розрахунках
3. Врахування фактора ризику в інвестиційних розрахунках
4. Врахування фактора ліквідності в інвестиційних розрахунках

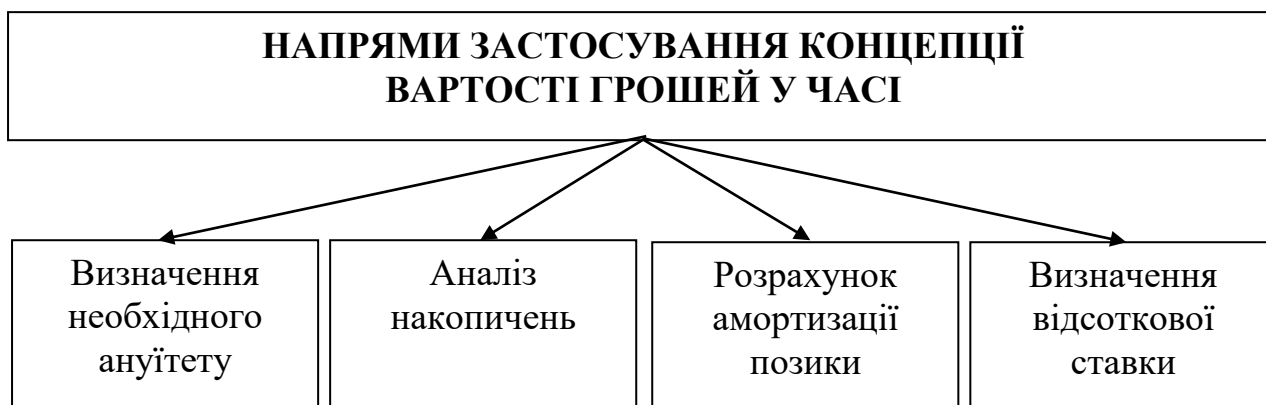
Теоретичні відомості

1. Концепція та методичний інструментарій оцінки вартості грошей у часі

КОНЦЕПЦІЯ ВАРТОСТІ ГРОШЕЙ В ЧАСІ

полягає в тому, що вартість грошей з часом змінюється з урахуванням норми прибутку на фінансовому ринку, в якості якої звичайно виступає норма позичкового відсотку (або відсотку). Тобто, одна й та ж сума грошей в різні періоди часу має різну вартість; ця вартість на даний час завжди вища, ніж в будь-якому майбутньому періоді

Основним інструментарієм оцінки вартості грошей у часі виступає **відсоткова ставка (ставка відсотку)** – питомий показник, у відповідності з яким у визначені терміни виплачується сума відсотку в розрахунку на одиницю грошового капіталу. Зазвичай відсоткова ставка характеризує співвідношення річної суми відсотку і суми наданого (запозиченого) грошового капіталу (вираженого в десятковому дробі або відсотках)

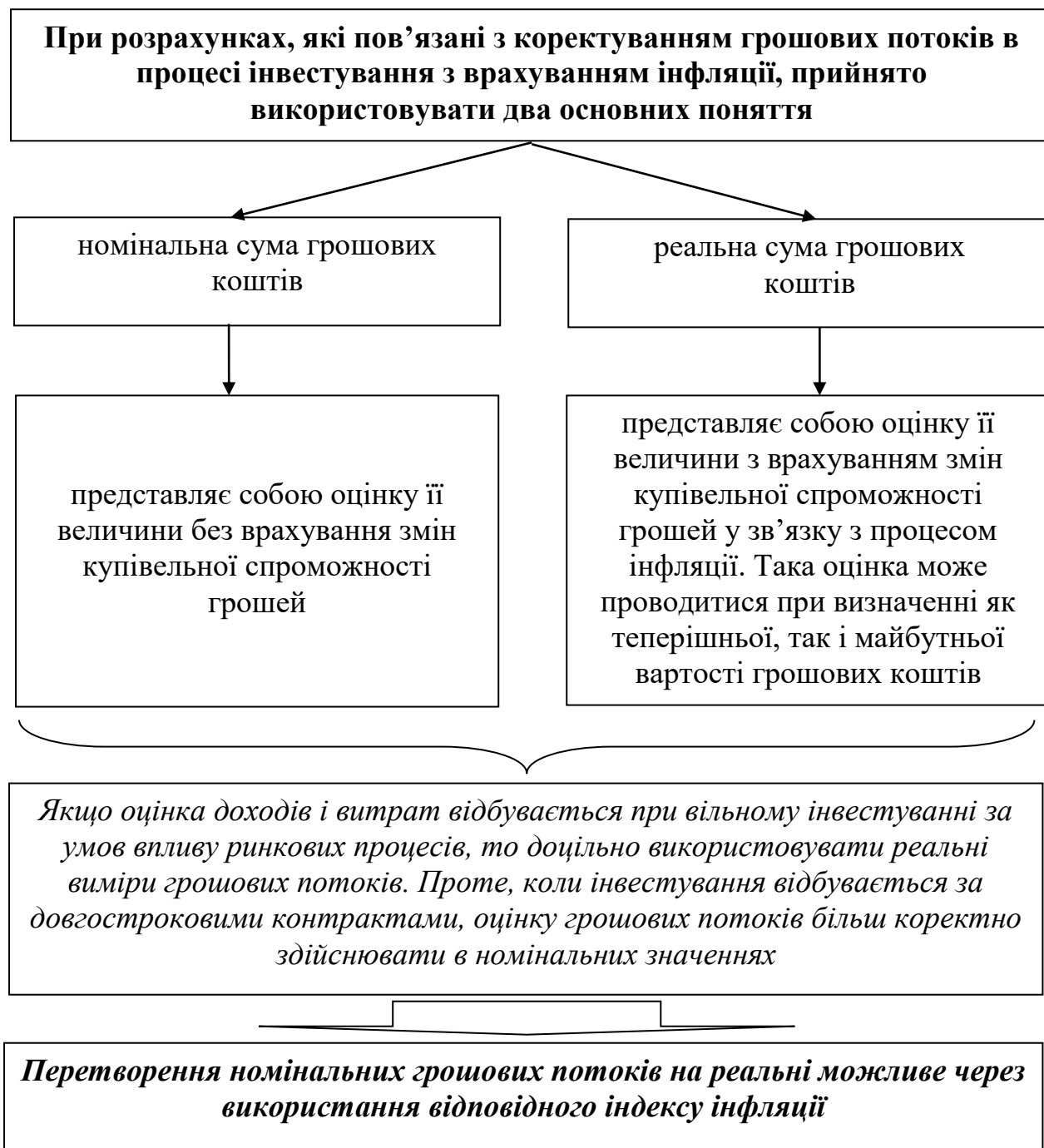

Компаундінг - процес визначення майбутньої вартості грошових коштів за наявності теперішньої вартості.

Дисконтування - процес визначення теперішньої вартості грошових коштів, якщо відома їх майбутня вартість.

Простий процент - нарахування з теперішньої вартості вкладу в кінці одного періоду платежу, зумовленого умовами інвестування (місяць, квартал тощо).

2. Врахування фактора інфляції в інвестиційних розрахунках

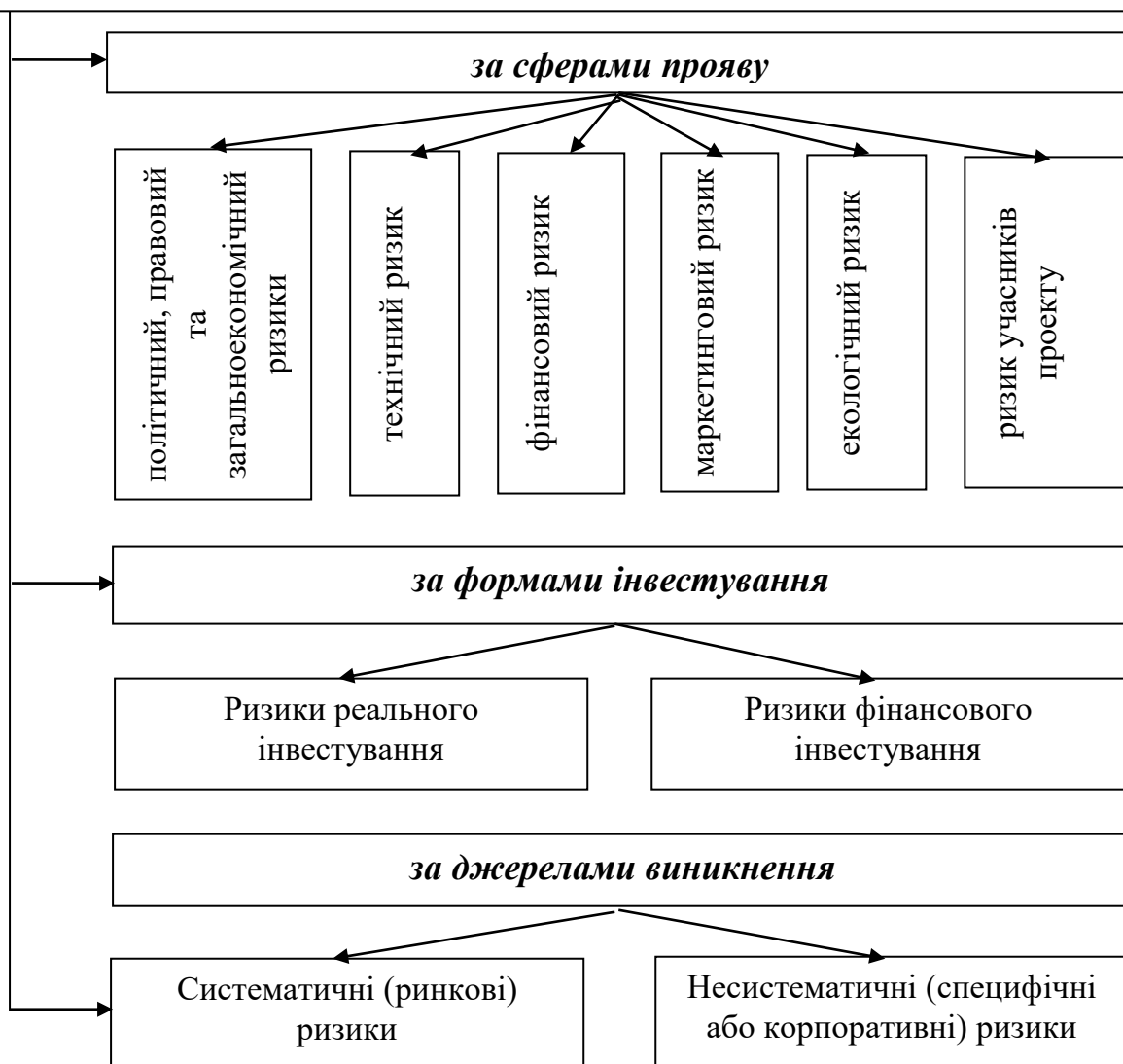

3. Врахування фактора ризику в інвестиційних розрахунках

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РИЗИК

імовірність отримати відмінний від очікуваного результат інвестиційної діяльності внаслідок дії екзогенних і ендогенних чинників впливу

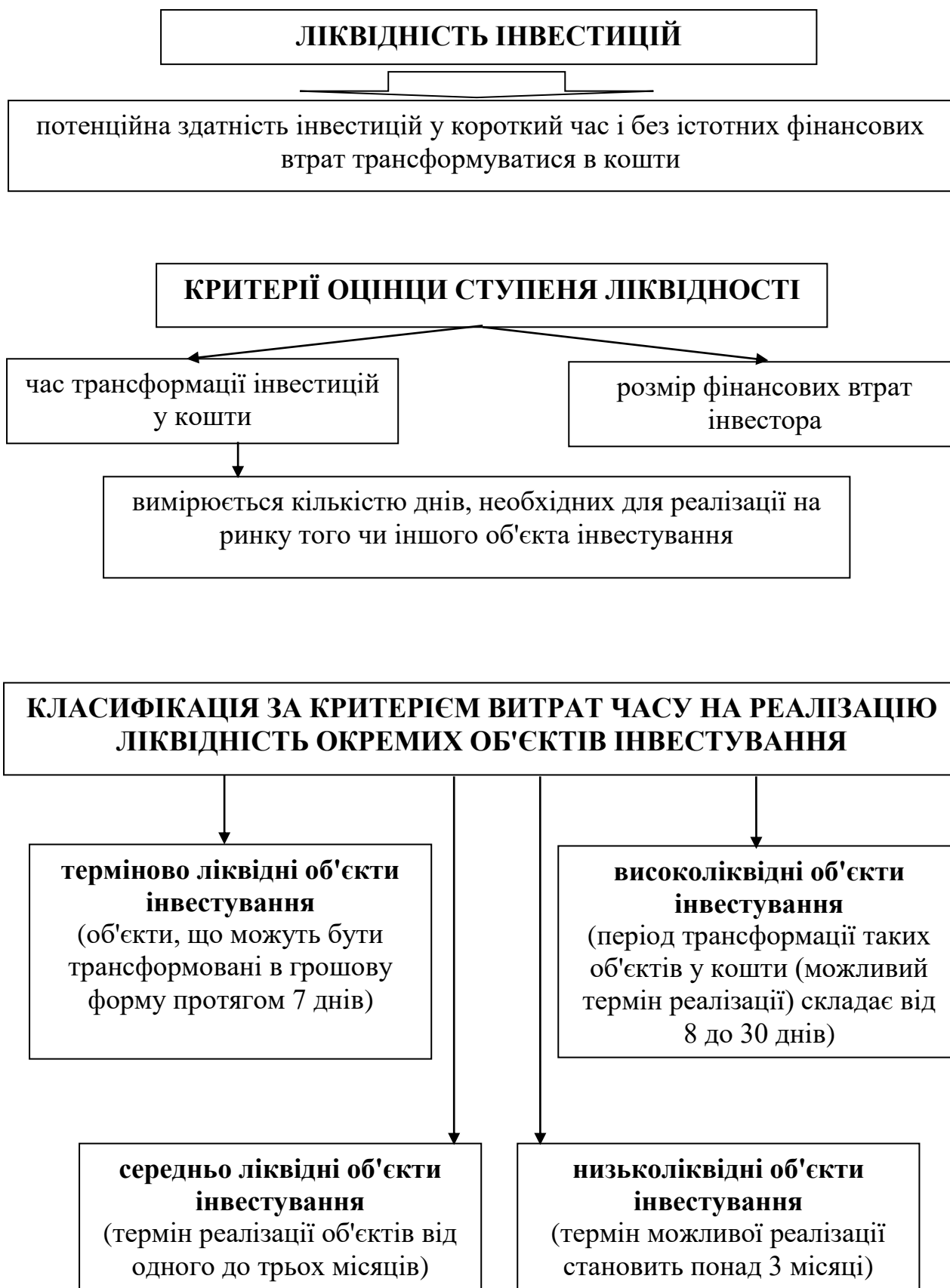
КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Концепція врахування фактора ризику в інвестиційних розрахунках полягає в об'єктивній оцінці його рівня з метою досягнення необхідної дохідності інвестиційних операцій і мінімізації його негативних фінансових наслідків для інвестиційної діяльності підприємства.

Рівень інвестиційного ризику визначається як відхилення очікуваних доходів від інвестування від середньої або розрахункової величини. Оцінка інвестиційних ризиків завжди пов'язана з оцінкою очікуваних доходів і вірогідністю їх втрати

4. Врахування фактора ліквідності в інвестиційних розрахунках

2.2. Практичні завдання

Розв'язання типових завдань по темі

Завдання 1.

4500 грн. інвестуються під 17% річних на 5 років. Визначте суму, яка акумулюється наприкінці 5-го року (проценти складні). Порівняйте отриманий результат з величиною нарощеної суми, розрахованої з використанням ставки простих відсотків. Зробіть висновки.

Розв'язок

Простий процент обчислюється за такою формулою:

$$S = P \times i \times t \quad (2.1)$$

де I — величина прибутку власника інвестицій;

i — процентна ставка;

t — період часу інвестування;

P — первісна сума інвестиції (вкладу).

Сутність методу нарахування за простими процентами зводиться до того, що проценти нараховуються впродовж усього терміну інвестицій (кредиту) на ту саму величину капіталу, що інвестується. Наприкінці періоду t сума, одержувана інвестором, дорівнює $P + I$. Тоді:

$$S = P + I = P + P \times i \times t = P \times (1 + i \times t) \quad (2.2)$$

Величина $(1 + it)$ зветься множником нарощування простих процентів.

Метод нарахування по складних процентах полягає в тому, що в першому періоді нарахування здійснюється на первісну суму інвестицій (кредиту), після цього вона складається з нарахованим процентом i в кожному наступному періоді проценти нараховуються на вже нарощену суму.

$$S_n = P \times (1 + i)^n \quad \text{при } t = n \quad (2.3)$$

де $(1 + i)$ — складний декурсивний коефіцієнт;

$(1 + i)^n$ — множник нарощування складних процентів.

Використовуючи рівняння (2.3), отримаємо:

$$S = 4500 \times (1 + 0,17)^5 = 4500 \times 2,19 = 9855 \text{ грн.}$$

При нарахуванні за складними відсотками, наприкінці десяти років можна отримати 9855 грн.

Використовуючи рівняння (2.2), отримаємо:

$$S = 4500 \times (1 + 0,17 \times 5) = 8325 \text{ грн.}$$

При нарахуванні за простими відсотками, наприкінці десяти років можна отримати 8325 грн.

Отже, зроблені розрахунки дозволяють зробити висновок про перевищення суми капіталу, розрахованої за методом складних відсотків.

Завдання 2.

Розрахуйте термін збільшення первісних сум інвестицій в 2 рази, використовуючи множники нарощування за простими та складними процентами. Річна процентна ставка - 5%.

Розв'язок

Використовуючи множники нарощування за простими і складними процентними ставками, визначимо час, необхідний для збільшення первісної суми в N разів. Щоб первісна сума P збільшилася в N разів, потрібно, щоб множники нарощування дорівнювали N , тобто:

– для простих процентних ставок $1 + in \times n = N$, звідки

$$n = \frac{(N - 1)}{i_r} \quad (2.4)$$

– для складних процентних ставок $(1 + i_c) \times n = N$, звідки

$$n = \frac{\ln N}{\ln(1 + i_c)} \quad (2.5)$$

Для розрахунку терміну збільшення первісної суми інвестицій у 2 рази, використовуємо формули (2.4) та (2.5).

Для простої процентної ставки – 5% маємо:

$$n = (2 - 1)/0,25 = 1/0,25 = 4 \text{ роки.}$$

Для складної процентної ставки – 5% маємо:

$$n = \frac{\ln 2}{\ln(1 + 0,25)} = \frac{0,69}{0,22} = 3,14$$

Тож для збільшення первісної суми інвестицій у 2 рази при річній простій процентній ставці 25%, потрібні 4 роки, а при річній складній процентній ставці 25% – 3 роки та 2 місяці

Завдання 3.

Інвестор планує вкладати 4500 грн. в анuitет у кінці кожного року впродовж 5 років. Якщо проценти в розмірі 17% нараховуються щорічно, то яку суму через 5 років може одержати інвестор?

Розв'язок

Інвестування грошових коштів у різноманітні програми, створення грошових фондів цільового призначення, погашення банківської заборгованості тощо передбачають виплати, здійснювані через певні проміжки часу. При цьому виникає ряд послідовних платежів, поіменованих потоком платежів.

Ряд послідовних фіксованих платежів, здійснюваних через рівні проміжки часу, називають фінансовою рентою або ануїтетом.

Узагальнюючими показниками ануїтета є його майбутня і теперішня вартість.

Майбутня вартість ануїтета — це сума всіх членів потоку платежів з нарахованими на них процентами на кінець періоду, тобто на дату останньої виплати. Вона показує, яку величину представлятиме капітал, що вкладається через рівні проміжки часу впродовж всього терміну ануїтета разом з нарахованими процентами.

$$F(1+i) = A[(1+i)^n + (1+i)^{n-1} + \dots + (1+i)]$$

$$F_i = A((1+i)^n - 1)$$

$$F = A \frac{(1+i)^n - 1}{i} \quad (2.6)$$

$$F = 4500 \times \frac{(1+0,17)^5 - 1}{0,17} = 4500 \times \frac{2,19 - 1}{0,17} = 4500 \times 7 = 31500 \text{ грн.}$$

У кінці 5 року інвестор одержить 31500 грн.

Завдання 4.

Корпорація розраховує отримати наступні грошові потоки від вкладення інвестицій: рік 1 – 5500 грн., рік 2 – 6700, рік 3 – 8200. Необхідна ставка прибутковості інвестицій – 10%. Визначте теперішню вартість грошових потоків від інвестицій.

Розв'язок

Теперішня вартість ряду платежів (або надходжень) є сумою щорічних окремих платежів (надходжень). Дана сума виражається такою формулою:

$$PVA = \frac{S_1}{1+i} + \frac{S_2}{(1+i)^2} + \dots + \frac{S_n}{(1+i)^n} \quad (2.7)$$

де PVA — теперішня вартість грошей, що повинна бути отримана

$$PVA = \frac{5500}{(1+0,1)} + \frac{6700}{(1+0,1)^2} + \frac{8200}{(1+0,1)^3} = 5000 + 5537,19 + 3203,13 = 13740,32 \text{ грн.}$$

Теперішня вартість грошових потоків від інвестицій дорівнює 13740,32 грн.

Завдання 5.

Визначити номінальну майбутню вартість внеску з урахуванням інфляції, якщо:

- первісна сума внеску становить 25000 грн;
- реальна річна процентна ставка, використовувана для нарощування вартості внеску – 12 %;
- прогнозований річний темп інфляції – 7%;
- загальний період розміщення внеску – 4 роки при нарахуванні відсотка один раз на рік.

Розв'язок

При оцінці майбутньої вартості грошових коштів з урахуванням інфляції використовується формула, що являє собою модифікацію розглянутої раніше Моделі Фішера:

$$FI_H = P \times [(1 + I_p) \times (1 + \pi)]^t \quad (2.8)$$

де FI_H – номінальна майбутня вартість внеску (грошових коштів), що враховує інфляцію;

P – первісна сума внеску;

I_p – реальна процентна ставка (десятковий дріб);

I – прогнозований темп інфляції (десятковий дріб);

t – кількість інтервалів, за якими здійснюються процентні платежі.

Підставляючи ці показники у вищенаведену формулу, одержимо номінальну майбутню вартість внеску, що враховує фактор інфляції:

$$FI_H = 25000 \times [(1 + 0,12) \times (1 + 0,07)]^4 = 25000 \times 2,07 = 51750 \text{ грн.}$$

Завдання 6.

Необхідно визначити реальну вартість коштів за таких умов:

- очікувана номінальна майбутня вартість грошових коштів – 25000грн;
- реальна процентна ставка для дисконтування вартості - 12% за рік;
- прогнозований річний темп інфляції - 7 %;
- період дисконтування - 4 роки, а його інтервал - 1 рік.

Розв'язок

Дійсна вартість коштів з урахуванням інфляції визначається за формулою:

$$P_p = FI_H / [(1 + I_p) \times (1 + \pi)]^t \quad (2.9)$$

де P_p – реальна теперішня сума внеску (коштів), що враховує фактор інфляції;

FI_H – очікувана номінальна майбутня вартість внеску (грошових коштів);

I_p – реальна процентна ставка, використовувана для дисконтування (десятковий дріб);

π – прогнозований темп інфляції (десятковий дріб);

t – кількість інтервалів, за якими здійснюються процентні платежі.

Підставляючи ці показники у вищенаведену формулу, одержимо реальну теперішню суму грошових коштів, що враховує фактор інфляції:

$$P_P = 25000 / [(1 + 0,12) \times (1 + 0,07)]^4 = 25000 / 2,07 = 12077,3 \text{ грн.}$$

Завдання 7.

Необхідно визначити майбутню вартість вкладу з урахуванням фактора ризику за таких умов: початкова сума вкладу становить 25000 грн., норма дохідності по безризикових операціях на інвестиційному ринку - 4%. Рівень премії за ризик визначений в розмірі 7%, а загальний період розміщення вкладу становить 4 роки при нарахуванні відсотків один раз на рік.

Розв'язок

При оцінці майбутньої вартості грошових коштів з урахуванням фактора ризику використовується формула:

$$FR = P \times [(1 + A_n) \times (1 + RP_n)]^n \quad (2.10)$$

де FR – майбутня вартість вкладу (грошових коштів), яка враховує фактор ризику;

P – початкова сума вкладу;

A_n – норма дохідності безризикових операцій на інвест. ринку(десятковий дріб);

RP_n –премія за ризик по інвестиційному інструменту (операції) (десятковий дріб);

n – кількість інтервалів, за якими здійснюються платежі у загальному періоді часу.

Підставляючи показники у формулу (2.10), отримаємо:

$$FR = 25000 \times [(1 + 0,04) \times (1 + 0,07)]^4 = 25000 \times 1,53 = 38250 \text{ грн.}$$

Завдання 8.

Необхідно визначити теперішню вартість грошових коштів з урахуванням фактора ризику за таких умов:

- очікувана майбутня вартість грошових коштів - 25000 грн.;
- норма дохідності по безризикових операціях на фінансовому ринку 4%;
- рівень премії за ризик визначений у розмірі 7%;
- період дисконтування становить 4 роки, а його інтервал - 1 рік.

Розв'язок

Для оцінки теперішньої вартості грошових коштів з урахування фактора ризику використовується формула:

$$PR = FR / [(1 + A_n) \times (1 + RP_n)]^n \quad (2.11)$$

де PR – теперішня вартість вкладень (грошових коштів), яка враховує фактори ризику;

FR – очікувана майбутня вартість вкладення (грошових коштів);

A_n, RP_n, n – ті самі параметри, що і у формулі (2.10).

Підставляючи ці данні у вищенаведену формулу (2.11), отримаємо значення теперішньої вартості вкладень (грошових коштів), враховуючи фактори ризику:

$$PR = 25000 / [(1 + 0,04) \times (1 + 0,07)]^4 = 25000 / 1,53 = 16339,87 \text{ грн.}$$

Завдання 9.

Визначити майбутню вартість інструмента з урахуванням ліквідності якщо:

- вартість придбання інструмента інвестування становить 25000 грн.;
- середньорічна норма дохідності ін вест. інструментів з абсолютною ліквідністю - 17%;
- необхідний рівень премії за ліквідність, визначений по інструменту інвестування - 3 %;

- загальний період, що планується для використання даного інструмента інвестування - 4 роки, при передбачуваних виплатах поточного доходу по ньому один раз за рік.

Розв'язок

Необхідний рівень премії за ліквідність визначається за формулою:

$$P_{\text{Л}} = (OP_{\text{Л}} \times D_{\text{Л}}) / n \quad (2.12)$$

де $P_{\text{Л}}$ – необхідний рівень премії за ліквідність, у відсотках;

$OP_{\text{Л}}$ – період ліквідності конкретного об'єкта (інструмента) інвестування, у днях;

$D_{\text{Л}}$ – середня річна норма дохідності інвестиційного об'єкта (інструмента) з абсолютною ліквідністю, в кредитах;

n – кількість інтервалів, у яких здійснюються платежі, у загальному періоді часу.

Майбутня вартість інструмента інвестування, яка враховує фактор ліквідності визначається за формулою:

$$F_{\text{Л}} = P_{\text{Л}} \times [(1 + D_{\text{Л}}) \times (1 + P_{\text{Л}})]^n \quad (2.13)$$

де $P_{\text{Л}}$ – первісна вартість.

Підставляючи ці показники у вищенаведену формулу (2.13) одержимо:

$$F_{\text{Л}} = 25000 \times [(1 + 0,17) \times (1 + 0,03)]^4 = 25000 \times 2,14 = 53500 \text{ грн.}$$

Завдання 10.

Визначити теперішню вартість коштів з урахуванням ліквідності, якщо:

- очікувана майбутня вартість інструмента інвестування 25000 грн;

- середньорічна норма дохідності інвестиційних інструментів з абсолютною ліквідністю - 17%;

- необхідний рівень премії за ліквідність, визначений за цим інструментом інвестування - 3%;

- загальний період наміченого використання даного інструмента інвестування – 4 роки, при виплатах поточного доходу по ньому один раз на рік.

Розв’язок

При оцінці теперішньої вартості коштів з урахуванням ліквідності використаємо формулу:

$$P_{л} = F_{л} / [(1 + D_{л}) \times (1 + \Pi_{л})]^n \quad (2.14)$$

Підставляючи ці значення у вищенаведену формулу (2.14) отримаємо теперішню вартість інструмента інвестування, яка враховує фактор їхньої ліквідності:

$$P_{л} = 25000 / [(1 + 0,17) \times (1 + 0,03)]^4 = 25000 / 2,14 = 11682,24 \text{ грн.}$$

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1. Нарахування складних процентів.

2500 інвестуються під 10% річних на 3 роки. Визначте суму, яка акумулюється наприкінці 3 року.

Завдання 2. Термін збільшення первісної суми інвестиції в N разів.

Розрахуйте термін збільшення первісних сум інвестиції в 4 рази, використовуючи множники нарощування за простими та складними процентами. Річна процентна ставка – 7%.

Завдання 3. Перед інвестором стоїть завдання розмістити 150000 грн. на депозитний вклад на 1 рік. Різні банки пропонують різні умови:

Перший - виплачувати доход за складними процентами у розмірі 17% у квартал; другий - 25% один раз на 4 місяці; третій - 33% два рази на рік; четвертий - 52% один раз на рік. Який варіант інвестування найкращий?

Завдання 4. Період виплат по анuitету передбачено 7 років. Інтервал платежів складає 1 рік. Сума кожного окремого платежу (члена анuitету) складає 12000 грн. Процентна ставка для нарощування вартості - 12% на рік. Розрахуйте майбутню вартість анuitету.

Завдання 5.

Визначити номінальну майбутню вартість та реальну вартість коштів внеску з урахуванням інфляції, якщо:

- первісна сума внеску становить 2500 грн;
- реальна річна процентна ставка, використовувана для нарощування вартості внеску – 15 %;
- прогнозований річний темп інфляції – 7%;
- загальний період розміщення внеску – 4 роки при нарахуванні відсотка один раз на рік.

Завдання 6.

Необхідно визначити майбутню вартість вкладу та теперішню вартість грошових коштів з урахуванням фактора ризику за таких умов: початкова сума вкладу становить 3700 грн., норма дохідності по безризикових операціях на інвестиційному ринку - 8%. Рівень премії за ризик визначений в розмірі 12%, а загальний період розміщення вкладу становить 4 роки при нарахуванні відсотків один раз на рік.

Завдання 7.

Визначити майбутню вартість інструмента та теперішню вартість коштів з урахуванням ліквідності якщо:

- вартість придбання інструмента інвестування становить 2850 грн.;
- середньорічна норма дохідності інв. інструментів з абсолютною ліквідністю - 17%;
- необхідний рівень премії за ліквідність, визначений по інструменту інвестування - 5 %;
- загальний період, що планується для використання даного інструмента інвестування - 3 роки, при передбачуваних виплатах поточного доходу по ньому один раз за рік.

2.3. Термінологічний словник ключових понять

Ануїтет (фінансова рента) – рівномірні платежі або надходження, що здійснюються рівними частками через однакові інтервали протягом певного періоду.

Дисконтування – процес визначення теперішньої вартості грошових коштів, якщо відома їх майбутня вартість.

ресурсів з метою одержання економічної вигоди.

Компаундінг – процес визначення майбутньої вартості грошових коштів за наявності теперішньої вартості.

Майбутня вартість грошей – суми інвестує-ваних зараз грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням певної ставки відсотка (процентної ставки).

Постнумерандо – платежі здійснюються в кінці відповідних періодів (року, півріччя і т. д.).

Пренумерандо – платежі здійснюються на початку відповідних періодів (року, півріччя і т. д.).

Простий процент – нарахування з теперішньої вартості вкладу в кінці одного періоду платежу, зумовленого умовами інвестування (місяць, квартал тощо).

Справжня вартість грошей – сума майбутніх грошових коштів, наведених з урахуванням певної ставки відсотка (процентної ставки) до цього періоду часу.

2.4. Тестові завдання

1. Простий відсоток по інвестиціях – це:

- 1) сума доходу, що утворюється в результаті інвестування за умови, що сума зарахованого простого відсотку не виплачується після кожного періоду;
- 2) сума, що нараховується за первісною вартістю вкладу в кінці одного періоду платежу, обумовленого умовами інвестування коштів;
- 3) сума коштів, що розраховується на основі відсотку інфляції;
- 4) сума майбутніх грошових надходжень, приведені з урахуванням визначеної процентної ставки на поточний період.

2. Відсоток – це:

- 1) сума доходу від надання капіталу в борг або плата за користування позиковим капіталом у всіх його формах;
- 2) сума доходу, що нараховується до основної суми капіталу в кожному інтервалі, по якій подальші розрахунки платежів не здійснюються;
- 3) сума доходу, що нараховується в кожному інтервалі, яка не виплачується, а приєднується до основної суми капіталу і в подальшому платіжному періоді сама приносить дохід;
- 4) питомий показник, відповідно до якого у встановлені терміни виплачується сума відсотка у розрахунку на одиницю капіталу.

3. Складний відсоток – це:

- 1) сума доходу від надання капіталу в борг або плата за користування позиковим капіталом у всіх його формах;
- 2) сума доходу, що нараховується до основної суми капіталу в кожному інтервалі, по якій подальші розрахунки платежів не здійснюються;

3) сума доходу, що нараховується в кожному інтервалі, яка не виплачується, а приєднується до основної суми капіталу і в подальшому платіжному періоді сама приносить дохід;

4) питомий показник, відповідно до якого у встановлені терміни виплачується сума відсотка у розрахунку на одиницю капіталу.

4. Відсоткова ставка – це:

1) сума доходу від надання капіталу в борг або плата за користування позиковим капіталом у всіх його формах;

2) сума доходу, що нараховується до основної суми капіталу в кожному інтервалі, по якій подальші розрахунки платежів не здійснюються;

3) сума доходу, що нараховується в кожному інтервалі, яка не виплачується, а приєднується до основної суми капіталу і в подальшому платіжному періоді сама приносить дохід;

4) питомий показник, відповідно до якого у встановлені терміни виплачується сума відсотка у розрахунку на одиницю капіталу.

5. Простий відсоток – це:

1) сума доходу від надання капіталу в борг або плата за користування позиковим капіталом у всіх його формах;

2) сума доходу, що нараховується до основної суми капіталу в кожному інтервалі, по якій подальші розрахунки платежів не здійснюються;

3) сума доходу, що нараховується в кожному інтервалі, яка не виплачується, а приєднується до основної суми капіталу і в подальшому платіжному періоді сама приносить дохід;

4) питомий показник, відповідно до якого у встановлені терміни виплачується сума відсотка у розрахунку на одиницю капіталу.

6. Майбутня вартість грошей – це:

1) процес приведення майбутньої вартості грошей до їх справжньої вартості шляхом вилучення з їх майбутньої суми відповідної суми відсотків;

2) сума інвестованих в даний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням певної ставки відсотка;

3) процес приведення теперішньої вартості грошей до їх майбутньої вартості в певному періоді шляхом приєднання до їх первісної суми нарахованої суми відсотків;

4) сума майбутніх грошових коштів, приведених з урахуванням визначеної ставки відсотка (процентної ставки) до теперішнього періоду часу.

7. Справжня вартість грошей – це:

1) процес приведення майбутньої вартості грошей до їх справжньої вартості шляхом вилучення з їх майбутньої суми відповідної суми відсотків;

2) сума інвестованих в даний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням певної ставки відсотка;

3) процес приведення теперішньої вартості грошей до їх майбутньої вартості в певному періоді шляхом приєднання до їх первісної суми нарахованої суми відсотків;

4) сума майбутніх грошових коштів, приведених з урахуванням визначеної ставки відсотка (процентної ставки) до теперішнього періоду часу.

8. Дисконтування вартості – це:

1) процес приведення майбутньої вартості грошей до їх справжньої вартості шляхом вилучення з їх майбутньої суми відповідної суми відсотків;

2) сума інвестованих в даний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням певної ставки відсотка;

3) процес приведення теперішньої вартості грошей до їх майбутньої вартості в певному періоді шляхом приєднання до їх первісної суми нарахованої суми відсотків;

4) сума майбутніх грошових коштів, приведених з урахуванням визначеної ставки відсотка (процентної ставки) до теперішнього періоду часу.

9. Нарощення вартості – це:

1) процес приведення майбутньої вартості грошей до їх справжньої вартості шляхом вилучення з їх майбутньої суми відповідної суми відсотків;

2) сума інвестованих в даний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням певної ставки відсотка;

3) процес приведення теперішньої вартості грошей до їх майбутньої вартості в певному періоді шляхом приєднання до їх первісної суми нарахованої суми відсотків;

4) сума майбутніх грошових коштів, приведених з урахуванням визначеної ставки відсотка (процентної ставки) до теперішнього періоду часу.

10. Період нарахування – це:

1) обумовлений конкретний часовий термін (в межах загального періоду нарахування), в рамках якого розраховується окрема сума відсотка за встановленою його ставці;

2) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється на початку кожного інтервалу;

3) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється в кінці кожного інтервалу;

4) загальний період часу, протягом якого здійснюється процес нарощення або дисконтування вартості грошових коштів.

11. Інтервал нарахування – це:

1) обумовлений конкретний часовий термін (в межах загального періоду нарахування), в рамках якого розраховується окрема сума відсотка за встановленою його ставці;

2) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється на початку кожного інтервалу;

3) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється в кінці кожного інтервалу;

4) загальний період часу, протягом якого здійснюється процес нарощення або дисконтування вартості грошових коштів.

12. Попередній метод нарахування відсотків – це:

1) обумовлений конкретний часовий термін (в межах загального періоду нарахування), в рамках якого розраховується окрема сума відсотка за встановленою його ставці;

2) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється на початку кожного інтервалу;

3) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється в кінці кожного інтервалу;

4) загальний період часу, протягом якого здійснюється процес нарощення або дисконтування вартості грошових коштів.

13. Подальший метод нарахування відсотків – це:

1) обумовлений конкретний часовий термін (в межах загального періоду нарахування), в рамках якого розраховується окрема сума відсотка за встановленою його ставці;

2) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється на початку кожного інтервалу;

3) спосіб розрахунку платежів, при якому нарахування відсотка здійснюється в кінці кожного інтервалу;

4) загальний період часу, протягом якого здійснюється процес нарощення або дисконтування вартості грошових коштів.

14. Дискретний грошовий потік – це:

1) тривалий інвестиційний потік платежів, що характеризується однаковим рівнем процентних ставок протягом усього періоду;

2) потік грошових коштів по інвестиційній діяльності, період нарахування відсотків по якому не обмежений, а відповідно не визначений і кінцевий термін повернення основної суми капіталу;

3) потік грошових коштів по інвестиційній діяльності, який має чітко обмежений період нарахування відсотків і кінцевий термін повернення основної суми капіталу;

4) процес приведення теперішньої вартості грошей до їх майбутньої вартості в певному періоді шляхом приєднання до їх первісної суми нарахованої суми відсотків.

15. Безперервний грошовий потік – це:

1) тривалий інвестиційний потік платежів, що характеризується однаковим рівнем процентних ставок протягом усього періоду;

2) потік грошових коштів по інвестиційній діяльності, період нарахування відсотків по якому не обмежений, а відповідно не визначений і кінцевий термін повернення основної суми капіталу;

3) потік грошових коштів по інвестиційній діяльності, який має чітко обмежений період нарахування відсотків і кінцевий термін повернення основної суми капіталу;

4) процес приведення теперішньої вартості грошей до їх майбутньої вартості в певному періоді шляхом приєднання до їх первісної суми нарахованої суми відсотків.

16. Ануїтет– це:

1) тривалий інвестиційний потік платежів, що характеризується однаковим рівнем процентних ставок протягом усього періоду;

2) потік грошових коштів по інвестиційній діяльності, період нарахування відсотків по якому не обмежений, а відповідно не визначений і кінцевий термін повернення основної суми капіталу;

3) потік грошових коштів по інвестиційній діяльності, який має чітко обмежений період нарахування відсотків і кінцевий термін повернення основної суми капіталу;

4) процес приведення теперішньої вартості грошей до їх майбутньої вартості в певному періоді шляхом приєднання до їх первісної суми нарахованої суми відсотків.

17. По використанню в процесі форм оцінки вартості грошей у часі процентна ставка класифікується як:

- 1) дисконтна ставка;
- 2) фіксована процентна ставка;
- 3) ефективна ставка процента;
- 4) договірна процентна ставка.

18. За стабільністю рівня використання процентної ставки в рамках періоду нарахування процентна ставка класифікується як:

- 1) дисконтна ставка;
- 2) фіксована процентна ставка;
- 3) ефективна ставка процента;
- 4) договірна процентна ставка.

19. Щодо забезпечення нарахування певної річної суми процента процентна ставка класифікується як:

- 1) дисконтна ставка;
- 2) фіксована процентна ставка;
- 3) ефективна ставка процента;
- 4) договірна процентна ставка.

20. За умовами формування процентна ставка класифікується як:

- 1) дисконтна ставка;
- 2) фіксована процентна ставка;
- 3) ефективна ставка процента;
- 4) договірна процентна ставка.

21. У банк на депозит на 3 роки за простою ставкою 20% річних покладені 10000 грн. Яку нарощену суму отримає вкладник?

- 1) 6000 грн.;
- 2) 2000 грн.;
- 3) 3000 грн.;
- 4) 12000 грн.

22. Яка сума накопиченого боргу, якщо позика дорівнює 500 тис. грн., термін - 5 років, відсотки прості по ставці 10% річних?

- 1) 250 тис. грн.;
- 2) 750 тис. грн.;
- 3) 550 тис. грн.;
- 4) 1 млн. грн.

23. Через 180 днів після підписання договору боржник сплатить 310 тис. грн. Кредит виданий під 16% річних. Яка початкова сума боргу за умови, що тимчасова база дорівнює 365 дням?

- 1) 276453,34 грн.;
- 2) 326897,56 грн.;
- 3) 158000,00 грн.;
- 4) 287328,59 грн..

24. Майбутня вартість грошових коштів визначена в розмірі 100000 грн. Використовувана для дисконтування ставка складного процента становить 20% на рік. Період нарахування 4 роки. Сума дисконту становитиме:

- 1) 48225,31 грн.;
- 2) 51774,69 грн.;
- 3) 47158,95 грн.;
- 4) 52413,75 грн..

25. Чому вкладення грошей у цінні папери також прийнято вважати інвестуванням?

- 1) тому що таким чином відбувається збільшення ВВП країни;
- 2) у цьому випадку інвестор вкладає гроші в основні засоби;
- 3) у цьому випадку інвестор має звичайну для інвестування мету - отримання прибутку (доходу) від вкладених грошей;
- 4) придбання цінних паперів взагалі не можна вважати інвестуванням.

26. Чи можна придбання діаманта вважати інвестуванням?

- 1) так, але тільки в тому випадку, якщо діамант купується на аукціонних торгах;
- 2) це не може в принципі розглядатися як інвестування;
- 3) так, але тільки якщо діамант має вагу понад 10 карат;
- 4) якщо при покупці діаманта мається на увазі наступна його продаж за вищою ціною.

27. Інвестор придбав акцію А за 15 гривен, акцію В - 25 гривен, акцію С - 30 гривен та акцію D за 35 гривен. Через квартал акція А була продана за 17 гривен, акція В - за 28 гривен, акція С - за 31 гривню, а акцію D за 39 гривен. Крім того, за акції В були виплачені дивіденди в розмірі 0,5 гривен. Інвестування в яку акцію краще?

- 1) акція А;
- 2) акція В;
- 3) акція С;
- 4) акція D.

28. Постнумерандо – це:

- 1) збільшення, нарощування вкладів, що відбувається регулярно в кінці кожного розрахункового періоду;
- 2) ряд послідовних фіксованих платежів, здійснених через рівні проміжки часу;
- 3) систематичне нарощування вкладів, при їх регулярному надходженні на рахунок;
- 4) множник, який використовується в процесі оцінки вартості грошей.

29. Пренумерандо – це:

- 1) збільшення, нарощування вкладів, що відбувається регулярно в кінці кожного розрахункового періоду;
- 2) ряд послідовних фіксованих платежів, здійснених через рівні проміжки часу;
- 3) систематичне нарощування вкладів, при їх регулярному надходженні на рахунок;
- 4) множник, який використовується в процесі оцінки вартості грошей.

30. Якщо первісна вартість грошових коштів становить 1000 грн., прогнозований річний темп інфляції – 12%, то розмір річної інфляційної премії складе:

- 1) 12 грн.;
- 2) 120 грн.;

- 3) 1200 грн.;
- 4) 2400 грн.

2.5. Питання для самоконтролю

1. Що означає нарощення боргу і як його обчислити?
2. Які фактори впливають на зміну вартості грошей?
3. Що таке майбутня і теперішня вартість грошей?
4. У чому полягає суть дисконтування?
5. Що таке дисконт і як його обчислити?
6. Які існують способи дисконтування?
7. Що таке складний процент?
8. Що таке ануїтет?
9. Чому при інвестиційних розрахунках необхідно врахування фактора інфляції?
10. Як здійснюється формування реальної процентної ставки і оцінка вартості грошових засобів з урахуванням фактора інфляції?
11. Які види ризиків впливають на інвестиційну діяльність?
12. Як інвестиційний ризик впливає на інвестиційну діяльність.
13. Навіщо використовується бета-коефіцієнт?
14. Розкрийте сутність: модель капітальних активів, премія за ризик, «лінія надійності ринку».
15. У чому полягає механізм оцінки рівня інвестиційного ризику.
16. Як здійснюється формування необхідного рівня доходності інвестиційних операцій з урахуванням фактора ризику.
17. Які основні методичні підходи до врахування фактора ліквідності в процесі управління інвестиційною діяльністю підприємства.
18. Обґрунтуйте наукові принципи інвестування у людський потенціал.

ТЕМА 3.

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Мета заняття: з'ясувати сутність, принципи, методи і послідовність розробки інвестиційної стратегії підприємства; стратегічні напрями і форми інвестиційної діяльності; оцінити результативність розробленої інвестиційної стратегії підприємства за окремими параметрами; результативність інвестування у людський капітал та людський капітал; вплив інвестицій у людський капітал на загальні результати діяльності підприємства.

План практичного заняття:

1. Сутність інвестиційної стратегії підприємства і принципи її розробки
2. Послідовність розробки інвестиційної стратегії підприємства
3. Обґрунтування стратегічних цілей, напрямів та форм інвестиційної діяльності
4. Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії

Теоретичні відомості

1. Сутність інвестиційної стратегії підприємства і принципи її розробки

СТРАТЕГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

формування довгострокових цілей і розробки шляхів їхньої реалізації

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ

формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності й вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

прогнозування окремих умов здійснення інвестиційної діяльності (інвестиційного клімату)

прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку як у цілому, так і щодо окремих його сегментів

ГОЛОВНІ УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРІОДУ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

– тривалість періоду формування загальної економічної стратегії підприємства, тобто інвестиційна стратегія не може виходити за межі цього періоду

– галузева належність підприємства, а також, однією з умов визначення періоду формування інвестиційної стратегії є розмір підприємства

– взаємозв'язок з системою цілей загальної стратегії економічного розвитку

НАПРЯМКИ РОЗРОБКИ ЕФЕКТИВНИХ ШЛЯХІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

розробка стратегічних напрямків інвестиційної діяльності

розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ

– узгодженість інвестиційної стратегії фірми з загальною стратегією її економічного розвитку

– внутрішня збалансованість інвестиційної стратегії

– узгодженість інвестиційної стратегії з зовнішнім середовищем

– можливість реалізації інвестиційної стратегії з урахуванням існуючого ресурсного потенціалу

– рівень ризику, пов'язаного з реалізацією інвестиційної стратегії

– результативність інвестиційної стратегії, яка базується на визначенні економічної ефективності її реалізації

2. Послідовність розробки інвестиційної стратегії підприємства

Всі етапи розробки інвестиційної стратегії здійснюються послідовно в певному часовому інтервалі, який вибирається виходячи з періодичності оновлення загальної стратегії підприємства

період залежить від передбачуваності загальноекономічних процесів в даний момент і передбачуваності змін в обраному сегменті ринку

чим більш нестабільні умови кон'юнктури ринку, тим менший період планування стратегії

ЕТАПИ ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

ЕТАП 1.

Визначення загального періоду формування інвестиційної стратегії, який залежить від:

→ тривалості періоду, визначеного для формування загальної стратегії розвитку підприємства, який не може бути більшим періоду реалізації підтримуючих інвестиційних проектів; передбачуваності розвитку економіки в цілому і кон'юнктури тих сегментів інвестиційного ринку, із якими пов'язана майбутня інвестиційна діяльність підприємства; його галузевої приналежності; розміру; стадії життєвого циклу тощо.

ЕТАП 2.

Дослідження чинників зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку, яке спрямоване на:

→ визначення економіко-правових умов інвестиційної діяльності підприємства і можливої їхньої зміни в майбутньому, змін кон'юнктури інвестиційного ринку і чинників, що її обумовлюють, прогнозу кон'юнктури на сегментах ринку, пов'язаних з майбутньою інвестиційною діяльністю підприємства.

ЕТАП 3.

Оцінка сильних і слабких сторін підприємства, що визначають особливості його інвестиційної діяльності.

→ Це дозволяє визначити, чи володіє підприємство достатнім потенціалом, щоб скористатися новими інвестиційними можливостями, а також які внутрішні його характеристики послаблюють результативність інвестиційної діяльності.

ЕТАП 4.

→ **Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності з метою підвищення рівня добробуту власників підприємства і максимізації його ринкової вартості.**

ЕТАП 5.

Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегічних напрямків та форм інвестиційної діяльності

→ передбачає пошук альтернатив рішення щодо поставлених стратегічних інвестиційних цілей; їх оцінку з позицій зовнішніх можливостей і загроз, а також реального внутрішнього інвестиційного потенціалу; вибір найприйнятніших з них.

ЕТАП 6.

Визначення стратегічних напрямків формування інвестиційних ресурсів

→ прогнозується загальний обсяг необхідних інвестиційних ресурсів відповідно до стратегічних напрямків і форм реального та фінансового інвестування, що диференціюється по окремих етапах стратегічного періоду; оптимізується структура джерел, виходячи із забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку.

ЕТАПИ ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

ЕТАП 7.

Формування інвестиційної політики по основних аспектах інвестиційної діяльності

Цей етап формування інвестиційної стратегії дозволяє забезпечити інтеграцію цілей і напрямків інвестиційної діяльності з основними механізмами їх реалізації.

ЕТАП 8.

Розробка системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації інвестиційної стратегії

передбачає формування на підприємстві нових організаційних структур управління інвестиційної діяльності, створення "центрів інвестицій" різних типів, впровадження нових принципів інвестиційної культури, створення ефективної системи стратегічного інвестиційного контролінгу і т.п.

ЕТАП 9.

Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії

завершує процес розробки останньої. Така оцінка здійснюється за системою спеціальних економічних і позаекономічних критеріїв, що встановлюється підприємством

3. Обґрунтування стратегічних цілей, напрямів та форм інвестиційної діяльності

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

має цільовий характер інвестиційної діяльності (передбачає постановку і досягнення визначених цілей). Будучи чітко вираженими, стратегічні цілі стають потужним засобом підвищення ефективності інвестиційної діяльності в довгостроковій перспективі, її координації і контролю, а також базою для прийняття управлінських рішень на всіх стадіях інвестиційного процесу

ВИМОГИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Підпорядкованість головній цілі інвестиційного менеджменту.

Стратегічні цілі інвестиційної діяльності розробляються для реалізації в довгостроковій перспективі головної цілі інвестиційний менеджмент – максимізації добробуту власників підприємства. Система конкретних цілей інвестиційної стратегії формується на підтримку цієї головної цілі і повинна бути співставна з нею.

2. Орієнтація на високий результат інвестиційної діяльності.

Кожна стратегічна ціль повинна стимулювати інвестиційних менеджерів, викликати прагнення до її досягнення, забезпечувати найбільш повне використання інвестиційного потенціалу підприємства.

3. Реальність (досяжність).

В основі розробки стратегічних інвестиційних цілей лежить ідеальне уявлення про стратегічну інвестиційну позицію підприємства, яке необхідно свідомо обмежувати за критерієм реальної досяжності з урахуванням чинників зовнішнього інвестиційного середовища і внутрішнього інвестиційного потенціалу.

4. Вимірюваність.

Кожна із формованих цілей стратегічних інвестиційних повинна бути виражена в конкретних показниках, що дозволить використовувати їх у системі планування (нормування) основних параметрів ІД, диференціювати за окремими інтервалами стратегічного періоду, застосовувати в якості критеріїв оцінки результатів реалізації інвестиційної стратегії підприємства.

5. Однозначність трактування.

Кожна стратегічна інвестиційна ціль повинна однозначно і чітко сприйматися всіма інвестиційними менеджерами, діяльність яких пов'язана з її реалізацією. Це забезпечується чітким установленням стратегічного періоду (або окремих його інтервалів), диференціацією по різноманітних об'єктах стратегічного управління, співставною системою одиниць виміру кількісних значень та інших чинників, що забезпечують чіткість сприйняття стратегічних цілей.

6. Наукова обґрунтованість.

Процес формування стратегічних інвестиційних цілей має ґрунтуватись на об'єктивних економічних законах, що визначають рівень інвестиційної активності підприємства та ефективність його інвестиційної діяльності. Під час його здійснення має використовуватись сучасний методичний інструментарій реальної оцінки окремих параметрів, чітко визначатись система взаємозв'язків і взаємозалежності окремих цілей.

ВИМОГИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

7. Взаємопов'язаність.

Система стратегічних інвестиційних цілей повинна бути вибудована таким чином, щоб реалізація одних з цих цілей забезпечувала успішну реалізацію інших. Для цього необхідно ранжувати стратегічні цілі за рівнем їх пріоритетності, поділяючи їх в загальній ієрархії на прями і підтримуючі.

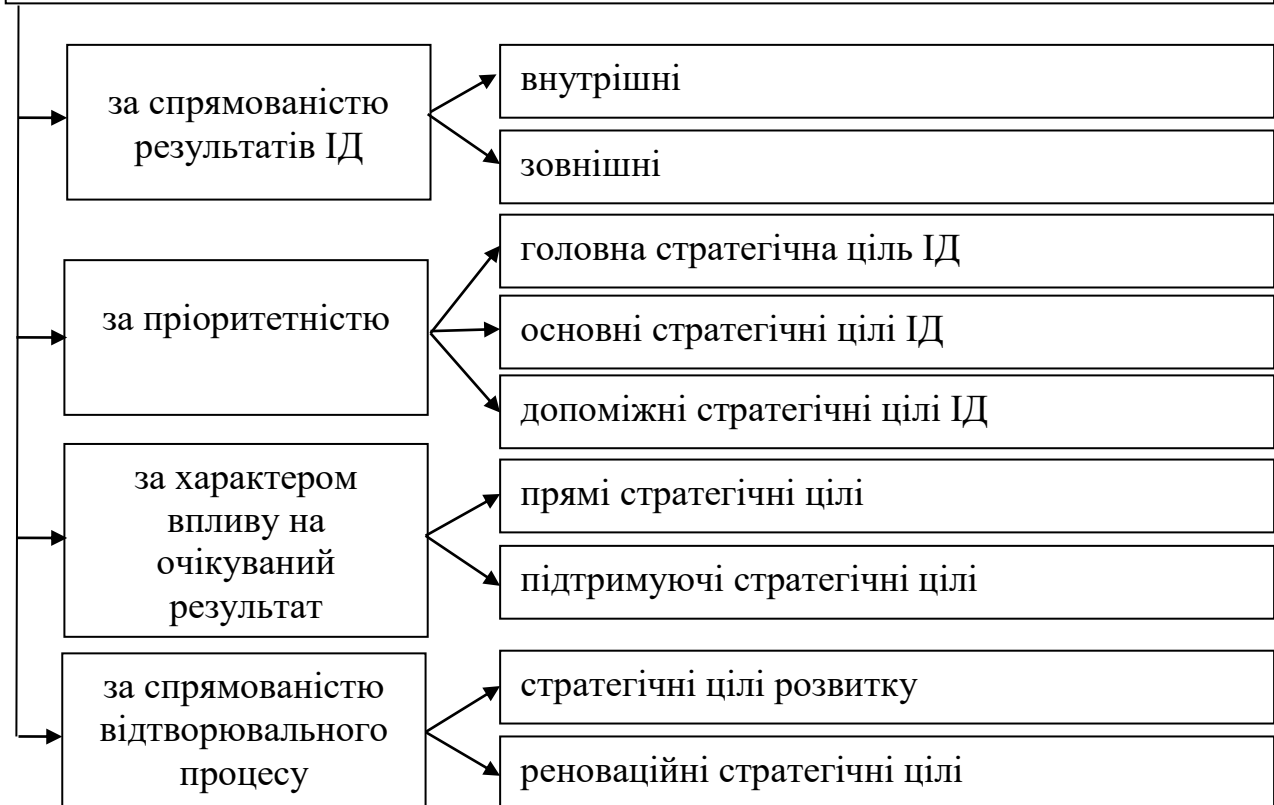
8. Гнучкість.

Можливість коригування системи стратегічних інвестиційних цілей в цілому або окремих кількісних параметрів кожної з них під впливом зміни чинників зовнішнього інвестиційного середовища або параметрів внутрішнього інвестиційного потенціалу є дуже важливою. Зовнішня гнучкість системи стратегічних цілей повинна забезпечувати мінімізацію негативного впливу окремих чинників на ефективність інвестиційної діяльності або швидку реалізацію нових інвестиційних можливостей, а внутрішня їхня гнучкість - швидку маневреність у використанні інвестиційного потенціалу підприємства.

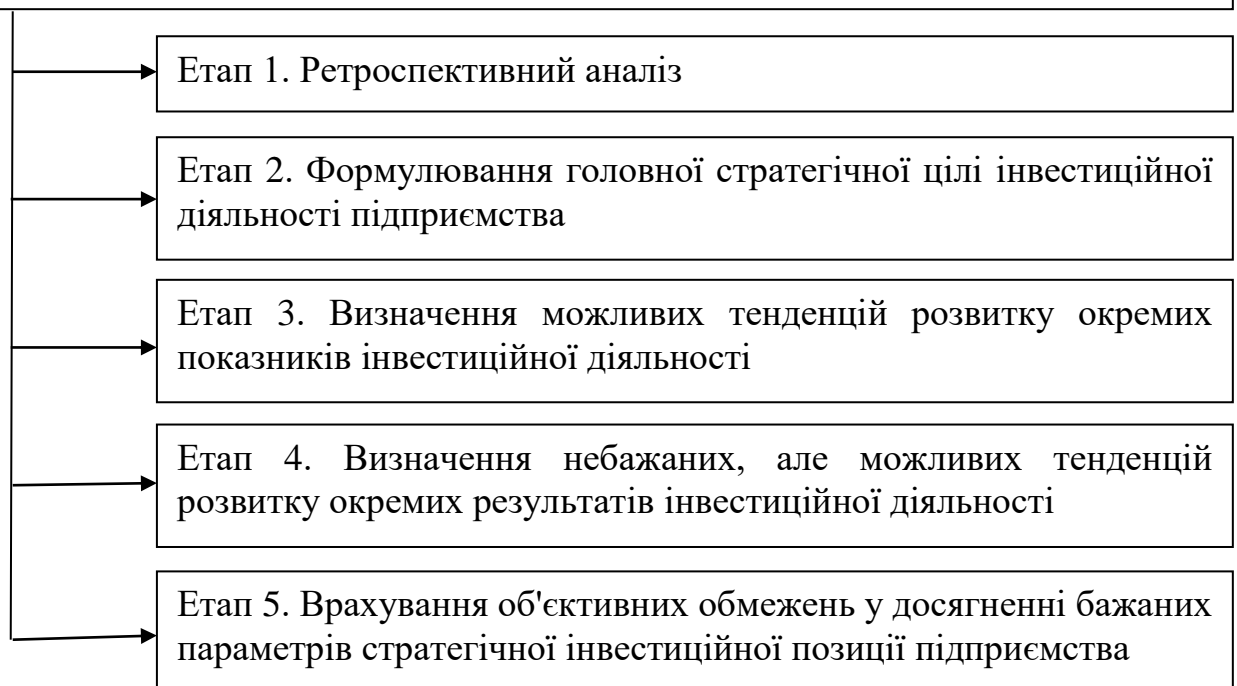
КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ЦІЛЬОВІ СТРАТЕГІЧНІ НОРМАТИВИ

– темп зростання загального обсягу ІД в стратегічній перспективі

– співвідношення обсягів реального і фінансового інвестування підприємства

– мінімально прийнятний рівень поточного інвестиційного прибутку

– мінімально прийнятний темп приросту капіталу, що інвестується

– гранично припустимий рівень інвестиційного ризику

– структура капіталу підприємства, що залучається в інвестиційних цілях (або мінімальний рівень самофінансування інвестицій)

4. Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ, ЩО РОЗРОБЛЕНА ПІДПРИЄМСТВОМ, ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЗА ПАРАМЕТРАМИ:

1. *Узгодженість інвестиційної стратегії підприємства із загальною стратегією його розвитку* - ступінь узгодженості цілей, напрямків і етапів у реалізації цих стратегій.

2. *Узгодженість інвестиційної стратегії підприємства з передбачуваними змінами зовнішнього інвестиційного середовища* - наскільки розроблена інвестиційна стратегія відповідає прогнозованому розвитку економіки країни і змінам кон'юнктури інвестиційного ринку в розрізі окремих його сегментів.

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ, ЩО РОЗРОБЛЕНА ПІДПРИЄМСТВОМ, ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЗА ПАРАМЕТРАМИ:

3. **Узгодженість інвестиційної стратегії підприємства з його внутрішнім потенціалом** - дозволяє оцінити наскільки обсяги, напрямки і форми інвестиційної стратегії взаємопов'язані з можливостями формування внутрішніх інвестиційних ресурсів, кваліфікацією інвестиційних менеджерів, організаційною структурою управління ІД та інвестиційною культурою тощо.

4. **Внутрішня збалансованість інвестиційної стратегії.** При проведенні такої оцінки визначається наскільки узгоджені між собою окремі цілі і цільові стратегічні нормативи майбутньої ІД, наскільки вони кореспондуються зі змістом інвестиційної політики по окремих аспектах ІД; наскільки узгоджені між собою за напрямками і в часі заходи щодо забезпечення її реалізації.

5. **Реалізованість інвестиційної стратегії:** потенційні можливості підприємства у формуванні необхідного обсягу інвестиційних ресурсів із усіх джерел і в усіх формах; технологічність обраних для реалізації інвестиційних проектів; достатність фінансових інструментів для формування ефективного інвестиційного портфеля; організаційні й технічні можливості успішної реалізації обраної інвестиційної стратегії.

6. **Прийнятність рівня ризиків, що пов'язані із реалізацією інвестиційної стратегії:** наскільки рівень прогнозованих інвестиційних ризиків підприємства, забезпечує його фінансову рівновагу і відповідає інвестиційному менталітету його власників та відповідальних інвестиційних менеджерів, наскільки рівень цих ризиків допустимий для інвестиційної діяльності даного підприємства з позицій можливого розміру фінансових втрат і загрози банкрутства.

7. **Економічна ефективність реалізації інвестиційної стратегії:** прогнозні розрахунки раніше розглянутої системи основних інвестиційних коефіцієнтів і заданих цільових стратегічних нормативів, зіставлених із базовим їх рівнем.

8. **Позаекономічна ефективність реалізації інвестиційної стратегії визначається за показниками:**

- зростання ділової репутації підприємства;
- підвищення рівня керованості ІД його структурних підрозділів ("центрів інвестицій");
- підвищення рівня матеріальної і соціальної задоволеності інвестиційних менеджерів (за рахунок ефективної системи матеріального стимулювання;
- більш високого рівня технічного оснащення робочих місць і т.п.

3.2. Практичні завдання

Розв'язання типових завдань по темі

Завдання 1.

На інвестиційному ринку з'явилися пропозиції щодо продажу п'яти підприємств. Цими об'єктами зацікавилися п'ять стратегічних інвесторів, кожен з яких прагне придбати одне підприємство з найвищою інвестиційною привабливістю. Для оцінювання інвестиційної привабливості цих об'єктів та здійснення операції купівлі цілісного майнового комплексу кожен з інвесторів уклав угоду з консалтинговою фірмою.

Внаслідок нерозвиненості фондового ринку вартість цінних паперів підприємств не відображає реальної ринкової вартості цих потенційних об'єктів інвестування. Цінні папери окремих підприємств не перебувають в обігу на фондовому ринку. Серед них є також такі, що взагалі не здійснювали емісію цінних паперів. Тому для оцінювання інвестиційної привабливості підприємств неможливо застосувати методику, що базується на аналізі котирувань і прибутковості їх цінних паперів.

Окрім зазначених обмежень консалтингові фірми не мають можливості провести повний аудит підприємств, за допомогою якого можна було б прийняти оптимальне рішення, а тому змушені аналізувати їх інвестиційну привабливість лише на основі загальнодоступної інформації. За таких умов було вирішено застосовувати методичний інструментарій, що базується на методі SWOT-аналізу. При цьому потрібно враховувати обмеженість доступної інформації (неповноту) і можливу її недостовірність.

На основі висновків консалтингової фірми інвестор прийме рішення про доцільність придбання підприємства.

Методичні рекомендації до рішення завдання 1

Здобувачі діляться на 5 груп, кожна з яких виконуватиме роль консалтингової фірми, що оцінюватиме інвестиційну привабливість підприємства. У кожній підгрупі призначається керівник, який:

- організовуватиме роботу фірми;
- розподілятиме функції між працівниками;
- прийматиме рішення щодо придбання підприємства.

Консалтингова фірма на основі наданої їй інформації повинна оцінити інвестиційну привабливість кожного з підприємств та подати викладачу, який виконує роль інвестора, пропозиції щодо придбання одного з них разом з відповідним обґрунтуванням.

Якщо пропозиції щодо придбання одного з об'єктів уже надійшли до викладача, то вдруге цей же об'єкт придбавати не можна.

Пропозиції, що подають консалтингові фірми, мають містити таку інформацію:

1. Якісна і кількісна оцінка внутрішнього і зовнішнього середовища усіх п'яти підприємств.
2. Рейтинг підприємств за їх інвестиційною привабливістю.
3. Опис основних факторів інвестиційної привабливості підприємства, що придбаватиметься.
4. Прізвище керівника підгрупи.
5. Перелік функцій, які виконував кожен член підгрупи при виконанні завдання.

Після оброблення поданих пропозицій викладач підводить підсумки виконаної роботи, оприлюднюючи інвестиційний рейтинг підприємств і кількість балів, набраних підгрупами. Для підвищення об'єктивності оцінок здобувачам можна задати питання щодо обґрунтування результатів оцінювання.

Функції учасників одної підгрупи доцільно розподілити за видами завдань (виконуваної роботи).

Для здійснення оптимального вибору об'єкта інвестування потрібно скористатись елементами методу SWOT-аналізу, що полягає у визначенні сильних і слабких сторін внутрішнього середовища організації, можливостей і загроз зовнішнього середовища та вибору на їх основі певної стратегічної альтернативи.

Послідовність виконання завдання є такою.

1. Визначити всі сильні і слабкі сторони внутрішнього середовища об'єктів, на основі інформації, наведеної у вихідних даних до виконання завдання. Для кожного визначеного фактора потрібно спрогнозувати ймовірність його виникнення і ступінь впливу на конкурентоспроможність підприємства.

Загальний стан внутрішнього середовища оцінюється за формулою:

$$S_{\text{вн}} = \left(\sum_{i=1}^n \rho_i v_i - \sum_{j=1}^m \rho_j v_j \right) k_{\text{вн}} \quad (3.1)$$

де p_i , p_j – ймовірності виникнення i -го позитивного фактора та j -го негативного фактора внутрішнього середовища;

v_i , v_j – сили впливів i -го позитивного фактора та j -го негативного фактора на стан внутрішнього середовища організації;

$k_{\text{вн}}$ – коефіцієнт, що характеризує стан внутрішнього середовища організації, отриманий за результатами аналізу зовнішньої інформації про об'єкт дослідження (визначається за результатами аналізу інформації, наведеної у табл. 3.1).

Ймовірності p_i , p_j визначаються за методом експертних оцінок за такою дискретною шкалою:

«0» – фактор припинить свій позитивний (негативний) вплив;

«1» – ймовірність подальшого позитивного (негативного) впливу фактора є незначною;

«2» – імовірність позитивного (негативного) впливу фактора на конкурентоспроможність підприємства є середньою або її важко оцінити;

«3» – існує висока ймовірність подальшого позитивного (негативного) впливу фактора;

«4» – фактор збереже свій позитивний (негативний) вплив на конкурентоспроможність підприємства.

Ступені впливів v_i , v_j доцільно визначати за шкалою:

«0» – фактор не впливатиме на підприємство;

«1» – фактор незначно позитивно (негативно) впливатиме на конкурентоспроможність підприємства;

«2» – фактор чинитиме помірний позитивний (негативний) вплив на конкурентоспроможність підприємства;

«3» – фактор значно позитивно (негативно) впливатиме на конкурентоспроможність підприємства;

«4» – вплив позитивного (негативного) фактора на конкурентоспроможність підприємства буде визначальним.

Розрахунок коефіцієнта $k_{\text{ен}}$ може здійснюватись за такою методикою аналізу вторинної інформації:

1) дослідити достовірність джерел інформації (d_i), ранжуючи й оцінюючи достовірність інформації кожного джерела у відсотках;

2) оцінити важливість конкретної інформації (g_{ij}) можна за десятибальною шкалою (легко сприймається експертами) [0...10], де більша кількість балів відповідає більшій важливості інформації;

3) оцінити зміст (позитивна – негативна) інформації (k_{ij}). Дослідження змісту інформації потрібно здійснювати за шкалою [-1; 0; 1], де «+1» – позитивна інформація; «0» – нейтральна інформація; «-1» – негативна інформація;

4) статистично обробити результати оцінювання шляхом аналізу ступеня компетентності експертів і розбіжності результатів їх оцінок;

5) розрахувати $k_{\text{ен}}$ за формулою:

$$k_{\text{ен}} = 10 + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m d_i g_{ij} k_{ij} \quad \text{при} \quad d_i g_{ij} k_{ij} < 0 \quad (3.2)$$

$$k_{\text{ен}} = 1 \quad \text{при} \quad d_i g_{ij} k_{ij} \geq 0$$

Розрахунок коефіцієнта $k_{\text{ен}}$ доцільно проводити у табличній формі (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Оцінювання зовнішньої інформації про внутрішнє середовище підприємств

№ з/п	Джерело інформації	Достовірність d_i	$\sum g_{ij}k_{ij}$ кіль-сть повідомлень	Загальна оцінка (к.3×к.4)
1	2	3	4	5
Підприємство № 1				
1				
...				
Всього $k_{вн}$ для підприємства № 1				
Підприємство № 2				
...
Підприємство № 5				
...

Результати аналізу внутрішнього середовища заносяться у таблицю 3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз внутрішнього середовища об'єкта інвестування

№ з/п	Сильні сторони	Ймовірності, p_i	Сила впливу, v_i	$p_i \times v_i$	№ з/п	Слабкі сторони	Ймовірності, p_j	Сила впливу, v_j	$p_j \times v_j$
Підприємство № 1									
1					1				
2					2				
...					...				
$\sum p_i \times v_i$					$\sum p_j \times v_j$				
$\sum p_i \times v_i - \sum p_j \times v_j$									
$k_{вн}$									
$(\sum p_i \times v_i - \sum p_j \times v_j) \times k_{вн}$									
Підприємство № 2									
1					1				
2					2				
...					...				
...									
Підприємство № 5									
1					1				
2					2				
...					...				
...									

2. Оцінювання можливостей і загроз зовнішнього оточення підприємств ($S_{зн}$) проводиться на основі інформації, наведеної у вихідних даних до виконання завдання. Результати досліджень заносяться у таблиці за формами, аналогічними до таблиць 3.1 та 3.2.

Ранжування підприємств за ступенем інвестиційної привабливості здійснюється за критерієм $S_{заг}$, що розраховується за формулою:

$$S_{заг} = S_{вн} + S_{зн} \quad (3.3)$$

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1.

Підприємство будіндустрії «Будівельник», яке здійснювало будівництво промислових будівель, підлягає приватизації. Фонд держмайна оцінив майно підприємства в 4200 тис. грн. На аукціоні сподівався отримати за рахунок продажу 41% акцій 1720 тис. грн. Зважаючи на те, що на даний час несприятлива кон'юнктура ринку в порівнянні з минулим періодом, Фонд держмайна очікує отримати 1500 тис. грн. Разом з тим, він вимушений розширити коло претендентів, допускаючи до участі в аукціоні інвесторів з неперевіреною репутацією та скоротив обмеження щодо обов'язкового обсягу інвестицій протягом перших двох років до 200 тис. грн. (раніше – 300 тис. грн). Решта 30% викупує трудовий колектив за пільговою підпискою по 50% номіналу акцій, 15% було продано на фінансовому ринку рік тому, їх придбав завод будматеріалів, 14% залишається у розпорядженні держави. Впродовж останніх кількох років тривав спад ділової активності в галузі, внаслідок чого значна частина кваліфікованого інженерно-технічного персоналу залишила підприємство, не оновлювались основні засоби, виконувались нескладні будівельно-монтажні роботи та поточні ремонти промислових і житлових будівель.

Завдання 2.

Автотранспортне підприємство «Транссервіс», яке має у своєму складі сервісні майстерні, одну автозаправну станцію, здійснює вантажні і пасажирські перевезення. Автопарк складається з 60% машин, випущених до 2012 р. До того ж 20% вантажних і 8% пасажирських автомобілів використовуються менше, ніж на 30% потужності з огляду на величину вантажо- пасажиропробігу. Підприємство підлягає приватизації. Фондом держмайна виноситься на тендер 100% акцій, які будуть продані одному стратегічному інвестору. Вартість підприємства оцінюється вітчизняними експертами у 1200 тис. грн., іноземними – 970 тис. грн. Вимоги до стратегічного інвестора такі: збереження робочих місць (250 чол.), виконання державних замовлень на суму 200 тис. грн., здійснення пасажирських перевезень у віддалені райони області, де малий пасажиропотік, протягом 3-х років; покриття кредиторської заборгованості – 300 тис. грн.

До участі в аукціоні допускаються фірми, які мають досвід роботи в цій галузі і хорошу репутацію.

Завдання 3.

Акції **деревообробного підприємства ПАТ «Деревообробка»** протягом 3-х років обертаються на УМФБ. Номінальна вартість 1 акції – 5 грн. Емітовано 200000 акцій. Акції цієї фірми з'явилися на ринку після створення СП польської меблевої компанії з державним підприємством. У розпорядженні нерезидента було – 30 % акцій. Після реорганізації держава виставила свої акції на фондовому ринку. Після цього розподіл акцій став таким: 35% – польські власники, 20% – вітчизняна приватна деревообробна фірма, 15% – невідомий інвестор, 30% – розпорошена між дрібними інвесторами, найбільша частка серед яких – 4%. Протягом першого року обертання ринкова вартість акцій коливалась від 10 до 17 грн. за акцію (при випуску на ринок їх купували по 9 грн. за акцію), протягом другого року – від 12 до 19 грн., здійснено 30 угод на суму 200 тис. грн. (продавались пакети акцій розміром 3%) Протягом 3-го року

– вартість акцій коливалась в межах 9-34 грн за акцію, здійснено 350 угод на суму 300 тис. грн. (середній пакет акцій – 0,4%). Зараз пропонується на ринку пакет 75000 акцій за ціною 11 грн. за одну. Підприємство експортує частину напівфабрикатів у Польщу. Використовує сировину Тернопільського і Рівненського лісництва. Внаслідок нестачі кваліфікованих менеджерів реалізують програму підвищення кваліфікації за участю польських партнерів.

Завдання 4.

Комерційний банк пропонує продати прострочений кредит, який наданий **акціонерному водогосподарському товариству «Меліорація»** на суму 600 тис. грн., за 480 тис. грн. ЗАТ має кредиторську заборгованість іншим кредиторам на суму 150 тис. грн.

Майно підприємства оцінюється в 900 тис. грн. Акціонери готові пройти процедуру банкрутства. Це підприємство, окрім обслуговування меліорованих земель має основні засоби, які можна застосувати для виконання проектних, будівельних, монтажних робіт. 2 роки тому підприємство планувало взяти ліцензію для здійснення екологічного аудиту. На підприємстві є висококваліфікований інженерний персонал, проте немає професійних менеджерів. Маркетинг послуг не проводився, роботи виконуються за замовленнями.

Завдання 5.

Гуртово-роздрібний будівельний магазин «Інсталбуд» виставлено на продаж приватним власником за ціною 1400 тис. грн. Таке рішення було прийняте після того, як підвищились митні ставки на імпорт польських будматеріалів. Фірма спеціалізувалась на продажу польських будівельних сумішей (85% товарного асортименту).

Торговельні площі становлять 250 м². Підприємство має довготермінові договори оренди складів загальною площею 800 м².

Магазин розташований в обласному центрі у промисловому районі.

Підприємство поступово втрачає роздрібних покупців, однією із причин чого стала реконструкція сусіднього складу будівельних матеріалів та створення на його основі супермаркету, орієнтованого на роздрібну торгівлю.

3.3. Термінологічний словник ключових понять

Життєвий цикл підприємства – це сукупність стадій, які проходить підприємство за період свого існування. Стадія життєвого циклу підприємства впливає на доцільність здійснення певного проекту. Інвестиційно привабливими для здійснення проекту вважаються підприємства, що знаходяться в процесі зросту, тобто на перших чотирьох стадіях свого розвитку. На стадії «остаточної зрілості» інвестування доцільно тільки в тому випадку, якщо продукція підприємства має достатньо високі маркетингові перспективи, а обсяг інвестицій у технічне переозброєння є малим і вкладені кошти можуть окупитися в найкоротший термін. На стадії «старіння» інвестування, як правило, не має сенсу, за винятком тих випадків, коли намічається широка диверсифікація продукції, що випускається, тобто певне перепрофілювання підприємства. У цьому випадку можлива економія інвестиційних ресурсів у порівнянні з новим будівництвом. Загальний період усіх стадій життєвого циклу підприємства визначається приблизно в 20-25 років, після чого підприємство припиняє своє існування або відроджується на новій основі й з новим складом власників і керуючого персоналу.

Інвестиції в нефінансові активи – вкладення капіталу, що включають інвестиції в основний капітал, витрати на капітальний ремонт основних фондів, інвестиції в нематеріальні активи, витрати на приріст запасів матеріальних оборотних коштів, придбання інших нефінансових активів.

Інвестиції в основний капітал – це одноразові затрати на створення, відтворення та придбання основних фондів: нове будівництво, розширення, реконструкцію і технічне переозброєння діючих підприємств, придбання

машин, обладнання, інструменту, інвентарю, проектно-вишукувальні роботи, формування основного стада, багаторічні насадження і інші витрати.

Інвестиції на капітальний ремонт основних фондів – це затрати на ремонт обладнання, машин, транспортних засобів, будинків і споруд. Капітальний ремонт виражається у відновленні і незначному поліпшенні споживчих властивостей елементів основних фондів.

Інвестиції в нематеріальні активи – придбання патентів, ліцензій, прав користування земельними ділянками і інших об'єктів природокористування, авторських прав, торгових марок, товарних знаків, програмних продуктів та ін..

Інвестиції у приріст запасів матеріальних оборотних коштів – це витрати на формування запасів матеріальних оборотних коштів, необхідних для забезпечення стійкої роботи підприємства, і які визначаються як різниця надходжень оборотних коштів у запаси та їх вибуття.

Інвестиції в інші нефінансові активи – витрати на придбання у власність земельних ділянок і об'єктів природокористування, інших нефінансових активів.

Інвестиційна стратегія підприємства – це формування системи довготермінових завдань інвестиційної діяльності підприємства і вибір найефективніших шляхів їх досягнення.

Стратегічні альтернативи – це можливі варіанти розвитку підприємства в рамках кожної із трьох базових корпоративних стратегій: зростання, стабілізації, скорочення

Фінансові інвестиції – це придбання цінних паперів; відсоткові облигації і муніципальні позики, частка в статутному капіталі юридичних осіб; позики іншим юридичним особам.

3.4. Тестові завдання

1. Процес розроблення інвестиційної стратегії – це:

1) формування напрямків інвестиційної діяльності системи її довгострокових цілей та вибір найефективніших шляхів розвитку;

2) дослідження зовнішнього інвестиційного середовища та прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку;

3) забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної діяльності фірми;

4) формування інвестиційного портфеля і його оцінка за критеріями доходності ризику та ліквідності.

2. На який період здійснюється короткострокове інвестування?

1) до 1-го місяця;

2) до 1-го року;

3) до 10 років;

4) від 10-ти років.

3. Показник ефективності інвестицій, що характеризує термін, упродовж якого вони окупаються повністю, називається:

1) прибутковість;

2) період окупності;

3) чистий приведений дохід;

4) рентабельність.

4. На який період здійснюються довгострокове інвестування?

1) на 1 місяць;

2) на 6 місяців;

3) не здійснюється взагалі;

4) більше року.

5. Інвестиційний проект – це:

1) документ, який визначає ризики інвестування;

2) документ, який визначає дохідність інвестування;

3) документ, який визначає необхідність здійснення реального інвестування;

4) всі відповіді вірні.

6. Інвестиційна стратегія – це:

- 1) таке комбінування елементів інвестиційного портфелю, при якому досягається мінімальний ризик при мінімальному доході;
- 2) процес формування довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найефективніших шляхів їх досягнення на основі оцінки наявного потенціалу;
- 3) інвестиційна політика, що базується на придбанні інструментів грошового ринку;
- 4) створення адекватного інвестиційного механізму.

7. До етапів розробки інвестиційної політики підприємства відносяться:

- 1) формування окремих напрямків інвестиційної діяльності підприємства у відповідності зі стратегією його економічного і фінансового розвитку;
- 2) дослідження й облік умов зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку;
- 3) пошук окремих об'єктів інвестування й оцінка їхньої відповідності напрямкам інвестиційної діяльності підприємства;
- 4) всі відповіді вірні.

8. Призначення інвестиційної стратегії це...

- 1) формування зв'язку між стратегіями корпоративного, ділового й функціонального рівня для ефективного у правління матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовими потоками;
- 2) підтримка корпоративної, ділової й функціональних стратегій підприємства при управлінні матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовим потоками, в тому числі інвестиційними;
- 3) переміщення інвестиційного потоку з оптимальними витратами;
- 4) всі відповіді вірні.

9. Головне завдання інвестиційної стратегії це...

1) формування зв'язку між стратегіями корпоративного, ділового й функціонального рівня для ефективного у правління матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовими потоками;

2) підтримка корпоративної, ділової й функціональних стратегій підприємства при управлінні матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовим потоками, в тому числі інвестиційними;

3) переміщення інвестиційного потоку з оптимальними витратами;

4) всі відповіді вірні.

10. Спрямованість інвестиційної стратегії це...

1) формування зв'язку між стратегіями корпоративного, ділового й функціонального рівня для ефективного у правління матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовими потоками;

2) підтримка корпоративної, ділової й функціональних стратегій підприємства при управлінні матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовим потоками, в тому числі інвестиційними;

3) переміщення інвестиційного потоку з оптимальними витратами;

4) всі відповіді вірні.

11. Інвестиційна стратегія, яка забезпечує зростання прибутковості до середньогалузевого рівня вкладень та передбачає відбір і реалізацію різних інноваційних проектів називається:

1) пасивною;

2) активною;

3) стратегічною;

4) змішаною.

12. Інвестиційна стратегія, яка передбачає підтримку незмінного рівня розвитку підприємства називається:

1) пасивною;

2) активною;

3) стратегічною;

4) змішаною.

13. Головна умова визначення періоду формування інвестиційної стратегії це...

- 1) передбачуваність розвитку економіки в цілому й інвестиційного ринку зокрема;
- 2) стабільність на внутрішньому ринку даної країни;
- 3) стабільність курсу національної валюти;
- 4) всі відповіді вірні.

14. Визначте послідовність етапів розробки інвестиційної стратегії підприємства:

- а) формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності;
- б) перегляд стратегії у залежності від зміни зовнішніх умов та становища підприємства;
- в) оцінка розробленої інвестиційної стратегії;
- г) конкретизація інвестиційних програм та термінів;
- д) визначення загального періоду формування інвестиційної стратегії;
- е) визначення напрямків інвестування та джерел фінансування.

Правильна послідовність це:

- 1) а, б, в, г, д, е;
- 2) б, д, в, е, г, а;
- 3) д, а, е, б, г, в;
- 4) а, д, б, е, г, в.

15. Оптимальна інвестиційна стратегія має відповідати таким критеріям:

- 1) адекватне ресурсне та організаційне забезпечення стратегії;
- 2) високий рівень інвестиційних і фінансових ризиків;
- 3) висока чутливість стратегії до змін у зовнішньому середовищі;
- 4) існування суттєвих перешкод на шляху до реалізації стратегії.

16. Розробка стратегії покликана забезпечити:

- 1) дохід інвесторам у передбачених обсягах;

- 2) санацію підприємства;
- 3) фінансову стійкість підприємства у довгостроковій перспективі;
- 4) всі відповіді вірні.

17. Вихідною передумовою формування інвестиційної стратегії підприємства є:

- 1) загальна стратегія його економічного розвитку;
- 2) стратегія його промислового розвитку;
- 3) наявність інвесторів;
- 4) всі відповіді вірні.

18. Стратегія зростання (розвитку):

1) застосовується великими підприємствами, які уже домінують на даному ринку;

2) обирається базовою корпоративною стратегією в тому разі, коли підприємство чи його стратегічна одиниця бізнесу намагаються використати можливості зовнішнього середовища і власні сильні сторони для збільшення підприємства;

3) використовується в умовах економічної кризи, нестабільності, високої інфляції або коли товари перебувають в стадії насичення і спаду ЖЦТ;

4) немає правильної відповіді.

19. Стратегія стабілізації (обмеженого зростання):

1) застосовується великими підприємствами, які уже домінують на даному ринку;

2) обирається базовою корпоративною стратегією в тому разі, коли підприємство чи його стратегічна одиниця бізнесу намагаються використати можливості зовнішнього середовища і власні сильні сторони для збільшення підприємства;

3) використовується в умовах економічної кризи, нестабільності, високої інфляції або коли товари перебувають в стадії насичення і спаду ЖЦТ;

4) немає правильної відповіді.

20. Стратегія виживання (скорочення):

- 1) застосовується великими підприємствами, які уже домінують на даному ринку;
- 2) обирається базовою корпоративною стратегією в тому разі, коли під-приємство чи його стратегічна одиниця бізнесу намагаються використати можливості зовнішнього середовища і власні сильні сторони для збільшення підприємства;
- 3) використовується в умовах економічної кризи, нестабільності, високої інфляції або коли товари перебувають в стадії насичення і спаду ЖЦТ;
- 4) немає правильної відповіді.

21. Можливі варіанти розвитку підприємства чи стратегічної одиниці бізнесу в рамках кожної із трьох базових корпоративних стратегій – це...

- 1) інвестиційна стратегія підприємства;
- 2) інвестиційна діяльність підприємства;
- 3) стратегічна альтернатива;
- 4) стратегічна діяльність.

22. Обов'язковою умовою реалізації стратегії зростання є:

- 1) стратегічна альтернатива «інтеграція»;
- 2) стратегічна альтернатива «техніко-технологічний розвиток»;
- 3) стратегічна альтернатива «економія витрат»;
- 4) стратегічна альтернатива «інтенсифікація».

23. Включає в себе аналіз поточних витрат виробництва та експлуатаційних витрат з метою виявлення резервів їх зниження:

- 1) стратегічна альтернатива «інтеграція»;
- 2) стратегічна альтернатива «техніко-технологічний розвиток»;
- 3) стратегічна альтернатива «економія витрат»;
- 4) стратегічна альтернатива «інтенсифікація».

24. До стратегічних цілей інвестиційної діяльності за видами очікуваної ефективності відносяться:

- 1) економічні цілі інвестиційної стратегії;

- 2) стратегічні цілі реального інвестування;
- 3) стратегічні цілі підприємства в цілому;
- 4) стратегічні цілі розвитку.

25. До стратегічних цілей інвестиційної діяльності за функціональними напрямками інвестиційної діяльності відносяться:

- 1) економічні цілі інвестиційної стратегії;
- 2) стратегічні цілі реального інвестування;
- 3) стратегічні цілі підприємства в цілому;
- 4) стратегічні цілі розвитку.

26. До стратегічних цілей інвестиційної діяльності за об'єктами стратегічного управління відносяться:

- 1) економічні цілі інвестиційної стратегії;
- 2) стратегічні цілі реального інвестування;
- 3) стратегічні цілі підприємства в цілому;
- 4) стратегічні цілі розвитку.

27. До стратегічних цілей інвестиційної діяльності за спрямованістю відтворювального процесу відносяться:

- 1) економічні цілі інвестиційної стратегії;
- 2) стратегічні цілі реального інвестування;
- 3) стратегічні цілі підприємства в цілому;
- 4) стратегічні цілі розвитку.

28. Ціль інвестиційної стратегії підприємства першого рівня це...

- 1) допоміжна стратегічна ціль;
- 2) головна стратегічна ціль;
- 3) основна стратегічна ціль;
- 4) немає правильної відповіді.

29. До основних стратегічних цілей інвестиційної діяльності на стадії життєвого циклу підприємства «юність» відносяться:

- 1) підтримка «критичної» маси інвестицій;
- 2) диверсифікація напрямків реального інвестування;

- 3) забезпечення високих темпів реального інвестування;
- 4) забезпечення своєчасної реновації амортизуються активів.

30. До основних стратегічних цілей інвестиційної діяльності на стадії життєвого циклу підприємства «старіння» відносяться:

- 1) підтримка «критичної» маси інвестицій;
- 2) диверсифікація напрямків реального інвестування;
- 3) забезпечення високих темпів реального інвестування;
- 4) забезпечення своєчасної реновації амортизуються активів.

3.5. Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність інвестиційної стратегії.
2. Яку роль відіграє розробка інвестиційної стратегії для розвитку підприємства?
3. Опишіть ієрархію взаємозв'язку інвестиційної стратегії з іншими основними елементами стратегічного вибору підприємства.
3. Система яких елементів формує стратегічний інвестиційний рівень підприємства?
4. У чому полягають принципи та послідовність розробки інвестиційної стратегії підприємства?
5. Як класифікують стратегічні цілі інвестиційної діяльності?
6. Охарактеризуйте процес формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності.
7. Як здійснити обґрунтування стратегічних напрямів і форм інвестиційної діяльності?
8. Які фактори визначають співвідношення основних форм інвестування підприємства?
9. Які аналітичні показники використовуються для оцінки розвитку окремих галузей при визначенні галузевої диверсифікації інвестиційної стратегії?
10. Як оцінити інвестиційну привабливість регіонів країни?

11. Як здійснити оцінку результативності розробленої інвестиційної стратегії: підприємства за окремими параметрами?

12. Які підходи до оцінки результативності інвестування у людський потенціал та людський капітал Ви знаєте?

13. Як оцінити вплив інвестицій у людський потенціал на загальні результати діяльності підприємства?

14. Чи враховується підприємством фактор ризику при інвестуванні у людський капітал?

ТЕМА 4.

УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

4.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Мета заняття: з'ясувати сутність, принципи, форми та політику управління реальними інвестиціями; вибір інвестиційних проектів і формування програми реальних інвестицій.

План практичного заняття:

1. Форми реальних інвестицій
2. Політика управління реальними інвестиціями підприємства
3. Оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів
4. Формування програми реальних інвестицій

Теоретичні відомості

1. Форми реальних інвестицій

2. Політика управління реальними інвестиціями підприємства

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

складова загальної інвестиційної стратегії підприємства, що забезпечує підготовку, оцінку і реалізацію найбільш ефективних реальних інвестиційних проектів

ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

- 1. Аналіз стану реального інвестування
- 2. Визначення загального обсягу реального інвестування в наступному періоді
- 3. Визначення форм реального інвестування
- 4. Пошук окремих об'єктів інвестування та оцінка їхньої відповідності напрямкам інвестиційної діяльності підприємства
- 5. Підготовка бізнес-планів реальних інвестиційних проектів
- 6. Забезпечення високої ефективності реальних інвестицій
- 7. Мінімізація ризиків
- 8. Забезпечення ліквідності об'єктів реального інвестування
- 9. Формування програми реальних інвестицій
- 10. Забезпечення реалізації окремих інвестиційних проектів та інвестиційної програми

3. Оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів

В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ОБ'ЄКТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕОБХІДНО ВРАХОВУВАТИ НАСТУПНІ МОМЕНТИ:

- 1) оцінка ефективності інвестиційних проектів повинна здійснюватися на основі зіставлення об'єму інвестиційних витрат, а також сум планованого прибутку і термінів окупності інвестованого капіталу
- 2) оцінка об'єму інвестиційних витрат повинна охоплювати всі використовувані ресурси, задіяні при реалізації проекту
- 3) оцінка окупності засобів, що інвестуються, повинна здійснюватися на основі показника чистого грошового потоку, який формується за рахунок сум чистого прибутку і амортизаційних відрахувань в процесі експлуатації інвестиційного проекту
- 4) в процесі оцінки суми інвестиційних витрат і чистого грошового потоку повинні бути приведені до справжньої вартості за допомогою дисконтної ставки, яка повинна бути диференційована для різних інвестиційних проектів

Для розрахунку показника ефективності інвестицій як ставки відсотка, яка вибирається для дисконтування, можуть бути використані:

середньозваже
на вартість
капіталу

середня
депозитна або
кредитна
ставка

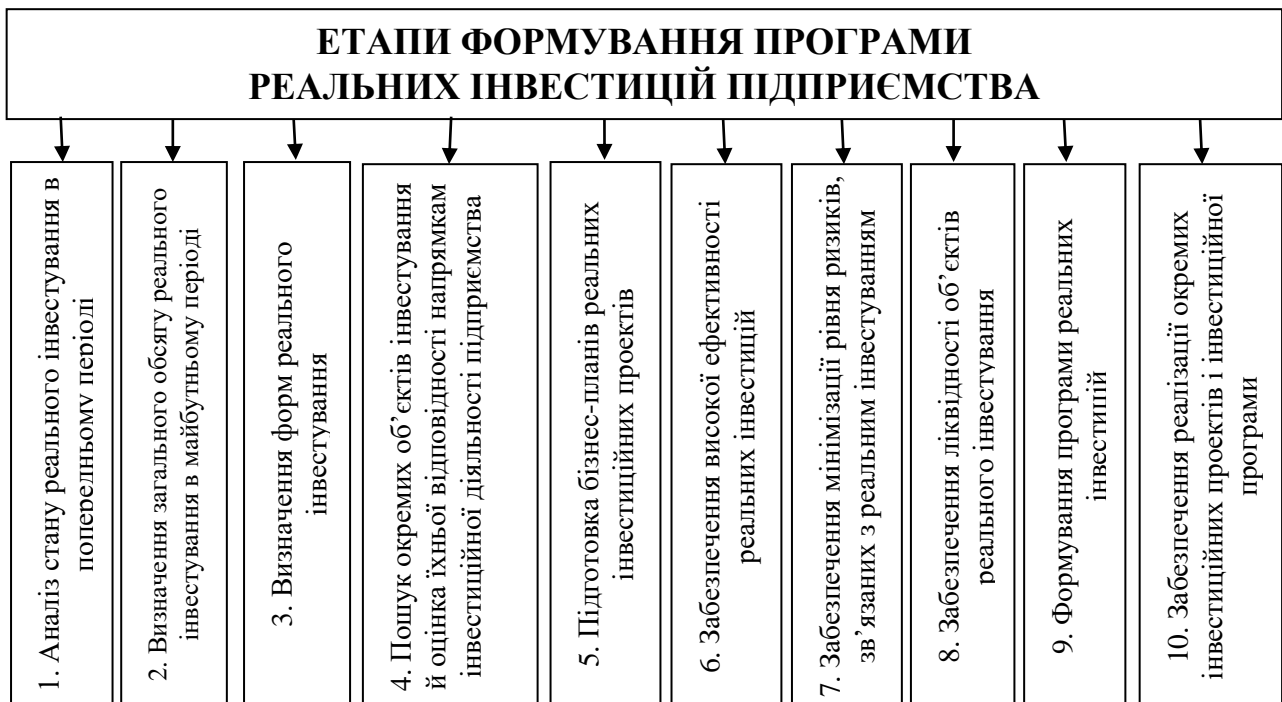
індивідуальна
норма
прибутковості

рівень ризиків
та ліквідності
інвестицій

Залежно від основних принципів оцінювання ефективності інвестиційних проектів використовується ряд методів, які умовно можна поділити на такі, в яких використовується дисконтування, і такі, в яких дисконтування не використовується.

4. Формування програми реальних інвестицій

4.2. Практичні завдання

Розв'язання типових завдань по темі

Завдання 1.

Корпорація планує асигнувати кошти на придбання нового обладнання. Проектовані грошові прибутки і первісні інвестиції показані в таблиці. Визначити період окупності проекту.

Період	Очікувані грошові потоки, грн.
0	-10000
1	-4000
2-6	+2000
7-15	+5000
16	+2000

Розв'язок

Період окупності інвестицій визначається як період, необхідний для повернення первісних інвестицій шляхом нагромадження чистих реальних грошових потоків, отриманих за проектом.

Оскільки грошові потоки мінливі упродовж терміну реалізації проекту, період окупності може бути знайдений таким чином:

Період	Очікувані грошові потоки	Чистий грошовий потік
0	-10000	-10000
1	-4000	-14000
2	2000	-12000
3	2000	-10000
4	2000	-8000
5	2000	-6000
6	2000	-4000
7	5000	1000

Первісні інвестиції відновлюються протягом сьомого року. Позаяк 4000 залишаються зайвими на початку сьомого року, а 5000 очікується отримати упродовж сьомого, то первісні інвестиції будуть покриті за термін:

$$(4000/5000) \times 12 = 10 \text{ міс. сьомого року.}$$

Отже, період окупності проекту дорівнюватиме 6 рокам 10 місяцям.

Завдання 2.

Визначити ЧТВ інвестиційного проекту з грошовими потоками, що наведені в таблиці. Ставка дисконту – 15%.

Період	Грошовий потік
0	-1000
1	-700
2	-3500
3	-3500
4	7500

Розв'язок

Чиста теперішня вартість (net present value) інвестиційного проекту – це різниця між сумою теперішніх вартостей грошових потоків від інвестицій в кожен період часу і теперішньою вартістю самих інвестицій.

Якщо ЧТВ проекту визначимо як NPV, тоді отримаємо:

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t}{(1+k)^t} - A_0 \quad (4.1)$$

де A_0 – теперішня вартість первинних інвестицій у проект;

S_t – грошовий потік у період t ;

k – необхідна ставка прибутковості інвестицій;

t – період часу;

n – тривалість інвестиційного проекту.

Якщо є намір вкласти інвестиції в проект не всі відразу в період t , а й в інші періоди, то формула перетворюється в таку:

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t}{(1+k)^t} - \sum_{t=0}^n \frac{A_t}{(1+k)^t} \quad (4.2)$$

де A_t – грошові інвестиційні потоки в період t

Якщо $ЧТВ > 0$, то це означає, що норма прибутковості проекту перевищує необхідну ставку прибутковості інвестицій (ставку дисконту). Якщо $ЧТВ = 0$, то норма прибутковості проекту точно дорівнює необхідній ставці, якщо ж $ЧТВ < 0$, то прибутковість проекту очікується меншою за необхідну ставку. Тож за критерієм $ЧТВ$ можуть бути вибрані лише ті проекти, що мають $ЧТВ \geq 0$.

$$NPV = \frac{7500}{(1+0,15)^4} - \left[\frac{1000}{(1+0,15)^0} + \frac{700}{(1+0,15)^1} + \frac{3500}{(1+0,15)^2} + \frac{3500}{(1+0,15)^3} \right] =$$

$$= 4288 - (1000 + 609 + 2647 + 2301) = 4288 - 6557 = -2269$$

Висновок: Оскільки $ЧТВ$ проекту від'ємна, то даний проект не може стати кандидатом для вибору

Завдання 3.

Корпорація ABC оцінює 3 проекти. Грошові потоки кожного проекту наведені в таблиці. Якщо вартість капіталу корпорації дорівнює 12%, знайдіть найліпший проект за критерієм Індекса прибутковості (ІП).

Час	Проект А	Проект В	Проект С
0	-10000	-30000	-18000
1	2800	6000	6500
2	3000	10000	6500
3	4000	12000	6500
4	4000	16000	6500

Розв'язок

Індекс прибутковості інвестиційного проекту (profitability index) – це відношення теперішньої вартості грошових надходжень від проекту після оподаткування до теперішньої вартості інвестицій.

Якщо ІІ проекту позначити як PI, тоді отримаємо:

$$PI = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{S_t}{(1+k)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{A_t}{(1+k)^t}} \quad (4.3)$$

ІІ – це міра прибутковості проекту на 1 грошову одиницю інвестицій. Якщо $PI > 1$, то проект, що розглядається, має позитивну чисту теперішню вартість.

Співвідношення між ЧТВ, ІІ і середньою ставкою прибутковості (ССП) є такими:

ЧТВ	ІІ	ССП
< 0	< 1	Менше необхідної ставки
$= 0$	$= 1$	Рівна необхідній ставці
> 0	> 1	Більше необхідної ставки

Отже:

	Проект А	Проект В	Проект С
Теперішня вартість інвестицій	-10000	-30000	-18000

Розрахунок ТВП (теперішньої вартості потоків)

Проект А:

$$\begin{aligned} ТВП_A &= \frac{2800}{(1+0,12)^1} + \frac{3000}{(1+0,12)^2} + \frac{4000}{(1+0,12)^3} + \frac{4000}{(1+0,12)^4} = \\ &= 2500 + 2392 + 2847 + 2542 = 10281 \end{aligned}$$

Проект В:

$$ТВП_B = \frac{6000}{(1+0,12)^1} + \frac{10000}{(1+0,12)^2} + \frac{12000}{(1+0,12)^3} + \frac{16000}{(1+0,12)^4} =$$
$$= 5357 + 7972 + 8542 + 10168 = 32039$$

Проект С:

$$ТВП_C = \frac{6500}{(1+0,12)^1} + \frac{6500}{(1+0,12)^2} + \frac{6500}{(1+0,12)^3} + \frac{6500}{(1+0,12)^4} =$$
$$= 5804 + 5182 + 4627 + 4131 = 19744$$

Розрахунок індексу прибутковості (ІІ):

$$PI_A = \frac{10281}{10000} = 1,0281$$

$$PI_B = \frac{32040}{30000} = 1,068$$

$$PI_C = \frac{19743}{18000} = 1,0968$$

Висновок:

Проекти за критерієм ІІ ранжуються в такому порядку: С; В; А.

Проект В має максимальну з усіх проектів ЧТВ = 32039, але проект С є найрентабельнішим на 1 грошову одиницю інвестицій. Усі проекти відповідають необхідній ставці прибутковості 12%, оскільки ІІ > 1.

Завдання 4.

Новий проект має первинні інвестиції 10000 грн., які дадуть грошові надходження після оподаткування 7000 грн. в 1-ий рік, 5000 грн. — у 2-ий рік. Визначте внутрішню ставку прибутковості.

Розв'язок

Внутрішня ставка прибутковості (ВСП) інвестиційного проекту (internal rate of return — IRR) — це ставка, що досягається в разі, коли теперішня вартість майбутніх грошових потоків від інвестицій після оподаткування дорівнює теперішній вартості власне інвестицій.

Рівняння ВСП:

$$\sum_{t=0}^n \frac{S_t}{(1+r)^t} - \sum_{t=0}^n \frac{A_t}{(1+r)^t} = 0 \quad (4.4)$$

де $IRR = r$ — внутрішня ставка прибутковості. При $k = r$ ЧТВ = 0.

Отже:

$$\frac{7000}{(1+r)} + \frac{5000}{(1+r)^2} = 10000$$

$$10 \times (1+r)^2 - 7(1+r) - 5 = 0$$

Якщо позначити $(1+r) = X$, то $10X^2 - 7X - 5 = 0$.

Це квадратне рівняння має єдиний позитивний корінь — 1,14.

Звідси $r = 0,14$ або 14%. Таким чином, ВСП проекту дорівнює 14%.

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1.

Підприємство планує інвестувати кошти в нове обладнання. Початкові витрати проекту 10000 грн., а щорічні грошові потоки від інвестування упродовж 6 років існування проекту — 2500 грн. Визначити період окупності проекту.

Завдання 2.

Підприємство збирається почати виробництво нового обладнання. Вартість капіталу підприємства — 9%. Очікувані грошові потоки проекту:

Час	Грошовий потік, грн.
0	-28000
1	-12000
2	2000
3	8000
4	16000
5	18000

Визначити період окупності грошових потоків проекту.

Завдання 3.

Проект з життєвим циклом 4 роки має первинні інвестиції 20000 грн. і такі річні грошові надходження (грн.): 1 рік — 1000, 2 рік — 3000, 3 рік -4000, 4 рік — 3000. Визначити середню ставку прибутковості інвестицій цього проекту.

Завдання 4.

Менеджеру необхідно оцінити інвестиційний проект з первинними інвестиціями 10000 грн. і щорічними грошовими потоками 4000 грн. упродовж 6 років. Підприємство планує необхідну ставку прибутковості проекту на рівні 13%. Обчислити чисту теперішню вартість (ЧТВ) проекту. Інвестиційний проект має такі річні грошові потоки:

Час	Грошовий потік, грн.
0	-10000
1	-20000
2	150000
3	-250000
4	100000

Чиста залишкова вартість проекту в період 5 дорівнює 50000 грн. Визначити ЧТВ проекту за умови необхідної ставки прибутковості 12%.

Завдання 5.

Підприємству було запропоновано три інвестиційні проекти з такими грошовими потоками (грн.):

Час	Проект А	Проект В	Проект С
0	-10000	-30000	-18000
4	3000	7000	-6000
2	4000	10000	8500
3	5000	13000	8500
4	5500	15000	9000

Визначте індекс прибутковості проектів і виберіть найкращий з цих проектів за умови, що необхідна ставка прибутковості корпорації становитиме 12%.

4.3. Термінологічний словник ключових понять

Внутрішня норма дохідності (IRR) – це середньозважена величина прибутковості інвестицій, що мають різні джерела інвестування, яка не є тотожна нормативному коефіцієнту ефективності.

Інвестиційний проект – це сукупність поєднаних в одне ціле намірів і практичних дій з метою здійснення інвестиційних вкладень, з метою забезпечення визначених конкретних фінансових, економічних, виробничих і соціальних заходів з метою отримання прибутку. Замовником інвестиційного проекту є суб'єкт інвестиційної діяльності (юридична або фізична особа), який має фінансові кошти й за вимогою підрядчика надає поручительство про свою

платоспроможність. Замовником може бути держава, міністерство, відомство, корпорація, асоціація, об'єднання, підприємство, установа або приватна особа.

Індекс прибутковості (Profitability Index, PI) являє собою відношення дисконтованих грошових доходів до наведених на ту ж дату інвестиційних витрат. PI визначає, який дохід отримає інвестор на одну умовну грошову одиницю. Якщо $PI > 1$, то проект ефективний.

IRR інвестицій — це мінімально допустимий розмір чистого прибутку, який припадає на кожну одиницю інвестиційних витрат.

Період окупності (Payback Period) – це кількість часу, необхідна для покриття витрат на той чи інший проект або для повернення коштів, вкладених підприємством за рахунок коштів, одержаних в результаті основної діяльності по даному проекту.

Реальне інвестування – це вкладення коштів у реальні активи: як матеріальні, так і нематеріальні (інноваційні інвестиції).

Чистий приведений дохід – це сума поточних ефектів за весь розрахунковий період, приведена до початкового кроку, або перевищення інтегральних результатів над інтегральними затратами.

4.4. Тестові завдання

1. Що не є об'єктом реальних інвестицій?

- 1) цінні папери;
- 2) рухоме майно;
- 3) майнові права;
- 4) матеріальні активи.

2. Що не відносять до реальних інвестицій?

- 1) інвестиції оновлення
- 2) фінансові інвестицій
- 3) інвестиції розширення
- 4) валові інвестиції

3. Що відносять до реальних інвестицій?

- 1) підприємства, які самостійно здійснюють пошук найбільш вигідного місця вкладання коштів інвестора;
- 2) фінансові зобов'язання, що призначені для перепродажу;
- 3) вкладення в основний капітал виробничих підприємств та інвестицій спрямованих на приріст матеріально-технічних запасів;
- 4) цінні папери, що засвідчують безумовне грошове зобов'язання за яким одна особа зобов'язана сплатити іншій визначену суму коштів.

4. Які показники використовуються для характеристики реальних інвестицій в міжнародній практиці?

- 1) питома вага реальних інвестицій;
- 2) коефіцієнт капіталомісткості;
- 3) коефіцієнт накопичення;
- 4) коефіцієнт прибутковості реальних інвестицій.

5. Реальні інвестиції здійснюються підприємствами в різноманітних формах, основними з яких є:

- 1) придбання цілісних майнових комплексів;
- 2) відновлення окремих видів устаткування;
- 3) інноваційне інвестування в нематеріальні активи;
- 4) всі відповіді вірні.

6. За обсягом необхідних інвестиційних ресурсів реальні інвестиційні проекти поділяються на:

- 1) з невеликим ступенем ризику, найбільш ризиковані проекти, пов'язані із створенням нових виробництв та технологій;
- 2) незалежні альтернативні;
- 3) невеликі, середні та крупні;
- 4) інвестиційні проекти, що фінансуються за рахунок внутрішніх джерел, акціонерного капіталу, кредитних ресурсів, змішаних джерел фінансування.

7. За передбачуваною схемою фінансування реальні інвестиційні проекти поділяються на:

- 1) з невеликим ступенем ризику, найбільш ризиковані проекти, пов'язані із створенням нових виробництв та технологій;
- 2) незалежні альтернативні;
- 3) невеликі, середні та крупні;
- 4) інвестиційні проекти, що фінансуються за рахунок внутрішніх джерел, акціонерного капіталу, кредитних ресурсів, змішаних джерел фінансування.

8. За ступенем ризику реальні інвестиційні проекти поділяються на:

- 1) з невеликим ступенем ризику, найбільш ризиковані проекти, пов'язані із створенням нових виробництв та технологій;
- 2) незалежні альтернативні;
- 3) невеликі, середні та крупні;
- 4) інвестиційні проекти, що фінансуються за рахунок внутрішніх джерел, акціонерного капіталу, кредитних ресурсів, змішаних джерел фінансування.

9. За типом відносин реальні інвестиційні проекти поділяються на:

- 1) з невеликим ступенем ризику, найбільш ризиковані проекти, пов'язані із створенням нових виробництв та технологій;
- 2) незалежні, альтернативні;
- 3) невеликі, середні та крупні;
- 4) інвестиційні проекти, що фінансуються за рахунок внутрішніх джерел, акціонерного капіталу, кредитних ресурсів, змішаних джерел фінансування.

10. Що з перерахованого відносять до матеріальних об'єктів реальних інвестицій?

- 1) будинки;
- 2) обладнання;
- 3) земельні ділянки;

4) всі відповіді вірні.

11. Здатність реальних інвестицій генерувати високу норму прибутку є одним з основних мотивів діяльності підприємництва. Ця особливість інвестицій має назву:

- 1) високий ступінь інфляційного захисту;
- 2) високий рівень ризику морального старіння;
- 3) найменша ліквідність;
- 4) забезпечення більш високого рівня рентабельності .

12. Фірма має 150 млн. грн. Є три проекти А, В, С вартістю 60 млн. грн., 80 млн. грн. і 90 млн. грн. Які з цих проектів можна вважати залежними?

- 1) А і В;
- 2) А і С;
- 3) на підставі лише цих даних не можна судити про залежність проектів;
- 4) всі ці проекти залежні.

13. Якщо прийняття проекту А призводить до збільшення доходів по іншому проекту В, то такі проекти:

- 1) незалежні;
- 2) альтернативні;
- 3) заміщають один одного;
- 4) компліментарні.

14. Якщо прийняття проекту А призводить до зниження доходів по іншому проекту В, то такі проекти:

- 1) незалежні;
- 2) альтернативні;
- 3) заміщають один одного;
- 4) компліментарні.

15. Якщо два або більше аналізованих проектів не можуть бути реалізовані одночасно, і прийняття одного з них автоматично означає, що проекти, що залишилися, не можуть бути реалізовані, то такі проекти:

- 1) незалежні;
- 2) альтернативні;
- 3) заміщають один одного;
- 4) компліментарні.

16. Якщо рішення про інвестування одного проекту не впливає на рішення про фінансування іншого, то такі проекти:

- 1) незалежні;
- 2) альтернативні;
- 3) заміщають один одного;
- 4) компліментарні.

17. Є інвестиційний проект, термін реалізації якого розрахований на 4 роки. До якого типу проектів відноситься даний проект?

- 1) короткостроковий;
- 2) середньостроковий;
- 3) довгостроковий;
- 4) з обмеженим терміном реалізації.

18. Стадії реального інвестування включають:

- 1) передінвестиційну стадію;
- 2) інвестиційну стадію;
- 3) постінвестиційну стадію;
- 4) всі відповіді вірні.

19. Процес здійснення реального інвестування починається з:

- 1) пошуку потенційних інвесторів;
- 2) пошуку підприємства, в яке можна інвестувати кошти;
- 3) пошуку і вибору інвестиційної ідеї з врахуванням цілей розвитку підприємства;
- 4) всі відповіді вірні.

20. Підприємство планує замінити старе обладнання на нове, яке має принципово нові параметри. Ціна нового обладнання становить 77700 млн. грн., для установки потрібно 6300 млн. грн., при реалізації обладнання в разі його вибуття після закінчення строку експлуатації буде отримано 8400 млн. грн. Стартовий потік грошових коштів складе:

- 1) 84000 млн. грн.;
- 2) 75600 млн. грн.;
- 3) 77700 млн. грн.;
- 4) 92400 млн. грн..

21. Проект можна прийняти, якщо:

- 1) $NPV > 0$;
- 2) $NPV < 0$;
- 3) $NPV = 0$;
- 4) $NPV \leq 0$.

22. Проект, що потребує інвестицій в розмірі 16000 млн. грн., передбачає одержання річного доходу в розмірі 3000 млн. грн. протягом п'ятнадцяти років, коефіцієнт дисконтування – 15 %. Чи доцільна така інвестиція?

- 1) проект можна прийняти;
- 2) проект потрібно відхилити;
- 3) проект не прибутковий і не збитковий;
- 4) немає правильної відповіді.

23. Проект потрібно відхилити, якщо:

- 1) $PI > 1$;
- 2) $PI < 1$;
- 3) $PI = 1$;
- 4) $PI \geq 0$.

24. Проект потрібно прийняти, якщо:

- 1) $IRR < CC$;
- 2) $IRR = CC$;

3) $IRR > CC$;

4) $IRR \leq CC$.

25. На етапі формування програми реальних інвестицій підприємства:

1) забезпечується реалізація кожного конкретного реального інвестиційного проекту;

2) оцінюється рівень інвестиційної активності підприємства в попередньому періоді і ступінь завершеності розпочатих раніше реальних інвестиційних проектів і програм;

3) забезпечується відтворення основних засобів і нематеріальних активів, а також розширення обсягу власних оборотних активів;

4) проводиться ранжування проектів за критерієм рівня прибутковості, ризику і ліквідності, відповідності загальним цілям інвестиційної політики підприємства.

26. На етапі визначення форм реального інвестування:

1) забезпечується реалізація кожного конкретного реального інвестиційного проекту;

2) оцінюється рівень інвестиційної активності підприємства в попередньому періоді і ступінь завершеності розпочатих раніше реальних інвестиційних проектів і програм;

3) забезпечується відтворення основних засобів і нематеріальних активів, а також розширення обсягу власних оборотних активів;

4) проводиться ранжування проектів за критерієм рівня прибутковості, ризику і ліквідності, відповідності загальним цілям інвестиційної політики підприємства.

27. Чистий прибуток від операційної діяльності становить 2535,6 млн. грн., інвестиційні витрати складають 14 000 млн. грн. Проста норма прибутку становитиме:

1) 55,2%;

2) 18,11%;

- 3) 34,2%;
- 4) 9,06%.

28. Показник рентабельності інвестицій можна розрахувати за формулою:

1) $PI = \frac{NPV}{PV}$;

2) $PI = \frac{PV}{NPV}$;

3) $PI = \frac{PVP}{PVI}$;

4) $PI = \frac{PVI}{PVP}$.

29. Визначте, яке з наведених нижче тверджень є правильним:

- 1) реальні інвестиції не покривають витрати на проектні та проектно-вишукувальні роботи;
- 2) основними формами реальних інвестицій є здійснення підприємством зовнішнього інвестування;
- 3) за допомогою реальних інвестицій вирішуються проблеми соціального характеру;
- 4) реальні інвестиції надають підприємству найбільш широкий діапазон вибору інструментів інвестування за шкалою «доходність-ризик».

30. Визначте, яке з наведених нижче тверджень є хибним:

- 1) якщо $PI > 1$, то $NPV > 0$;
- 2) якщо $PI < 0$, то $IRR < 1$;
- 3) якщо $NPV > 0$, то $PI > 1$;
- 4) якщо $NPV > 0$, то $PI > 2$.

4.5. Питання для самоконтролю

1. Яку роль відіграє реальне інвестування в розвитку підприємства?
2. У чому полягають особливості здійснення реальних інвестицій.

3. Які форми реального інвестування використовуються підприємствами на сучасному етапі?
4. У чому полягає політика управління реальними інвестиціями?
5. Опишіть процес формування політики управління реальними інвестиціями підприємства.
6. Охарактеризуйте стадії (фази) реального інвестування.
7. Якими методами може здійснюватися оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів в сучасній практиці?
8. Опишіть методику розрахунку і умови використання основних показників оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів.
9. Що означає поняття «проектний ризик», у чому полягають його особливості?
10. Які види ризиків реальних інвестиційних проектів підприємства ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
11. Назвіть етапи оцінки проектних ризиків.
12. Які об'єктивні і суб'єктивні фактори впливають на рівень проектних ризиків?
13. Як забезпечити нейтралізацію проектних ризиків?
14. Як здійснити оцінку результативності нейтралізації проектних ризиків?
15. У якому випадку необхідно вивести проект із інвестиційної програми підприємства?
16. Як обґрунтувати форми виходу проекту із інвестиційної програми підприємства.
17. Назвіть етапи обґрунтування управлінських рішень про вихід реальних проектів із інвестиційної програми.
18. Як здійснюється формування програми реальних інвестицій? Назвіть принципи та основні етапи формування програми реальних інвестицій.

ТЕМА 5.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

5.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Мета заняття: з'ясувати сутність, принципи, форми і політику управління фінансовими інвестиціями; можливість визначення оцінки інвестиційних якостей фінансових інструментів інвестування; шляхи формуванням і реструктуризацією портфеля фінансових інвестицій.

План практичного заняття:

1. Форми фінансових інвестицій і політика управління ними
2. Оцінка інвестиційних якостей фінансових інструментів інвестування
3. Оцінка ризиків фінансових інструментів інвестування
4. Управління портфелем фінансових інвестицій

Теоретичні відомості

1. Форми фінансових інвестицій і політика управління ними

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ

вкладення коштів у фінансові інструменти, серед яких перевалюють цінні папери, із метою одержання доходу (прибутку) у майбутньому

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ

(Податковий кодекс України, ст. 14, п. 12.1, пп. 14.1.81 б)

господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів.

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА:

прямі інвестиції

господарські операції, що передбачають внесення коштів або майна в обмін на корпоративні права, емітовані юридичною особою при їх розміщенні такою особою

портфельні інвестиції

господарські операції, що передбачають купівлю цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку або біржовому товарному ринку

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

– фінансові інвестиції – незалежний вид господарської діяльності підприємств реального сектора економіки.

– фінансові інвестиції – формують інвестиційні потреби другого рівня. Вони здійснюються після задоволення потреби підприємства в реальному інвестуванні капіталу.

– стратегічні фінансові інвестиції підприємства можуть бути засобом реалізації стратегії економічного розвитку при мінімальних витратах грошових ресурсів і часу.

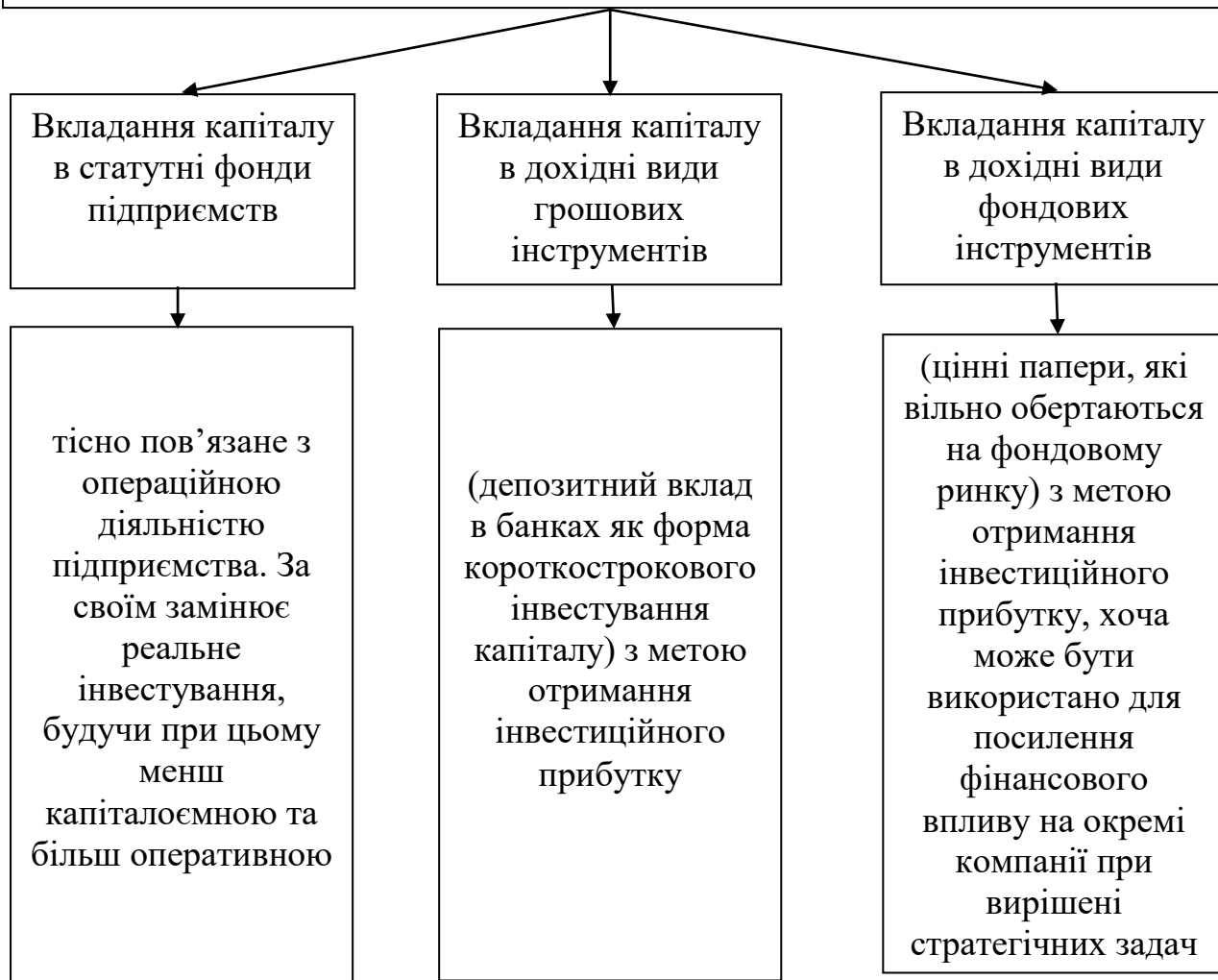
– портфельні фінансові інвестиції підприємства неінституціонального інвестора створюють можливість отримання додаткового інвестиційного доходу від використання тимчасово вільних грошових коштів або забезпечують їх антиінфляційний захист.

– фінансові інвестиції надають підприємству найбільш широкий діапазон вибору інструментів інвестування за шкалою “дохідність-ризик” та “дохідність-ліквідність”.

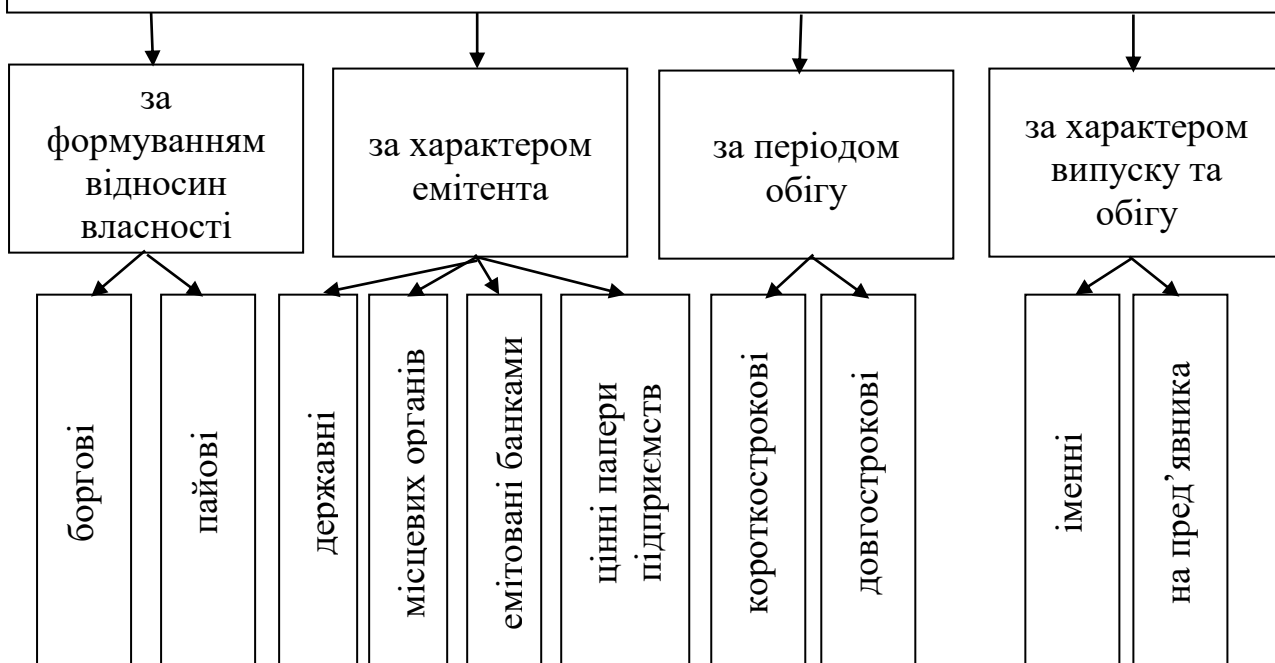
– процес обґрунтування управлінських рішень, пов’язаний зі здійсненням фінансових інвестицій є більш простим і менш трудомістким.

– високі коливання кон’юнктури фінансового ринку, порівняно з товарним, обумовлює необхідність здійснення більш активного моніторингу в процесі фінансового інвестування.

ФОРМИ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОНДОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЗА ЇХ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ЯКОСТЯМИ

*За досить високої періодичності здійснення фінансових інвестицій на підприємстві розробляється спеціальна політика такого управління.
За досить високої періодичності здійснення фінансових інвестицій на підприємстві розробляється спеціальна політика такого управління.*

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

частина загальної інвестиційної політики підприємства, яка забезпечує вибір найбільш ефективних фінансових інструментів вкладення капіталу та своєчасне його реінвестування

ЕТАПИ РОЗРОБКИ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

- 1 ЕТАП**
Аналіз стану фінансового інвестування в попередньому періоді
- 2 ЕТАП**
Визначення обсягу фінансового інвестування на наступний період
- 3 ЕТАП**
Вибір форм фінансового інвестування, що пропонується
- 4 ЕТАП**
Оцінка інвестиційних якостей окремих фінансових інструментів
- 5 ЕТАП**
Формування портфеля фінансових інвестицій
- 6 ЕТАП**
Забезпечення ефективності оперативного управління портфелем фінансових інвестицій

2. Оцінка інвестиційних якостей фінансових інструментів інвестування

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

інтегральна характеристика окремих їх видів, яка здійснюється інвестором з урахуванням цілей формування інвестиційного портфеля

оцінка ефективності того чи іншого фінансового інструменту полягає в оцінці його реальної вартості і спроможності забезпечити отримання очікуваної норми інвестиційного прибутку

Принципова модель оцінки реальної ринкової вартості фінансового інструменту

$$B_{\Phi I} = \sum_{t=1}^n ЗГП_t / (1 + НП)$$

де $B_{\Phi I}$ – реальна ринкова вартість фінансового інструменту інвестування;

$ЗГП$ – очікуваний зворотній грошовий потік за період використання фінансового інструменту;

$НП$ - очікувана норма прибутку фінансового інструменту (десятковий дріб) інвестор визначає сам з урахуванням ризику;

n - кількість періодів формування зворотних потоків від інвестиції.

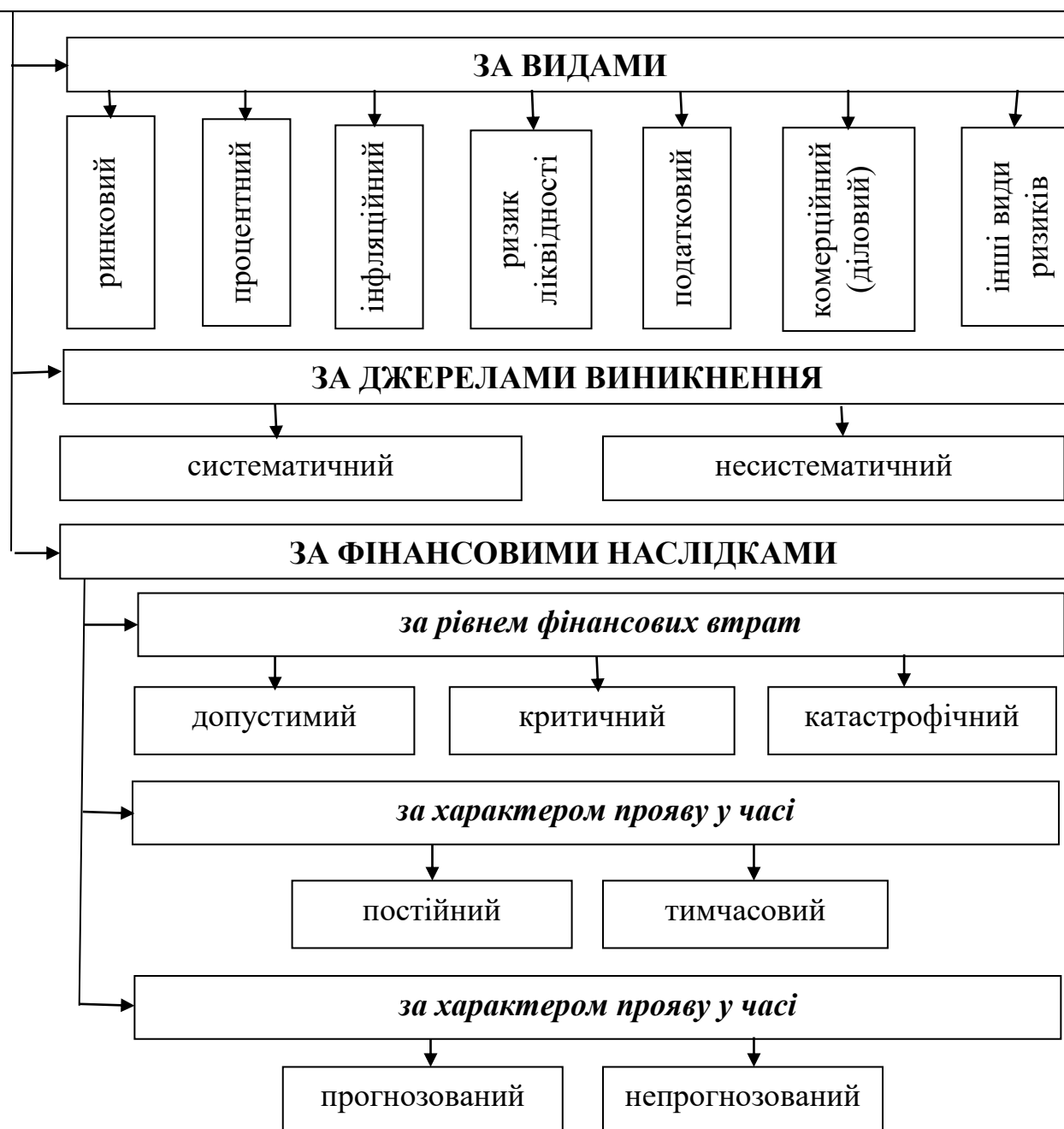
Особливості формування зворотного грошового потоку за окремими видами фінансових інструментів обумовлюють варіації використаних моделей їх реальної вартості.

3. Оцінка ризиків фінансових інструментів інвестування

РІВЕНЬ РИЗИКУ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ

вірогідність відхилення фактичного значення інвестиційного доходу від очікуваної величини в ситуації невизначеності тенденцій кон'юнктури інвестиційного ринку та результатів фінансово-господарської діяльності підприємства-емітента

КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОЦЕСУ ОЦІНКИ РІВНЯ РИЗИКІВ ПО ОКРЕМИХ ІНСТРУМЕНТАХ ІНВЕСТИВАННЯ

1. Ідентифікація окремих видів ризиків по кожному фінансовому інструменту інвестування, що розглядається

2. Оцінка ймовірності настання ризикової події по окремих видах ризиків інвестування в фінансові інструменти

3. Визначення розміру можливих фінансових втрат при настанні окремих ризикових подій по окремих фінансових інструментах інвестування

4. Кількісна оцінка загального, систематичного та несистематичного ризиків по інструментах фінансового інвестування

5. Співставлення рівня систематичного ризику окремих фінансових інструментів інвестування з очікуваним рівнем доходності по них

6. Ранжування фінансових інструментів інвестування, що розглядаються за рівнем ризику

Остаточні інвестиційні рішення про можливість використання окремих фінансових інструментів інвестування приймаються з урахуванням фактора ризику на основі ставлення інвестора до ризику і співвідношення рівня ризику та доходності по цих інструментах

4. Управління портфелем фінансових інвестицій

ПОРТЕЛЬ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

цілеспрямовано сформована сукупність об'єктів фінансового інвестування різних видів, призначених для здійснення інвестиційної діяльності у певному періоді згідно з розробленою інвестиційною стратегією інвестора

ТИПИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ

Агресивний
(спекулятивний)
портфель

інвестиційний портфель, сформований за критерієм максимізації поточного доходу або приросту інвестованого капіталу незалежно від супутнього йому рівня інвестиційного ризику. Він дозволяє отримати максимальну норму інвестиційного прибутку на вкладений капітал, однак цьому супроводжує найвищий рівень інвестиційного ризику, при якому інвестований капітал може бути втрачена повністю або в значній частці.

Помірний
(компромісний)
портфель

сформована сукупність фінансових інструментів інвестування, за яким загальний рівень портфельного ризику наближений до середньо-ринкового. За таким інвестиційним портфелем та норма інвестиційного прибутку на вкладений капітал буде також наближена до середньо-ринкової

Консервативний
портфель

інвестиційний портфель, сформований за критерієм мінімізації рівня інвестиційного ризику. Такий портфель, що формується найбільш обережними інвесторами, практично виключає використання фінансових інструментів, рівень інвестиційного ризику за якими перевищує середньо-ринковий. Консервативний інвестиційний портфель забезпечує найбільш високий рівень безпеки фінансового інвестування

МЕТА ВКЛАДАННЯ ІНВЕТОРОМ КОШТІВ У ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ

отримання доходу або інша специфічна мета (доступ через цінні папери до дефіцитної продукції, майнових прав; створення холдингових структур; розширення сфери впливу та перерозподіл власності тощо)

вигода

дохід від фінансових інструментів

контроль за підприємствами

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ

– відповідність складу портфеля інвестиційній стратегії компанії

– принцип забезпечення відповідності портфеля інвестиційним ресурсам

– забезпечення прийнятних для інвестора співвідношень між основними цілями: доходністю, зростанням капіталу, мінімізацією ризику та ліквідністю

– колегіальність (для компанії) у прийнятті рішень про склад портфеля

– забезпечення управління портфелем, можливість систематично стежити за змінами на фінансовому ринку та здійснювати необхідне реінвестування коштів (моніторинг)

*Підґрунтям традиційного **портфельного управління** є ідея збалансованого портфеля. Відповідно до цієї концепції управляючі портфелями включають в них різноманітні фінансові інструменти*

5.2. Практичні завдання

Розв'язання типових завдань по темі

Завдання 1.

Номинальна вартість облигації - 1000 грн. Упродовж 10 років (термін до її погашення) за ними сплачуватимуться щорічно процентні платежі в сумі 100 грн., які можуть бути поміщені в банк під 11% річних. Знайти ринкову ціну облигації та її ринковий курс.

Розв'язок

Принципова модель оцінки реальної ринкової вартості фінансового інструменту має вигляд:

$$B_{\phi i} = \sum_{t=1}^n \frac{ЗПТ_t}{(1+i)^t} \quad (5.1)$$

де $ЗПТ_t$ – очікуваний зворотній грошовий потік за період використання фінансового інструменту;

i – очікувана норма прибутку по фінансовому інструменту, що виражена десятковим дробом (приймається інвестором самостійно з урахуванням рівня ризику);

n – кількість періодів формування зворотних потоків від інвестицій

$$B_{\phi i 0} = \sum_{t=1}^{10} \frac{100}{(1+0,11)^t} + \frac{1000}{(1+0,11)^{10}} = 100(5,8892) + 352,18 = 941,1$$

$$B_{\phi i k} = \frac{941,1}{1000} = 94,11$$

Ринкова ціна облигації — 941,10 грн., ринковий курс – 94,11 грн.

Завдання 2.

Якою буде ціна привілейованої акції корпорації з дивідендом 2,25 грн., якщо інвестор вимагає необхідну ставку прибутковості 8%?

Розв'язок

$$P_0 = \frac{D_p}{K} \quad (5.2)$$

$$P_0 = \frac{2,55}{0,08} = 31,88$$

Ціна привілейованої акції дорівнює 31,88 грн.

Завдання 3.

Інвестор може купити акції корпорації за 25 грн., очікуючи дивіденди 2 грн. в перший рік і 4 грн. через два роки. Через два роки він хотів би продати акції за ціною 28 грн. Інвестор припускає необхідну ставку прибутковості — 20%. Чи треба інвесторові купувати акції корпорації?

Розв'язок

$$P_0 = \frac{D_1}{(1+k)^1} + \frac{D_2}{(1+k)^2} + \frac{P_2}{(1+k)^2} \quad (5.3)$$

$$P_0 = \frac{2}{(1+0,2)^1} + \frac{4}{(1+0,2)^2} + \frac{28}{(1+0,2)^2} = 23,89$$

Інвестору купувати акції корпорації не слід, тому що їх ціна через два роки буде нижчою, ніж 25 грн., яку йому треба сплатити тепер.

Завдання 4.

Підприємство сплачує поточні дивіденди за акцію в розмірі 3.20 грн. Очікується щорічне зростання дивідендів на 5%. Якою буде ціна акції, якщо необхідна ставка прибутковості 10%?

Розв'язок

Використовуємо модель Гордона для розрахунку ціни акції з постійним темпом зростання дивідендів:

$$P_0 = \frac{D_1}{(k - g)} = \frac{D_0 \times (1 + g)}{(k - g)} \quad (5.4)$$

$$P_0 = \frac{3,2 \times (1 + 0,05)}{(0,1 - 0,05)} = \frac{3,36}{0,05} = 67,2$$

Ціна акції з постійним темпом зростання дивідендів дорівнює 67,20 грн.

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1. Акціонерне товариство випустило 1000 акцій номіналом 1000 грн. і 500 акцій номіналом 2000 грн. За підсумками роботи за рік на виплату дивідендів може бути спрямована прибуток у сумі 300 тис. грн. Який розмір дивіденду?

Завдання 2. Скільки акцій випустило акціонерне товариство, якщо номінальна ціна акції 1000 грн., всього в якості дивідендів виплачено 100000 грн., розмір дивідендів - 20%?

Завдання 3. Сім'я купила 500 акцій по 2 грн. Дивіденди - 40%. Видано грошима - 10%, товаром на 300 грн., решту грошей - акціями. Скільки акцій видадуть?

Завдання 4. Сім'я купила 200 акцій по 1 грн. за акцію і 500 акцій по 2 грн. за акцію. Акціонерне товариство випустило акцій на 100 тисяч грн. Частина прибутку акціонерного товариства у розмірі 40000 грн. пішла на виплату дивідендів. Визначити, скільки грошей у якості дивідендів отримає сім'я.

Завдання 5. Придбано акцій на 50000 грн. Номінальна вартість акції - 5 грн., $D = 20\%$. Видано грошима - 1000 грн., товаром - 50% від суми, яка залишилася. Скільки акцій можна купити на гроші, що залишилися?

5.3. Термінологічний словник ключових понять

Оцінка інвестицій – це оцінка можливих майбутніх витрат і доходів, що можуть виникнути в результаті інвестицій у даний проект протягом очікуваного терміну його дії. Оцінка інвестицій включає оцінку ризиків і чутливості проекту, тобто того, в якому ступені можливі помилки в прогнозах можуть вплинути на очікувані результати за даним проектом. Така оцінка допомагає прийняти рішення про те, чи варто вкладати ресурси в даний проект.

Оперативне управління реструктуризацією портфеля фінансових інвестицій – це обґрунтування і реалізація управлінських рішень, які забезпечують підтримку цільової інвестиційної спрямованості сформованого портфеля за параметрами доходності, ризику та ліквідності шляхом ротації окремих його інструментів.

Портфель доходу – це інвестиційний портфель, сформований за критерієм максимізації рівня інвестиційного прибутку в поточному періоді незалежно від темпів росту інвестованого капіталу на тривалу перспективу.

Портфель росту – це інвестиційний портфель, сформований за критерієм максимізації темпів приросту інвестованого капіталу на тривалу перспективу незалежно від рівня прибутку в поточному періоді. Іншими словами, цей портфель орієнтований на забезпечення високих темпів зростання ринкової вартості підприємства.

Портфель фінансових інвестицій (investment portfolio) – це набір реальних або фінансових інвестицій. Сукупність цінних паперів різного виду, строку дії та ліквідності, яка належить одному інвестору і управляються як єдине ціле для досягнення певних цілей.

5.4. Тестові завдання

1. З фінансової точки зору інвестиції – це:

1) витрати на створення і розширення, реконструкцію основного капіталу, а також на зміну оборотного капіталу;

2) всі види активів, що вкладаються в господарську діяльність з метою отримання прибутку;

3) видатки на створення, розширення, реконструкцію оборотних коштів з метою отримання прибутку;

4) всі визначення є правильними.

2. Портфельні фінансові інвестиції використовуються підприємствами реального сектора економіки з метою:

1) отримання додаткового інвестиційного доходу в процесі використання вільних грошових активів та їх протиінфляційного захисту;

2) забезпечення максимальної доходності інвестицій для індивідуальних інвесторів;

3) стимулювання підприємницької діяльності шляхом безпосередньої участі в управлінні підприємством- емітентом цінних паперів;

4) приведення параметрів інвестиційних ресурсів до таких, які б одночасно відповідали запитам власників заощаджень.

3. До основних форм фінансового інвестування відносяться:

1) придбання цілісних майнових комплексів;

2) вкладення капіталу в статутні фонди спільних підприємств;

3) реконструкція;

4) інвестування приросту запасів матеріальних оборотних активів.

4. За ступенем передбачуваності інвестиційного доходу розрізняють:

1) короткострокові і довгострокові цінні папери;

2) іменні цінні папери;

3) боргові та пайові цінні папери;

4) державні цінні папери.

5. За рівнем ризику і ліквідності, пов'язані з періодом обігу, виділяють наступні фондові інструменти інвестування:

1) короткострокові і довгострокові цінні папери;

2) іменні цінні папери;

3) боргові та пайові цінні папери;

4) державні цінні папери.

6. За рівнем ліквідності, пов'язані з характером випуску та обігу, виділяють наступні фондові інструменти інвестування:

- 1) короткострокові і довгострокові цінні папери;
- 2) іменні цінні папери;
- 3) боргові та пайові цінні папери;
- 4) державні цінні папери.

7. До основних параметрів оцінки інвестиційних якостей облігації відноситься:

- 1) оцінка галузі, в якій здійснює свою операційну діяльність емітент;
- 2) оцінка інвестиційної привабливості регіону;
- 3) оцінка основних показників господарської діяльності і фінансового стану емітента;
- 4) оцінка надійності банку-емітента.

8. До основних параметрів оцінки інвестиційних якостей ощадних (депозитних) сертифікатів відноситься:

- 1) оцінка галузі, в якій здійснює свою операційну діяльність емітент;
- 2) оцінка інвестиційної привабливості регіону;
- 3) оцінка фінансової стійкості і платоспроможності підприємства-емітента;
- 4) оцінка надійності банку-емітента.

9. До класифікації ризиків окремих фінансових інструментів інвестування за видами відносяться:

- 1) критичний ризик;
- 2) систематичний ризик;
- 3) ризик, що спричиняє лише фінансові втрати;
- 4) інфляційний ризик.

10. До класифікації ризиків окремих фінансових інструментів інвестування за рівнем фінансових втрат відносяться:

- 1) критичний ризик;

- 2) систематичний ризик;
- 3) ризик, що спричиняє лише фінансові втрати;
- 4) інфляційний ризик.

11. Облігації – це...

- 1) термінові боргові зобов'язання з фіксованим процентом, за допомогою яких держава, місцеві органи влади мобілізують фінансові ресурси;
- 2) безстрокові боргові зобов'язання з фіксованим процентом, за допомогою яких державам мобілізує фінансові ресурси;
- 3) безповоротна допомога, за допомогою якої держава, місцеві органи влади, а також підприємства мобілізують фінансові ресурси;
- 4) термінові боргові зобов'язання з фіксованим процентом, за допомогою яких держава, місцеві органи влади, підприємства та фізичні особи мобілізують фінансові ресурси.

12. Емітентами ощадних сертифікатів можуть поставати тільки:

- 1) банки;
- 2) держава;
- 3) різні фінансові інститути;
- 4) компанії (державні).

13. Як називаються облігації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів?

- 1) дисконтні;
- 2) цільові;
- 3) іменні;
- 4) відсоткові.

14. Що означає поняття «фінансові інвестиції»?

- 1) вкладення капіталу у фінансові інститути;
- 2) вкладення нематеріальних ресурсів у виробничу сферу;
- 3) вкладення капіталу безповоротній і безкоштовній основі;
- 4) вивільнення грошей з обігу.

15. Цінний папір, що випускається винятково інвестиційним фондом або інвестиційною компанією і який дає право її власнику на одержання доходу у вигляді дивідендів - це:

- 1) облігація;
- 2) інвестиційний сертифікат;
- 3) акція;
- 4) ваучер.

16. Цінні папери, обіг яких дозволено на території України, можуть випускатись в таких формах:

- 1) тільки в документальній формі;
- 2) тільки в бездокументальній формі;
- 3) у документарній та бездокументарній формах;
- 4) правильної відповіді немає.

17. Відповідно до чинного законодавства України форму випуску цінних паперів визначає:

- 1) Національний банк України;
- 2) Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- 3) інвестор;
- 4) емітент.

18. Вартість пакета акцій, визначена як частка акцій статутного фонду, відповідно до плану розміщення акцій – це:

- 1) оціночна вартість пакета акцій;
- 2) номінальна вартість пакета акцій;
- 3) ринкова вартість пакета акцій;
- 4) інвестиційна вартість пакета акцій.

19. Модель оцінки поточної вартості акцій з постійним зростанням дивідендів відома як:

- 1) модель Дюпона;
- 2) модель Фішера;
- 3) модель Шарпа;

4) модель Гордона.

20. Бездокументарна форма цінних паперів – це:

1) здійснений зберігачем обліковий запис, який є підтвердженням права власності на цінний папір;

2) паперова форма цінного паперу, що містить реквізити відповідного виду цінного паперу певної емісії, дані про кількість цінних паперів та засвідчує сукупність прав, наданих цими паперами;

3) документ, який визначає необхідність здійснення реального інвестування;

4) вірної відповіді немає.

21. Відповідно до діючого законодавства в Україні можуть випускатися та обертатися на фондовому ринку такі види цінних паперів:

1) інвестиційні сертифікати;

2) казначейські зобов'язання республіки;

3) облігації внутрішніх та зовнішніх державних позик;

4) всі відповіді вірні.

22. Глобальний сертифікат – це:

1) документ, який визначає необхідність здійснення реального інвестування;

2) документ, оформлений на весь випуск цінних паперів у бездокументарній формі який підтверджує право на здійснення операцій з цінними паперами цього випуску в Національній депозитарній системі;

3) паперова форма цінного паперу, що містить реквізити відповідного виду цінного паперу певної емісії, дані про кількість цінних паперів та засвідчує сукупність прав, наданих цими паперами;

4) здійснений зберігачем обліковий запис, який є підтвердженням права власності на цінний папір.

23. До форм фінансових інвестицій підприємства відносяться:

1) вкладення капіталу в статутні фонди спільних підприємств;

2) вкладення капіталу в дохідні види грошових інструментів;

- 3) вкладення капіталу в дохідні види фінансових інструментів;
- 4) всі відповіді вірні.

24. Розрахункова сума інвестиційних затрат являє собою:

1) реальну вартість фінансового інструменту інвестування, яка формується в умовах очікуваної норми прибутку за ним з урахуванням відповідного рівня ризику;

2) реальну вартість фінансового інструменту інвестування, яка формується в умовах очікуваної норми прибутку за ним без урахуванням відповідного рівня ризику;

3) прогнозовану вартість фінансового інструменту інвестування, яка формується в умовах очікуваної норми прибутку за ним з урахуванням відповідного рівня ризику;

- 4) всі відповіді вірні.

25. Портфель цінних паперів — це:

1) сукупність інвестиційних цінностей, що використовуються для досягнення конкретної інвестиційної мети вкладника;

2) сума вкладених грошей;

3) чистий приведений дохід;

4) співвідношення чистого дисконтованого доходу і дисконтованої вартості інвестицій.

26. До принципів формування інвестиційного портфеля відносяться:

1) безпечність;

2) дохідність;

3) ліквідність;

4) всі відповіді вірні.

27. Розрізняють два види портфелів цінних паперів:

1) індивідуальний і підприємства;

2) незалежний і альтернативний;

3) довгостроковий і короткостроковий;

4) прямий і зворотній.

28. За рівнем ліквідності розрізняють такі типи інвестиційних портфелів підприємств:

- 1) короткострокові і довгострокові;
- 2) ліквідні і неліквідні;
- 3) високоліквідні, середньо ліквідні та низьколіквідні;
- 4) оподатковувані та вільні від оподаткування.

29. Оцінюючи портфель та доцільність операцій з активами, що до нього входять, оперують такими показниками:

- 1) очікувана дохідність;
- 2) приріст капіталу;
- 3) ризик інвестиційного портфеля в цілому;
- 4) вірної відповіді немає.

30. Коефіцієнт кореляції може змінюватися:

- 1) від 0 до 1;
- 2) від -1 до +1;
- 3) від -1 до 0;
- 4) від 0 до 0,5.

5.5. Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості здійснення фінансових інвестицій підприємства?

2. Назвіть основні форми фінансового інвестування підприємства та поясніть їх сутність.

3. У чому полягає політика управління фінансовими інвестиціями?

4. Як здійснюється формування політики управління фінансовими інвестиціями?

5. Як здійснюється оцінка інвестиційних якостей окремих фінансових інструментів інвестування?

6. Назвіть основні етапи формування портфеля фінансових інвестицій.

7. Як забезпечити ефективне оперативне управління портфелем фінансових інвестицій?
8. Які фактори визначають інвестиційні якості окремих фінансових інструментів інвестування?
9. Назвіть параметри оцінки інвестиційних якостей акцій та облігацій.
10. Як оцінити ефективність акцій і облігацій?
11. Які основні особливості ризику окремих фінансових інструментів інвестування.
12. Охарактеризуйте ризики окремих фінансових інструментів фінансування. Як здійснюється оцінка їх ризиків?
13. Розкрийте поняття портфеля фінансових інвестицій.
14. У чому полягає головна мета формування інвестиційного портфеля.
15. Які існують сучасні підходи до типізації інвестиційних портфелів підприємства?
16. Охарактеризуйте традиційний підхід до формування портфеля фінансових інвестицій.
17. Охарактеризуйте основні принципові положення сучасної портфельної теорії.
18. Як здійснюється формування портфеля фінансових інвестицій на основі сучасної портфельної теорії?
19. Як здійснюється оперативне управління реструктуризацією портфеля фінансових інвестицій?
20. Назвіть етапи процесу оперативного управління портфеля реструктуризацією фінансових інвестицій.

ТЕМА 6.

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

6.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Мета заняття: з'ясувати сутність інвестиційних ресурсів підприємства; класифікацію інвестиційних ресурсів підприємства; засвоїти порядок обґрунтування потреби в інвестиційних ресурсах; схеми проектного фінансування.

План практичного заняття:

1. Поняття інвестиційних ресурсів підприємства та порядок їх формування
2. Методи розрахунку загального обсягу інвестиційних ресурсів
3. Оптимізація структури інвестиційних ресурсів
4. Оцінка ефективності інвестиційних проектів

Теоретичні відомості

1. Поняття інвестиційних ресурсів підприємства та порядок їх формування

ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА

форми капіталу, який залучається ним для здійснення вкладень в об'єкти реального і фінансового інвестування

МЕТА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

задоволення його потреб у придбанні необхідних інвестиційних активів й оптимізація їх структури з позиції забезпечення ефективних результатів інвестиційної діяльності

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ, ЩО ФОРМУЮТЬСЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ПРИНЦИПИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1. Врахування перспектив розвитку інвестиційної діяльності. У процесі формування обсягів та структури інвестиційних ресурсів варто враховувати усі стадії інвестиційного процесу - передінвестиційну, інвестиційну та експлуатаційну

2. Відповідності обсягу залучених інвестиційних ресурсів обсягу інвестиційних потреб підприємства. Загальна потреба в інвестиційних ресурсах підприємства визначається розрахунками загальних обсягів реального та фінансового інвестування

3. Оптимізація структури інвестиційних ресурсів із позицій ефективної інвестиційної діяльності. Умови формування високих кінцевих результатів інвестиційної діяльності залежать від структури сформованих інвестиційних ресурсів. Оптимальна структура забезпечує фінансову рівновагу розвитку підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності, з іншої сторони неоптимальна структура - генерує ризики у фінансовій сфері підприємства.

4. Мінімізація витрат з формування інвестиційних ресурсів із різних джерел. Така мінімізація витрат здійснюється в процесі управління вартістю капіталу, який залучається для інвестиційної діяльності з метою одержання максимальної суми чистого прибутку.

5. Високоєфективне використання інвестиційних ресурсів у процесі інвестиційної діяльності. Інвестиційні ресурси, які тимчасово не використовуються, можуть втрачати свою вартість із часом. Тому формувати інвестиційні ресурси слід враховуючи темпи інфляції та інші фактори, які впливатимуть на вартість протягом строку реалізації інвестиційної діяльності.

Реалізація цих принципів є основою процесу управління формування інвестиційними ресурсами підприємства

2. Методи розрахунку загального обсягу інвестиційних ресурсів

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

1. Забезпечення високих темпів економічного розвитку за рахунок інвестування найбільш ефективних напрямів діяльності підприємства.
2. Максимізація доходів (прибутків) від інвестиційної діяльності
3. Мінімізація інвестиційних ризиків.
4. Досягнення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства
5. Пошук шляхів прискорення реалізації інвестиційних програм

МЕТОДИ ФІНАНСУВАННЯ ОКРЕМИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОГРАМ І ПРОЕКТІВ

1. Повне самофінансування передбачає здійснення інвестування виключно за рахунок власних (або внутрішніх джерел).
2. Акціонування як метод фінансування використовується зазвичай для реалізації великомасштабних реальних інвестицій або галузевої чи регіональної диверсифікації інвестиційної діяльності
3. Кредитне фінансування застосовується, як правило, при інвестуванні в швидко реалізованих реальні об'єкти з високою нормою прибутковості інвестицій.
4. Лізинг чи селенг використовуються при нестачі власних фінансових коштів для реального інвестування, а також при інвестиціях в реальні проекти з невеликим періодом експлуатації або з високим ступенем змінності технології
5. Змішане фінансування ґрунтується на різних комбінаціях перерахованих вище методів і може бути використане для всіх форм і видів інвестування

3. Оптимізація структури інвестиційних ресурсів

ВИМОГИ ЩОДО ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

– повна синхронізація надходження коштів з інвестиційними потребами підприємства (це означає, що в жодному періоді не повинно бути дефіциту інвестиційних ресурсів)

– забезпечення ефективного використання інвестиційних ресурсів (не повинно бути невикористаних коштів, а якщо тимчасово виникає надлишок вільних грошових коштів, їх необхідно вкладати у високо ліквідні фінансові інструменти)

– необхідність зменшення загальної середньозваженої вартості капіталу, залученого в інвестиційний проект

Оптимальна структура капіталу відображає співвідношення використання власного та позикового капіталу, при якому забезпечується найбільш ефективний взаємозв'язок між коефіцієнтами рентабельності власного капіталу та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість.

Будь-яке підприємство для фінансування своєї діяльності потребує достатнього обсягу фінансування, яке залежить від періоду обігу активів та відповідних ним пасивів.

Загальна сума коштів, що сплачується за користування певним обсягом залучених фінансових ресурсів, називається **вартістю капіталу**

Мета управління структурою капіталу — мінімізувати витрати по залученню довгострокових джерел фінансування і тим самим забезпечити власникам капіталу максимальну ринкову оцінку вкладених ними грошових коштів.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОЦЕСУ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ

1. Аналіз складу капіталу в динаміці за ряд періодів (кварталів, років) та тенденцій зміни його структури, а також вплив, що вони здійснюють на фінансову стійкість та ефективність використання капіталу.

2. Оцінка основних факторів, що визначають структуру капіталу:

- галузеві особливості операційної діяльності;
- стадія життєвого циклу підприємства;
- кон'юнктура товарного ринку;
- кон'юнктура фінансового ринку;
- податковий тиск на компанію;
- ступінь концентрації акціонерного капіталу

З урахуванням наведених та інших факторів управління структурою капіталу передбачає вирішення двох ключових задач:

а) встановлення прийнятних пропорцій використання власного та позикового капіталу;

б) забезпечення у випадку необхідності залучення додаткового внутрішнього або зовнішнього капіталу.

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності.

4. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості.

5. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків

6. Формування показника цільової структури капіталу

4. Оцінка ефективності інвестиційних проектів

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

найбільш важливий етап у процесі управління реальними інвестиціями. Від того, наскільки якісно виконана така оцінка, залежить прийняття кінцевого рішення щодо прийнятності конкретного інвестиційного проекту для конкретного підприємства.

У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ОБ'ЄКТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕОБХІДНО ВРАХУВАТИ НАСТУПНІ МОМЕНТИ:

– оцінка ефективності інвестиційних проектів має здійснюватись на основі співставлення обсягу інвестиційних затрат, а також сум і термінів окупності інвестованого капіталу

– оцінка обсягу інвестиційних витрат має охоплювати усі ресурси, які були задіяні при реалізації проекту

– оцінка повернення інвестованих коштів має здійснюватись на основі показника чистого грошового потоку, що формується за рахунок сум чистого прибутку і амортизаційних відрахувань у процесі експлуатації інвестиційного проекту

– у процесі оцінки, суми інвестиційних затрат і чистого грошового потоку мають бути приведені до теперішньої вартості за допомогою дисконтної ставки, яка має бути диференційованою для різних інвестиційних проектів

Ефективність проекту характеризується системою показників, що відображають співвідношення затрат та результатів стосовно до учасників процесу

ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1. Усі напрямки та форми інвестиційної діяльності здійснюються за рахунок інвестиційних ресурсів, які формуються самостійно

2. Формування інвестиційних ресурсів здійснюється за рахунок концентрації вільних коштів з подальшим використанням в інвестиційній діяльності

3. Базою формування інвестиційних ресурсів підприємства деякою мірою є і його капітал, призначений до реінвестування, формами такого реінвестованого капіталу, що використовується в процесі формування інвестиційних ресурсів, виступають амортизаційні відрахування по основних засобах і амортизованих матеріальних активах; засоби, отримані від реалізації капітальних активів, що вибувають; надходження від продажу окремих фінансових інструментів інвестування й інші

4. Формування інвестиційних ресурсів супроводжує всі стадії життєвого циклу підприємства, пов'язані з його поступальним економічним розвитком. Починаючи з «народження» підприємства і закінчуючи його «старінням», процес формування інвестиційних ресурсів носить регулярний характер. При цьому, кожна стадія життєвого циклу підприємства характеризується відмінними рисами в темпах і джерелах формування інвестиційних ресурсів

5. Формування і використання інвестиційних ресурсів пов'язане з усіма стадіями інвестиційного процесу підприємства. На передінвестиційній стадії інвестиційні ресурси формуються для фінансування підготовки реальних проектів, здійснення проектних робіт, їхньої експертизи і т.п. На інвестиційній стадії інвестиційні ресурси формуються для здійснення необхідних будівельно-монтажних робіт, придбання окремих капітальних активів чи цілісних майнових комплексів. На постінвестиційній стадії інвестиційні ресурси формуються для експлуатаційних цілей, зокрема, для фінансування оборотних активів по введених у лад інвестиційних об'єктах

ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

6. Формування інвестиційних ресурсів підприємства представляє собою безупинний процес. У той час, як реальне чи фінансове інвестування може здійснюватися підприємством нерегулярно і відрізнятися істотною нерівномірністю, процес формування інвестиційних його ресурсів є безупинним. Найбільшою мірою ця безперервність характерна для власних внутрішніх джерел формування інвестиційних ресурсів - амортизаційних відрахувань і прибутку, що направляється на виробничий розвиток. Слід, однак, звернути увагу на те, що безперервність процесу формування інвестиційних ресурсів не означає рівномірності обсягів їхнього формування в часі. Ці обсяги можуть істотно коливатися в часі в залежності від залучення інвестиційних ресурсів із зовнішніх джерел

7. Процес формування інвестиційних ресурсів носить детермінований регульований характер. Детермінованість цього процесу характеризується його кількісною визначеністю в часі, по обсягу, структурі й інших параметрах. Регульованість цього процесу визначається системою конкретних діючих методів інвестиційного менеджменту, що дозволяють досягати і підтримувати задані параметри формування інвестиційних ресурсів. Детермінованість і регульованість процесу формування інвестиційних ресурсів підприємства дозволяють здійснювати його на плановій основі

8. Формування інвестиційних ресурсів нерозривно пов'язано з цілями і напрямками інвестиційної стратегії підприємства. Будучи фінансовою основою реалізації обраної інвестиційної стратегії підприємства, формування інвестиційних ресурсів виділяється, як правило, у самостійний цільовий її блок, по якому розробляються стратегічні цільові нормативи. В окремих випадках можливості формування інвестиційних ресурсів підприємством самі визначають темпи його стратегічного розвитку

ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

9. Темпи формування інвестиційних ресурсів функціонуючого підприємства за рахунок прибутку визначаються тимчасовою перевагою його власників (менеджерів). Процес такого формування (нагромадження нового власного інвестиційного капіталу) здійснюється через механізми дивідендної політики (політики розподілу знову створеного прибутку). Рівень капіталізації прибутку, зумовлений тимчасовою перевагою її споживання, формується на кожному підприємстві індивідуально з урахуванням специфіки його інвестиційної діяльності й умов зовнішнього інвестиційного середовища

10. Ефективне формування інвестиційних ресурсів у розрізі окремих їхніх джерел є найважливішою умовою фінансової стійкості підприємства. Рациональна структура джерел формованих інвестиційних ресурсів дозволяє знизити рівень інвестиційних ризиків у майбутній діяльності підприємства, запобігти можливості його банкрутства

11. Можливість формування інвестиційних ресурсів підприємства багато в чому визначається структурою капіталу, досягнутого на попередній стадії його господарського циклу. У першу чергу це відноситься до формування додаткових інвестиційних ресурсів за рахунок позикових джерел. Між питомою вагою фактично використаного підприємством позикового капіталу і можливих обсягів додаткового його залучення в інвестиційних цілях існує зворотна залежність. Ця особливість повинна враховуватися при прогнозуванні потенціалу і темпів формування інвестиційних ресурсів

12. Обсяги і джерела формування інвестиційних ресурсів багато в чому визначаються вартістю їхнього залучення (вартістю капіталу). При цьому середньозважена вартість формованого інвестиційного капіталу повинна обов'язково зіставлятися з розміром ефекту від його використання в процесі реального чи фінансового інвестування

6.2. Практичні завдання

Розв'язання типових завдань по темі

Завдання 1.

Акціонерне товариство випустило 1000 привілейованих акцій номіналом 10000 грн. Мінімальний річний дивіденд при емісії акцій був оголошений на рівні 25% від їх номіналу. Визначити мінімальну суму, що товариство повинне буде виплачувати щорічно у вигляді дивіденду по привілейованих акціях.

Розв'язок

Дивідент по привілейованих акціях визначається у відсотках від їх номіналу. Його сума буде дорівнювати:

$$D_{np} = N \times f \quad (6.1)$$

де N – номінал привілейованої акції;

f – ставка виплачуваного відсотка у відносних одиницях.

$$D_1 = 10000 \times 0,25 = 2500 \text{ грн.}$$

$$D = 1000 \times 2500 = 2500000 \text{ грн.}$$

Отже, товариство повинне буде виплачувати щорічно у вигляді дивіденду по привілейованих акціях 2,5 млн.грн.

Завдання 2.

Курс акцій акціонерного товариства на 01.06.2022 р. склав: купівля – 7300 грн, продаж – 8000 грн. На 01.10.2022 р. курс тих же акцій склав: купівля – 11750 грн, продаж – 14750 грн. При купівлі був сплачений податок на операції з цінними паперами в розмірі 3 грн. на кожну тисячу. Визначити доход, отриманий від купівлі 100 акцій 01.06.2022 р. та їх наступного продажу 01.10.2022 р., а також прибутковість купівлі-продажу у вигляді ефективної ставки простих відсотків.

Розв'язок

Вартість купівлі 100 акцій 01.06.2022 р. дорівнювала:

$$p_1 = 100 \times 8000 = 800000 \text{ грн.}$$

Сума податку склала:

$$T_i = 0,03 \times 800000 = 2400 \text{ грн.}$$

Загальні витрати на купівлю акцій дорівнювали:

$$p = 800000 + 2400 = 802400 \text{ грн.}$$

Сума, виручена від продажу 100 акцій 01.10.2022 р., склала:

$$p_2 = 100 \times 11750 = 1175000 \text{ грн.}$$

Сума сплаченого податку на операції з цінними паперами при продажі акцій дорівнював:

$$T_2 = 0,03 \times 1175000 = 3525 \text{ грн.}$$

Загальна сума витрат на операцію купівлі-продажу склала:

$$p = 800000 + 2400 + 3525 = 805925 \text{ грн.}$$

Доход від операції дорівнює:

$$W = 1175000 - 805925 = 369075 \text{ грн.}$$

При розрахунку прибутковості будемо використовувати точну кількість днів, протягом яких покупець мав у володінні акції:

$$30 + 31 + 31 + 30 - 1 = 121 \text{ днів.}$$

Прибутковість операції у вигляді ефективної ставки простих відсотків буде дорівнювати:

$$I_e = \frac{W}{P \times n} = \frac{W \times k}{P \times d} \quad (6.2)$$

де W – доход від фінансової операції;

P – загальна сума витрат;

n – період;

k – розрахункова кількість днів у році;

d – термін операції в днях.

$$I_e = \frac{369075}{805925} \times \frac{365}{121} = 0,46 \times 3,02 = 1,39 = 139\%$$

Завдання 3.

Акції номіналом 1000 грн були придбані за ціною 2500 грн за півроку до виплати дивіденду. Дивіденд по акціях за рік був оголошений у розмірі 200 % річних. Після оголошення про виплату дивіденду курс акцій склав 2800 грн. Визначити поточну прибутковість акцій у вигляді ефективної ставки відсотків.

Розв'язок

Розмір річного дивіденду по акціях відповідно до формули (6.1) буде дорівнювати:

$$D = 2 \times 1000 = 2000 \text{ грн.}$$

Поточна прибутковість акції за термін з моменту її покупки, визначена сумою річного дивіденду та можливим доходом від продажу акцій буде дорівнювати:

$$I_e = \frac{2000 + 2800 - 2500}{2500 \times 0,5} = \frac{2300}{1250} = 1,84 = 184\%$$

При довгострокових операціях з акціями й інших фінансових операціях можна використовувати формули для визначення ефективних ставок як простих, так і складних відсотків. В останньому випадку суму « S », отриману в результаті інвестування суми « P » протягом терміну n років, можна представити у вигляді:

$$S = P \times (1 + i_e)^n \quad (6.3)$$

де i_e – ефективна ставка складних відсотків.

Доход від фінансової операції буде дорівнювати:

$$W = S - P = P \times ((1 + i_e)^n - 1) \quad (6.4)$$

Отже, ефективна ставка складних відсотків буде мати вигляд:

$$i_e = \sqrt[n]{\frac{S}{P}} - 1 = \sqrt[n]{\frac{P + W}{P}} - 1 = \sqrt[n]{1 + \frac{W}{P}} - 1 \quad (6.5)$$

Завдання 4.

Короткострокові облігації номіналом 100 тис. грн з терміном обігу 91 день продаються за курсом 87,5. Визначити суму доходу від придбання 10 облігацій і прибутковість фінансової операції. Для розрахункової кількості днів у році - 365.

Розв'язок

Доход від покупки облігацій буде дорівнювати:

$$W = N - P = N - \frac{P_K \times N}{100} = N \times \left(1 - \frac{P_K}{100}\right) \quad (6.6)$$

$$W = 100000 \times \left(1 - \frac{87,5}{100}\right) = 12500 \text{ грн.}$$

Доход від придбання 10 облігацій:

$$W = 10 \times 12500 = 125000 \text{ грн.}$$

Прибутковість покупки по ефективній ставці простих відсотків за формулою:

$$I_e = \frac{N - P}{P} \times \frac{K}{d} = \frac{100 - P_K}{P_K} \times \frac{K}{d} \quad (6.7)$$

$$I_e = \frac{100 - 87,5}{87,5} \times \frac{365}{91} = 0,573 = 57,3\%$$

Завдання 5.

5 облігацій номіналом 10 тис. грн і терміном 10 років придбані за курсом 94. Відсотки по облігаціях виплачуються наприкінці терміну за складною ставкою 25 % річних. Визначити загальний дохід від фінансової операції та її прибутковість.

Розв'язок

Якщо облігація була придбана за ціною « P », загальний дохід по ній буде дорівнювати:

$$W = I + N - P = N \times (1 + q)^n - P = N \times \left((1 + q)^n - \frac{P_K}{100} \right) \quad (6.8)$$

$$W_1 = 10000 \times \left((1 + 0,25)^{10} - \frac{94}{100} \right) = 83732 \text{ грн.}$$

Доход від 5 облігацій:

$$W = 5 \times 83732 = 418660 \text{ грн.}$$

Прибутковість придбання облігацій становить:

$$I_e = \sqrt[10]{1 + \frac{W}{P}} - 1 = \frac{1 + q}{\sqrt[10]{\frac{P}{100}}} - 1 \quad (6.9)$$

$$I_e = \frac{1 + 0,25}{\sqrt[10]{\frac{94}{100}}} - 1 = 0,26 = 26\%$$

Якщо відсотки по облігаціях виплачуються періодично, при визначенні загального доходу варто враховувати можливість реінвестування отриманих відсотків.

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1.

Акціонерне товариство випустило 800 привілейованих акцій номіналом 25000 грн. Мінімальний річний дивіденд при емісії акцій був оголошений на рівні 12% від їх номіналу. Визначити мінімальну суму, що товариство повинне буде виплачувати щорічно у вигляді дивіденду по привілейованих акціях.

Завдання 2.

Курс акцій акціонерного товариства на 10.03.2022 р. склав: купівля – 5500 грн, продаж – 6500 грн. На 01.08.2022 р. курс тих же акцій склав: купівля – 7300 грн, продаж – 9200 грн. При купівлі був сплачений податок на операції з цінними паперами в розмірі 4 грн. на кожен тисячу. Визначити доход, отриманий від купівлі 250 акцій 10.03.2022 р. та їх наступного продажу 01.08.2022 р., а також прибутковість купівлі-продажу у вигляді ефективної ставки простих відсотків.

Завдання 3.

Акції номіналом 3000 грн були придбані за ціною 4800 грн за півроку до виплати дивіденду. Дивіденд по акціях за рік був оголошений у розмірі 150 % річних. Після оголошення про виплату дивіденду курс акцій склав 5400 грн. Визначити поточну прибутковість акцій у вигляді ефективної ставки відсотків.

Завдання 4.

Короткострокові облігації номіналом 350 тис. грн з терміном обігу 84 дні продаються за курсом 84,3. Визначити суму доходу від придбання 15 облігацій і прибутковість фінансової операції. Для розрахункової кількості днів у році - 360.

Завдання 5.

12 облігацій номіналом 25 тис. грн і терміном 7 років придбані за курсом 88. Відсотки по облігаціях виплачуються наприкінці терміну за складною ставкою 14 % річних. Визначити загальний доход від фінансової операції та її прибутковість.

6.3. Термінологічний словник ключових понять

Вартість капіталу – це такий річний темп приросту капіталу, який передбачає отримати власник капіталу, інвестуючи його. Цей показник у відсотковому вимірі використовується як ставка дисконтування в розрахунках приведеної вартості грошових потоків при аналізі інвестиційних проектів.

Інвестиційні ресурси підприємства – це усі форми капіталу підприємства, які використовується для здійснення вкладень у об'єкти реального і фінансового інвестування детально розгляньте класифікацію інвестиційних ресурсів підприємства і політику управління ними, а також особливості процесу формування інвестиційних ресурсів підприємства.

Політика формування інвестиційних ресурсів підприємства – це забезпечення необхідного рівня самофінансування інвестиційної діяльності і найбільш ефективних форм залучення капіталу із різних джерел для здійснення інвестицій.

Схеми проектного фінансування – це повне внутрішнє самофінансування, акціонування, венчурне фінансування, кредитне фінансування, змішане (пайове) фінансування.

Фінансовий леверидж – це співвідношення позикового капіталу і власного капіталу компанії і вплив цього відношення на чистий прибуток. Компанія з високою часткою позикового капіталу називається фінансово залежною компанією. Компанія, що фінансує свою діяльність за рахунок лише власного капіталу, називається фінансово незалежною компанією.

6.4. Тестові завдання

1. Як називається сфера, де здійснюється практична реалізація інвестицій?

- 1) інвестиційна;
- 2) банківська;
- 3) інноваційна;
- 4) господарська діяльність.

2. Що представляє собою життєвий цикл інвестиційного проекту?

- 1) час від зародження ідеї до її реалізації;
- 2) час від випуску продукції до її реалізації;
- 3) час від підготовки проекту до його реалізації;
- 4) час від першої зарплати до останньої вигоди проекту.

3. Що не відбувається на стадії реалізації проекту?

- 1) контроль за реалізацією;
- 2) інспекція робіт;
- 3) виконання робіт;
- 4) нагляд за виконанням робіт.

4. Комплекс заходів від моменту прийняття рішення про інвестування до завершальної стадії інвестиційного проекту і вихід на проектні показники і режим окупності інвестицій – це:

- 1) інвестиційний процес;
- 2) інвестиційний цикл;
- 3) інвестиційний комплекс;
- 4) вірної відповіді не має.

5. Які організації проводять експертну оцінку проектів?

- 1) банки, що надають кредит підприємству;
- 2) Нацбанк України;
- 3) міжнародні організації;
- 4) державні фінансові організації.

6. Графік, що характеризує класифікацію інвестиційних можливостей фірми у порядку зміни норм прибутку, які вони забезпечують – це:

- 1) графік граничної вартості капіталу;
- 2) графік інвестиційних можливостей фірми;
- 3) графік імовірності прибутків;
- 4) графік імовірності витрат.

7. Який існує зв'язок між ефективною інвестиційною діяльністю та темпами економічного розвитку фірми?

- 1) безпосередній;
- 2) зворотній;
- 3) вертикальний;
- 4) горизонтальний.

8. Що відбудеться на підприємстві, якщо швидко реалізувати інвестиційну програму?

- 1) підвищення інвестиційних ризиків;
- 2) зниження інвестиційних ризиків;
- 3) збільшення високих темпів економічного розвитку фірми;
- 4) збільшення максимального прибутку фірми.

9. За рахунок чого на підприємстві буде швидко формуватися додатковий грошовий потік у вигляді прибутку та амортизаційних відрахувань?

- 1) високих темпів розвитку фірми;
- 2) розробки стратегічних напрямків інвестиційної діяльності фірми;
- 3) якщо буде швидко реалізовуватись інвестиційна програма;
- 4) зменшення суми операційних витрат.

10. Інвестиційна політика являє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у:

- 1) накопиченні інвестиційних фінансових ресурсів;
- 2) виборі і реалізації найбільш ефективних форм реальних і фінансових його інвестицій з метою забезпечення високих темпів його розвитку і розширення економічного потенціалу господарської діяльності;
- 3) організації процесу доведення фінансових активів до споживача;
- 4) придбанні цілісних майнових комплексів.

11. Розрахункова сума інвестиційних затрат являє собою:

1) реальну вартість фінансового інструменту інвестування, яка формується в умовах очікуваної норми прибутку за ним з урахуванням відповідного рівня ризику;

2) реальну вартість фінансового інструменту інвестування, яка формується в умовах очікуваної норми прибутку за ним без урахування відповідного рівня ризику;

3) прогнозовану вартість фінансового інструменту інвестування, яка формується в умовах очікуваної норми прибутку за ним з урахуванням відповідного рівня ризику;

4) всі відповіді вірні.

12. Два інвестиційні проекти називаються незалежними, якщо:

1) середня доходність перевищувала доходність еталонного портфелю, і свідчить про неефективне управління портфелем;

2) частка цінних паперів одного емітента в інвестиційному портфелі фінансового посередника не перевищує 5%;

3) рішення про прийняття одного з них не впливає на рішення про прийняття іншого;

4) рішення про прийняття одного з них впливає на рішення про прийняття іншого.

13. У процесі прийняття рішення щодо інвестування великого значення набуває:

1) оцінка привабливості галузі;

2) оцінка привабливості регіону;

3) оцінка інвестиційної привабливості різного рівня і особливо об'єктів господарювання;

4) всі відповіді вірні.

14. Маркетинговий моніторинг інвестицій проводиться з метою:

1) забезпечення своєчасних поставок на будову матеріально-технічних ресурсів;

2) пошуку (вибору) узагальнювальних параметрів та обмежень інвестиційних рішень стосовно всієї інвестиційної політики (пріоритети, базові параметри);

3) безперервного копінтного аналізу стану і динаміки ринку цінних паперів і окремих секторів, виявлення ринкових тенденцій і дослідження інвестиційних якостей ринкових інструментів;

4) забезпечення відповідності об'ємно-планувальних і конструктивних рішень, прийнятих у будівельній і технологічній частинах проекту, вимогам ДБН, технічних умов.

15. Що з перерахованого відноситься до цінностей інвестицій?

- 1) рухоме та нерухоме майно;
- 2) право користування землею;
- 3) кошти, цільові банківські внески, кредити, акції, та інші цінні папери;
- 4) всі відповіді вірні.

16. У формі чого вкладаються інвестиції у відтворення основних фондів ?

- 1) довгострокових фінансових інвестицій;
- 2) капітальних вкладень;
- 3) інвестиційних вкладень;
- 4) вірної відповіді немає.

17. Загальний обсяг інвестованих коштів за певний період часу, спрямованих на нове будівництво, придбання засобів виробництва та на приріст товарно-матеріальних запасів – це:

- 1) фінансові інвестиції;
- 2) зовнішні інвестиції;
- 3) валові інвестиції;
- 4) реальні інвестиції.

18. Який з видів інновації спрямовано на створення нових товарів або послуг?

- 1) соціальну;
- 2) управлінську;
- 3) маркетингову;
- 4) ринкову.

19. Що таке капітальні вкладення?

- 1) вкладення матеріальних активів з метою одержання прибутку;
- 2) засоби, вкладені в розширене відтворення основних фондів;
- 3) бюджетні кошти;
- 4) державні кредити.

20. Яких видів бувають джерела фінансування капітальних вкладень?

- 1) державні та приватні;
- 2) державні та міжнародні;
- 3) централізовані та нецентралізовані;
- 4) приватні та міжнародні.

21. Виберіть невірне твердження:

1) «інвестиційний проект» - діяльність, що передбачає здійснення комплексу дій, що забезпечують досягнення певних цілей;

2) «інвестиційний проект» - система організаційно-правових та розрахунково-фінансових документів, необхідних для здійснення яких-небудь дій або опису таких дій;

3) «бізнес-план» - це документ, який призначений для зовнішніх інвесторів і аналізує новий проект;

4) «бізнес-план» - це документ, який може виконувати функцію планування розвитку самого підприємства або аналізувати новий проект.

22. Функція чистого приведенного доходу від ставки порівняння є:

- 1) спадною;
- 2) зростаючою;

- 3) не залежить від ставки порівняння;
- 4) може бути як зростаючою, так і спадною.

23. Джерелами фінансування капітальних вкладень є:

- 1) державні кредити, банківські кредити, кредити міжнародних організацій;
- 2) тільки власні кошти інвестора;
- 3) амортизаційні відрахування і банківські кредити;
- 4) короткострокові кредити міжнародних організацій.

24. На основі чого здійснюється оцінка ефективності окремих фінансових інструментів інвестування?

- 1) на основі порівняння обсягу інвестиційних доходів та сум витрат;
- 2) на основі порівняння обсягу інвестиційних затрат, з одного боку, та сум грошового потоку, що повертається за ним, з іншого;
- 3) на основі порівняння обсягу інвестиційних затрат та сум доходів;
- 4) вірної відповіді немає.

25. Якщо фактична сума інвестиційних затрат по фінансовому інструменту буде перевищувати його реальну вартість, то:

- 1) ефективність фінансового інвестування знизиться;
- 2) ефективність фінансового інвестування підвищиться;
- 3) ефективність фінансового інвестування не зміниться;
- 4) ефективність фінансового інвестування або підвищиться або не зміниться.

26. Перетворення потенційного науково – технічного прогресу в реальний результат діяльності шляхом втілення його в нових товарах, продуктах, технологіях – це:

- 1) інноваційний процес;
- 2) інновація;
- 3) об'єкт інноваційної діяльності;
- 4) суб'єкт інноваційної діяльності.

27. Головним критерієм оцінки інвестицій є:

- 1) окупність;
- 2) ліквідаційна вартість;
- 3) обсяг початкових витрат;
- 4) всі відповіді вірні.

28. Чистий приведений дохід — це...

1) метод аналізу, за яким розраховується різниця між приведеними до теперішньої вартості (дисконтуванням) сумою грошового потоку за період експлуатації інвестиційного об'єкта і сумою інвестованих у його реалізацію коштів;

2) сума інвестиційних коштів, які спрямовуються на реалізацію інвестиційного проекту (за вкладання коштів у різний час), приведена до теперішньої вартості;

3) різниця між приведеними до теперішньої вартості (дисконтуванням) сумою грошового потоку за період експлуатації інвестиційного об'єкта і сумою інвестованих у його реалізацію коштів;

- 4) усі визначення є неправильними.

29. Активна форма ефективного використання тимчасово вільного капіталу – це:

- 1) зовнішні інвестиції;
- 2) валові інвестиції;
- 3) фінансові інвестиції;
- 4) реальні інвестиції.

30. Частина загальної інвестиційної політики підприємства, що забезпечує вибір найбільш ефективних фінансових інструментів вкладення капіталу і своєчасне його реінвестування – це...

- 1) політика управління реальними інвестиціями;
- 2) політика управління чистими інвестиціями;
- 3) політика управління валовими інвестиціями;
- 4) політика управління фінансовими інвестиціями.

6.5. Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте сутність інвестиційних ресурсів підприємства.
2. У чому полягають особливості процесу формування інвестиційних ресурсів підприємства.
3. Як класифікуються інвестиційні ресурси підприємства?
4. У чому полягає політика формування інвестиційних ресурсів підприємства?
5. Охарактеризуйте етапи розробки політики формування інвестиційних ресурсів підприємства.
6. Як здійснюється оптимізація загальної потреби в інвестиційних ресурсах підприємства?
7. Охарактеризуйте методи розрахунку загального обсягу інвестиційних ресурсів:
 - Балансовий метод.
 - Метод аналогій.
 - Метод питомої капіталомісткості.
8. Охарактеризуйте схеми фінансування реальних інвестиційних проектів: повне внутрішнє самофінансування; акціонування, венчурне фінансування, кредитне фінансування, змішане (дольове) фінансування.
9. Які суб'єктивні та об'єктивні фактори впливають на вибір конкретної схеми фінансування інвестиційного проекту і джерел формування інвестиційних ресурсів?
10. У чому полягають основні аспекти концепції вартості капіталу?
11. Як здійснюється оцінка вартості інвестиційних ресурсів, що формуються підприємством?
12. Які сфери використання показників оцінки вартості капіталу?
13. Які методичні підходи використовуються до оцінки окремих елементів вартості капіталу?
14. Розкрийте механізм оцінки і управління вартості капіталу.

ТЕМА 7.

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ АПК

7.1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Мета заняття: узагальнення та систематизація знань, застосування вмінь та навиків на практиці поглиблення знань здобувачів з питань формування інвестиційних ресурсів підприємств АПК

План практичного заняття:

1. Інвестування як перспектива розвитку АПК України
2. Інвестиційні ресурси підприємств АПК
3. Капіталовкладення аграрних підприємств
4. Державні інвестиції в розвиток АПК України

Теоретичні відомості

1. Інвестування як перспектива розвитку АПК України

**АПК – БАЗОВИЙ СЕКТОР
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

для ефективного функціонування АПК необхідні інвестиційні ресурси. Динамічний та ефективний розвиток інвестиційної діяльності аграрного сектору є необхідною умовою стабільного функціонування та прогресу економіки. Агропромисловий комплекс України має всі шанси стати швидко зростаючою і найбільш інвестиційно привабливою сферою української економіки.

РИЗИКИ ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

– ризик фінансування науково-виробничих результатів

– невизначеність попиту на інноваційну продукцію

– ризик тимчасового розриву між витратами й результатами виробництва

Для інвестора однією з основних особливостей аграрних підприємств як об'єкта інвестування є різниця в часі між вкладеними фінансовими ресурсами та отриманням прибутку від господарської діяльності, яка виникає через розбіжності між робочим періодом (обробіток земель, садіння та засівання, догляд за рослинами, збір врожаю) та періодом виробництва продукції, який відбувається під впливом природних чинників (ріст і дозрівання рослин)

Для потенційних інвесторів низька привабливість аграрного виробництва визначається складним фінансовим становищем переважної більшості безпосередніх виробників сільськогосподарської продукції, звуженістю або відсутністю взагалі предмета застави, якими нині виступають лише основні фонди з низькою їхньою ліквідністю внаслідок високого ступеня морального та фізичного зносу.

Інвестування більшості аграрних формувань характеризується нестійким фінансовим становищем і низькою платоспроможністю, що зумовлює особливості управління інвестиційною діяльністю та гостру необхідність залучення інвестицій з метою фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання.

2. Інвестиційні ресурси підприємств АПК

ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Різноманіття форм залучених капітальних вкладень, які виступають як в грошовій, так і в натуральних формах. Вони використовуються в якості реальних та фінансових джерел інвестування. Формування інвестиційних ресурсів сільгосп підприємств пов'язане з процесами, які відбуваються в межах накопичення та відтворення капіталу. Ці процеси відбуваються як на рівні окремого підприємства, так і на рівні галузі або всієї країни. Розміри, темпи та масштаби накопичення та утримання інвестиційних ресурсів визначаються загальним рівнем економічного розвитку країни, рівнем фінансового забезпечення підприємств та рівнем доходів населення.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

внутрішні чинники

зовнішні чинники

соціально-економічні, політичні, демографічні. Вони детермінують основні визначники процесів прийняття рішень щодо створення інвестиційного середовища

способи та методи реалізації інвестиційних ресурсів, як власних, так і залучених

Процес впливу зазначених внутрішніх і зовнішніх створює відповідне інвестиційне середовище, в якому і відбувається реалізація інвестиційного інструментарію.

3. Капіталовкладення аграрних підприємств

КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

витрати на будівництво нових тваринницьких комплексів, будівель, споруд, переробних виробництв, їх розширення і реконструкцію, придбання техніки, обладнання, інвентаря, закладку багаторічних культурних насаджень і їх вирощування, формування основного стада, на меліорацію землі й охорону довкілля.

За допомогою капіталовкладень відтворюються на простій і розширеній основі основні засоби виробництва, отже, створюється матеріальна основа для підвищення продуктивності живої праці на базі впровадження комплексної механізації й автоматизації виробництва

Завдяки капіталовкладенням реалізуються досконаліші форми суспільної організації виробництва

спеціалізація

кооперування

комбінування

Залежно від функціонально-цільового призначення розрізняють

виробничі капіталовкладення

невиробничі капіталовкладення

вкладення на відтворення і розширення основних виробничих фондів

витрати на житлове, комунальне, побутове, культурно-просвітницьке будівництво

4. Державні інвестиції в розвиток АПК України

Аграрна політика - курс та система заходів, спрямованих на інтенсивний розвиток продуктивних сил села, вдосконалення або докорінну зміну існуючих там форм власності, на поліпшення умов життя й побуту його мешканців, на забезпечення сировиною промисловості та ін.

Аграрна політика держави є важливим складовим елементом соціально-економічної політики держави і передбачає наукове обґрунтування стратегії і тактики розвитку аграрних відносин, економічне обґрунтування шляхів розвитку села.

Специфіка сільськогосподарського виробництва вимагає виваженої державної політики протекціонізму. У більшості країн з ринковою економікою основною метою такої політики є: підтримка прибутковості сільськогосподарських товаровиробників і стабільної економічної ситуації в галузі, забезпечення продовольчої безпеки, конкурентоздатних товаровиробників у міжнародному розподілі праці, упередження негативних процесів міграції тощо.

Ефективне використання бюджетних коштів потребує адекватної довгострокової стратегії розвитку аграрного сектору економіки, концентрації фінансових ресурсів бюджетів усіх рівнів на реалізацію пріоритетних напрямів аграрної політики держави

Поліпшення умов фінансування сільськогосподарського виробництва потребує здійснення заходів макроекономічного характеру щодо стимулювання розширення ємності внутрішнього продовольчого ринку, підвищення купівельної спроможності населення. Це зумовлено ще й тим, що більшість видів товарної сільськогосподарської продукції належить до товарів соціального призначення, для яких встановлено більш жорсткі нормативи обмежень і державного регулювання

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АПК

- підтримку основної діяльності сільськогосподарських підприємств. Пріоритетами цього повинні бути: виробництво продукції рослинництва і тваринництва, що забезпечують продовольчу безпеку країни; продуктів дитячого харчування та для окремих соціально незахищених верств населення;
- підтримку інвестиційної діяльності - за такими пріоритетами: відтворення ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств до рівня, що забезпечує їх конкурентоспроможність; створення сучасної виробничої інфраструктури (меліоративних систем, підприємств з переробки та зберігання сільськогосподарської продукції, систем зв'язку тощо); створення інтеграційних формувань за участю промислового, банківського капіталу, інституційних та індивідуальних інвесторів; розвиток нових виробництв на основі місцевих ресурсів і сировини;
- підтримку інноваційного розвитку галузі - в першу чергу, селекції у рослинництві та тваринництві, впровадження сучасних технологій, підготовка кваліфікованих кадрів для села, виробництво нових видів продукції та розширення їх асортименту, розвиток освіти й аграрної науки;
- підтримку розвитку територій та аграрного ринку, що включає наступні пріоритети: розвиток на селі підприємств соціальної інфраструктури, створення умов для закріплення молоді на селі, будівництво транспортних комунікацій, розвиток інфраструктури аграрного ринку.

ПРОГРАМА ДЕРЖДОПОМОГИ НА 2022 РІК

1. Часткова компенсація вартості сільгосптехніки;
2. Фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів;
3. Фінансова підтримка розвитку садівництва, виноградарства та хмелярства;
4. Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств на 2022 рік (субсидія на одиницю оброблюваних угідь, дотація за утримання корів);
5. Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств (часткова компенсація витрат на надані дорадчі послуги, фінансова підтримка фермерських господарств на поворотній основі, доплата на користь застрахованих осіб-членів/голови СФГ ЄСВ, фінансова підтримка новостворених ФГ для отримання с/г дорадчих послуг);
6. Державна підтримка розвитку тваринництва та переробки с/г продукції (відшкодування вартості закуплених племінних тварин, бджіл, сперми та ембріонів);
7. Державна підтримка розвитку тваринництва та переробки с/г продукції (відшкодування вартості тваринницьких об'єктів (до 50% вартості, спеціальна бюджетна дотація за наявні бджолосім'ї);
8. Державна підтримка розвитку тваринництва та переробки с/г продукції (спеціальна бюджетна дотація за утримання кізочок, козематок, ярок, вівцематок, спеціальна бюджетна дотація за приріст поголів'я корів власного відтворення);
9. Державна підтримка нішевих культур;
10. Державна підтримка розвитку картоплярства;
11. Державна підтримка страхування сільськогосподарської продукції (страхування посівів озимої пшениці з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків);
12. Державна підтримка використання меліорованих земель;
13. Розвиток скотарства;
14. Державна підтримка садівництва (трудомістких галузей);
15. Державна програма підтримки садівництва (підтримка малих та середніх виробників до 20га, компенсація до 50% вартості інвестицій на гектар);
16. Державна підтримка органічного виробництва;

**Державна підтримка фінансового забезпечення аграрної сфери
у 2020 р. та стратегія на 2021-2023 рр.**

Перелік програм	Фінансування, млрд. грн.			
	2020	2021	2022	2023
Підтримка галузі тваринництва	1	3,636	3,427	3,368
Підтримка заходів в АПК (кредити, страхування)	1,2	2,253	2,138	2,166
Здешевлення компенсації техніки та обладнання вітчизняного виробництва	1	0,957	1,127	1,330
Розвиток фермерства	0,477	0,727	0,772	0,943
Підтримка садівництва, виноградарства, хмелярства	0,400	0,414	0,471	0,636
Підтримка виробництва нішевих культур (продовольча безпека)	-	0,295	0,295	0,295
Картоплярство	-	8,442	8,480	8,988

Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств надається:
(Постанова КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств»)

- 1) фермерському господарству, яке має чистий дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній рік до 20000000 гривень, у власності та/або користуванні якого перебувають землі сільськогосподарського призначення; зареєстрованому в поточному році фермерському господарству, у власності та/або користуванні якого перебувають землі сільськогосподарського призначення, незалежно від обсягу чистого доходу (виручки);
- 2) сільськогосподарському кооперативу, до складу якого входять одне і більше фермерських господарств, які відповідають вимогам, зазначеним у підпункті 1 цього пункту, а інші - фізичні особи, у власності та/або користуванні кожної з яких перебувають землі сільськогосподарського призначення або тварини, ідентифіковані та зареєстровані відповідно до законодавства.

Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств надається одержувачам за такими напрямками:

- часткова компенсація вартості насіння сільськогосподарських рослин вітчизняного виробництва, закупленого у фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб, які здійснюють виробництво та/або його реалізацію (далі - часткова компенсація вартості насіння);
- часткова компенсація витрат, пов'язаних з наданими сільськогосподарськими дорадчими послугами;
- фінансова підтримка сільськогосподарських кооперативів;
- часткова компенсація вартості придбаної сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва;
- бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) - новоствореним фермерським господарствам;
- бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) для фермерських господарств (крім новостворених);
- здешевлення кредитів;
- спеціальна бюджетна дотація за утримання корів молочного напрямку продуктивності фермерському господарству, у власності якого перебуває від п'яти корів, ідентифікованих та зареєстрованих відповідно до законодавства.

7.2. Практичні завдання

Розв'язання типових завдань по темі

Розрахунок потреби в інвестиційних ресурсах підприємств АПК здійснюється у розрізі наступних видів активів:

- основні засоби;
- нематеріальні активи;
- запаси товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують операційну діяльність;
- грошові активи;
- інші види активів.

Розрахунок потреби в активах пов'язаний з вибором альтернативних рішень:

- а) орендою, будівництвом чи придбанням будівель;
- б) орендою чи придбанням машин, механізмів, устаткування;

в) формуванням меншого чи більшого розміру запасів товарно-матеріальних цінностей;

г) придбанням готових технологічних рішень чи їх самостійною розробкою;

д) формуванням більшого чи меншого рівня платоспроможності, а відповідно і розміру грошових активів і т.д.

Для розрахунку реально необхідного обсягу інвестиційних ресурсів використовують балансовий метод, метод аналогій та метод капіталомісткості.

При розрахунку можна використовувати модель середньозваженої вартості капіталу (WACC). Доцільність запропонованих альтернатив можна оцінювати з використанням методу NPV.

Вирішення ситуаційних вправ доцільно здійснювати у командах. Результати роботи доцільно оформлювати у табличній формі (табл. 7.1).

Таблиця 7.1

Форма для заповнення результатів дослідження щодо потреби в інвестиційних ресурсах підприємств АПК

Головні проблеми				
Причини проблем				
Методи ліквідації проблем				
Економічні важелі	Позитивні наслідки		Негативні наслідки	
	назва	%	назва	%
Сукупний вплив економічних важелів на вирішення проблеми				
Адміністративні важелі	Позитивні наслідки		Позитивні наслідки	
	назва	%	назва	%
Сукупний вплив адміністративних важелів на вирішення проблеми				
Загальний висновок				

Для визначення важливості заходів і ймовірностей їх позитивного і негативного впливу доцільно скористатись методами експертного оцінювання.

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1.

Діяльність агро-промислових підприємств потребує значних фінансових витрат для розширення, оновлення і модернізації виробництва. Дослідження фінансового забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, у т.ч. сільськогосподарських підприємств, свідчить, що вони в переважній більшості працюють за рахунок власних ресурсів, які нині за питомою вагою є значними, проте недостатніми для самофінансування. Цей факт змушує аграрні підприємства сподіватися на підтримку з боку держави й зумовлює необхідність розвитку банківських та партнерських форм кредитування. На жаль, сьогодні сільське господарство є мало привабливим для інвесторів.

Як ліквідувати проблеми, що виникли в інвестиційній діяльності агро-промислового підприємства?

Завдання 2.

У країні спостерігаються тенденції зменшення інвестиційної активності. Це виражається, насамперед в зменшенні частки інвестування спрямованого на нарощення економічного потенціалу підприємств АПК, зменшенні використання кредитних інвестиційних ресурсів, насамперед, довготривалих. Крім того, іноземні учасники спільних підприємств спрямовують прибутки не в розширення виробництва, а вивозять їх з країни.

Розробіть систему заходів, спрямовану на поліпшення структури та ефективного використання капіталу підприємств АПК.

Завдання 3.

До 1990 р. в Україні спостерігалось зростання обсягу капітало-вкладень у сільське господарство. Проте за 1991 – 2000 рр. обсяги капіталовкладень у дану

галузь через економічну кризу зменшилися в 23 рази і в розрахунку на гектар сільськогосподарських угідь становили лише 12 грн. Тобто через інтенсивний розвиток інфляційних процесів відбулося різке затухання інвестиційної діяльності підприємств. У структурі джерел фінансування капіталовкладень найбільшу (домінуючу) питому вагу стала займати амортизація (близько 78 %). Все це стало результатом поглибленого диспаритету цін і знецінення (через інфляцію) інвестиційних ресурсів. Починаючи з 2000 р., в АПК у цілому, в тому числі в сільському господарстві, намітилася тенденція до поштовху інвестиційної діяльності. Стали зростати обсяги капіталовкладень на придбання нової техніки, що цілком виправдано з погляду на високий ступінь зносу машинно-тракторного парку. Яка ситуація з інвестуванням розвитку АПК на сьогодні (2022 р.)?

Розробіть систему заходів, спрямовану на залучення інвестицій в підприємства АПК.

7.3. Термінологічний словник ключових понять

Агропромисловий комплекс — складова частина економіки, що поєднує в собі виробництво сільськогосподарської продукції, її сільськогосподарську переробку, матеріально-технічне обслуговування села.

Агропромисловий комплекс — багатогалузева виробнича система, в якій певна галузь виконує свою специфічну функцію.

Колективне сільськогосподарське підприємство — добровільне об'єднання громадян у самостійне підприємство для спільного виробництва сільськогосподарської продукції та товарів, що діє на засадах підприємництва та самоврядування. Є юридичною особою, має розрахунковий та інші рахунки в банку, а також печатку із своїм найменуванням. Такі підприємства можуть добровільно об'єднуватися в спілки (об'єднання), бути засновниками акціонерних товариств, які діють на основі своїх статутів.

Сільськогосподарське підприємство (включаючи фермерське, рибальське та рибницьке господарства) — юридична особа, основним видом

діяльності якої є вирощування та переробка сільськогосподарської продукції, виручка від реалізації якої складає не менше 50 відсотків загальної суми виручки.

Перша сфера АПК — тракторне і сільськогосподарське машинобудування; машинобудування для харчової промисловості; агрохімія (виробництво мінеральних добрив і мікробіологічна промисловість); комбікормова промисловість; система матеріально-технічного обслуговування сільського господарства; меліоративне і сільське будівництво.

Друга сфера АПК — рослинництво, тваринництво, рибальство.

Третя сфера АПК — харчова промисловість; холодильне, складське, спеціалізоване транспортне господарство; торговельні й інші підприємства й організації, що займаються доведенням кінцевого продукту до споживача, включаючи оптові ринки, роздрібну торгівлю і суспільне харчування. До кожної сфери варто також віднести відповідні галузі науки і підготовку кадрів.

Промислове сільське господарство — інтенсивне вирощування домашньої птиці і тварин, інтенсивне ведення землеробства. Кури (на м'ясо та для одержання яєць) і телята — звичайні об'єкти для промислового вирощування. Деякі країни виступають проти використання антибіотиків і гормонів росту в промисловому вирощуванні, оскільки вони можуть накопичуватися в м'ясі тварин. Багато людей виступають проти промислового вирощування тварин як з моральних причин, так і з міркувань безпеки для здоров'я.

7.4. Тестові завдання

1. В умовах інфляції під час оцінювання проекту коригується...

- 1) різниця за курсом валюти:
- 2) індекс кореляції
- 3) прогнозний грошовий потік
- 4) норма амортизації, виражена у стабільних цінах

2. Які прийнято виділяти види інвестиційних проектів?

- 1) прями і зворотні;
- 2) реальні і капітальні;
- 3) виробничі і торгові;
- 4) тактичні і стратегічні.

3. До внутрішніх факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства відносяться:

- 1) виробничий потенціал;
- 2) інвестиційна програма;
- 3) фінансовий стан;
- 4) всі відповіді вірні.

4. До зовнішніх факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства відносяться:

- 1) інвестиційна програма;
- 2) регіональне розміщення;
- 3) фінансовий стан;
- 4) всі відповіді вірні.

5. Технічний моніторинг інвестицій проводиться з метою:

- 1) забезпечення своєчасних поставок на будову матеріально-технічних ресурсів;
- 2) пошуку (вибору) узагальнювальних параметрів та обмежень інвестиційних рішень стосовно всієї інвестиційної політики (пріоритети, базові параметри);
- 3) безперервного копінгового аналізу стану і динаміки ринку цінних паперів і окремих секторів, виявлення ринкових тенденцій і дослідження інвестиційних якостей ринкових інструментів;
- 4) забезпечення відповідності об'ємно-планувальних і конструктивних рішень, прийнятих у будівельній і технологічній частинах проекту, вимогам ДБН, технічних умов.

6. Галузевий аналіз інвестицій передбачає:

- 1) забезпечення своєчасних поставок на будову матеріально-технічних ресурсів;
- 2) пошуку (вибору) узагальнювальних параметрів та обмежень інвестиційних рішень стосовно всієї інвестиційної політики (пріоритети, базові параметри);
- 3) детальне дослідження дохідності галузі та її перспектив;
- 4) забезпечення відповідності об'ємно-планувальних і конструктивних рішень, прийнятих у будівельній і технологічній частинах проекту, вимогам ДБН, технічних умов.

7. Які основні результати здійснення капітальних вкладень?

- 1) прискорення темпів науково-технічного прогресу;
- 2) зростання робочих місць;
- 3) покращення рівня життя;
- 4) зниження інфляції.

8. Інвестиційний проект строком 10 років і з первісними інвестиціями 1 млн. грн. приносить щорічно 250 тис. грн. Рівень внутрішньої норми прибутковості такого проекту знаходиться в межах між:

- 1) 5 та 10%;
- 2) 10 та 15%;
- 3) 15 та 20%;
- 4) 20 та 25%.

9. Оцініть термін окупності проекту, початкові інвестиції за яким становлять 2 млн. грн. Проект буде приносити прибуток у розмірі 1 млн. грн. щорічно протягом трьох років. Рівень рентабельності становить 10%.

- 1) 2,25 року;
- 2) 2,35 року;
- 3) 2,50 року;
- 4) 2,75 року.

10. Підготовчі витрати за проектом становлять 5 млн. грн., вартість технологічного обладнання, придбаного в кінці першого року, - 14 млн. грн. Плановані грошові надходження наприкінці другого, третього, четвертого року складуть - 10, 15, 20 млн. грн. Ставка дисконту становить 10%. Визначте індекс рентабельності проекту:

- 1) 0,99;
- 2) 1,81;
- 3) 1,10;
- 4) 1,54.

11. Підприємство, розглянувши інвестиційний проект, початкові інвестиції за яким становлять 100 тис. грн., а надходження в кінці першого, другого, третього року, відповідно, становлять 50, 60 і 40 тис. грн. при ставці дисконтування 8%, отримало таке значення чистого дисконтованого доходу:

- 1) 5,0 тис. грн.;
- 2) 17,9 тис.грн.;
- 3) 35,4 тис. грн.;
- 4) 29,5 тис. грн..

12. За якими (яким) критеріями інвестор вибрав проект № 1, якщо:

<i>t</i>	<i>CF₁ по першому проекту</i>	<i>CF₂ по другому проекту</i>
0	- 180	- 50
1	95	10
2	90	20
3	40	40

Ставка дисконту становить 10%:

- 1) внутрішня норма прибутковості;
- 2) період окупності;
- 3) чиста поточна вартість;
- 4) період окупності та чиста поточна вартість.

13. Підприємство планує вкласти гроші в проект з початковими інвестиціями 4500 млн. грн. За оцінками, проект має забезпечити стабільні грошові потоки за 1-й рік 1300 млн. грн.; за 2-й – 2000 млн. грн., за 3-й – 1800 млн. грн. і за 4-й – 1000 млн. грн. Чи потрібно прийняти цей проект, якщо необхідний період окупності підприємства становить 3 роки?

- 1) проект доцільно прийняти;
- 2) проект потрібно відхилити;
- 3) проект не прибутковий і не збитковий;
- 4) немає правильної відповіді.

14. Якщо передбачена по акції сума дивідендів складає 20 у.г.о. на рік, очікувана інвестором річна норма валового інвестиційного прибутку становить 10%, реальна вартість привілейованої акції становитиме:

- 1) 20 у.г.о.;
- 2) 200 у.г.о.;
- 3) 2 у.г.о.;
- 4) 2000 у.г.о.

15. За акції виплачується щорічний постійний дивіденд у сумі 20 у.г.о. Очікувана норма поточного прибутку акції даного типу становить 25% на рік. Реальна ринкова вартість акції буде становити:

- 1) 5 у.г.о.;
- 2) 133,3 у.г.о.;
- 3) 80 у.г.о.;
- 4) 160 у.г.о.

16. До класифікації ризиків окремих фінансових інструментів інвестування за джерелами виникнення відносяться:

- 1) критичний ризик;
- 2) систематичний ризик;
- 3) ризик, що спричиняє лише фінансові втрати;
- 4) інфляційний ризик.

17. Цілеспрямовано сформована сукупність фінансових інструментів, призначених для здійснення фінансового інвестування відповідно до розробленої інвестиційної політикию – це:

- 1) споживчий кошик;
- 2) інвестиційний портфель;
- 3) інвестиційний фонд;

18. Що відбудеться на підприємстві, якщо швидко реалізувати інвестиційну програму?

- 1) підвищення інвестиційних ризиків;
- 2) зниження інвестиційних ризиків;
- 3) збільшення високих темпів економічного розвитку фірми;
- 4) збільшення максимального прибутку фірми.

19. До основних факторів, що знижують рівень прибутковості пайових фінансових інструментів інвестування належать:

- 1) загальний спад кон'юнктури фондового ринку;
- 2) зростання кон'юнктури фондового ринку;
- 3) постійне котирування;
- 4) пониження рівня оподаткування інвестиційного доходу за пайовою фінансових інструментів.

20. Для оцінки доходності необхідно застосовувати період, з помісячним розрахунком доходності:

- 1) не менший, ніж 3 роки;
- 2) не менший, ніж 2 роки;
- 3) не менше менший, ніж 5 років;
- 4) вірної відповіді немає.

21. Для точніших порівнянь доходностей конкретних інвестиційних фондів використовуються портфелі, які називаються:

- 1) еталонними портфелями;
- 2) інвестиційними портфелями;
- 3) незалежними портфелями;

4) альтернативними портфелями.

22. Ринковий ризик портфелю (або систематичний ризик)

вимірюється за допомогою розрахунку коефіцієнту:

- 1) «альфа»;
- 2) «гамма»;
- 3) «омега»;
- 4) «бета».

23. Різниця між середньою доходністю портфелю та його еталонною доходністю називається:

- 1) еталонною;
- 2) прямою;
- 3) апостеріорною;
- 4) істотною.

24. Якщо значення історичної альфи більше нуля, це свідчить про те, що:

- 1) середня доходність не перевищувала доходність еталонного портфелю, і свідчить про неефективне управління портфелем;
- 2) середня доходність перевищувала доходність еталонного портфелю, і свідчить про ефективне управління портфелем;
- 3) середня доходність перевищувала доходність еталонного портфелю, і свідчить про неефективне управління портфелем;
- 4) вірної відповіді немає.

25. Що визначає коефіцієнт «доходність-мінливість»?

- 1) доходність еталонного портфелю;
- 2) ефективність управління портфелем;
- 3) величину надлишкової доходності портфеля з коригуванням на ринковий ризик;
- 4) ринковий ризик.

26. Для того, щоб визначити наскільки успішним був вибір конкретного портфеля у порівнянні з ринком в цілому та іншими портфелями, необхідно розрахувати:

- 1) ефективність управління портфелем;
- 2) доходність еталонного портфеля;
- 3) ринковий ризик;
- 4) апостеріорні лінії ринку цінних паперів.

27. Два інвестиційні проекти називаються незалежними, якщо:

- 1) середня доходність перевищувала доходність еталонного портфелю, і свідчить про неефективне управління портфелем;
- 2) частка цінних паперів одного емітента в інвестиційному портфелі фінансового посередника не перевищує 5%;
- 3) рішення про прийняття одного з них не впливає на рішення про прийняття іншого;
- 4) рішення про прийняття одного з них впливає на рішення про прийняття іншого.

28. До принципів формування інвестиційного портфеля відносяться:

- 1) відповідність складу портфеля інвестиційній стратегії компанії;
- 2) забезпечення прийнятних для компанії співвідношень між основними цілями: доходністю, зростанням капіталу, мінімізацією ризику та ліквідністю;
- 3) забезпечення в повному обсязі фінансовими ресурсами;
- 4) жодної вірної відповіді.

29. Другим етапом у формуванні інвестиційного портфеля є:

- 1) формування інвестиційної політики;
- 2) вибір активів і аналіз інвестиційних рішень;
- 3) оцінка ефективності інвестицій;
- 4) формулювання інвестиційних цілей (пріоритетів).

30. Останнім етапом у формуванні інвестиційного портфеля є:

- 1) формування інвестиційної політики;

- 2) вибір активів і аналіз інвестиційних рішень;
- 3) оцінка ефективності інвестицій;
- 4) формулювання інвестиційних цілей (пріоритетів).

7.5. Питання для самоконтролю

1. Назвіть методи оптимізації структури інвестиційних ресурсів, що формуються підприємством.
2. У чому полягає сутність фінансового левериджу?
3. Які основні етапи процесу оптимізації структури капіталу сільськогосподарських підприємств?
4. Як оцінити основні фактори, які визначають формування структури капіталу?
5. Як здійснюється оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності?
6. Як здійснюється оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості?
7. Як здійснюється оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків?
8. Як здійснюється формування показника цільової структури капіталу?
9. Що собою являють прямі бюджетні виплати сільськогосподарським товаровиробникам?
10. Що є основними інструментами реалізації програмних цілей в аграрній сфері?
11. Як здійснювалась державна підтримка АПК в 2019-2021 рр.?
12. Які заходи щодо поліпшення ситуації у сфері аграрного сектору передбачається здійснити 2022 та 2023 роках

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алейнікова О.В., Притула Н. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Київ: ДВНЗ Університет менеджменту освіти, 2016. 614с.
2. Бакаєв Л. О. Кількісні методи в управлінні інвестиціями: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2000. 151 с.
3. Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: Підручник. Київ: КНТЕУ, 2003. 398 с.
4. Бутко М. П., Бутко І. М. Менеджмент інвестиційної діяльності. Київ: ЦУЛ, 2019. 480 с.
5. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях/ С. В. Качула, Л. В. Лисяк, О.В. Добровольська. – Дніпро: Монолит, 2022. – 200 с.
6. Бюджетна складова реалізації домінантних напрямів суспільного розвитку: монографія/ Лисяк Л.В., Качула С.В., Роменська К.М. та ін.; за ред. Л.В. Лисяк. Дніпропетровськ: ДДФА, 2015. 396 с.
7. Бюджетна система: навчальний посібник. С.В.Качула, Г.Є.Павлова, Л.В.Лисяк, О.В.Добровольська, Л.І. Катан Дніпро: Монолит, 2021. 332с.
8. Гудзь О. Є., Стецюк П.А. Інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. 223 с.
9. Гуляєва Н. М. Інвестиційний менеджмент: методика розв'язання практичних завдань. Навчальний посібник. Київський національний торговельно-економічний ун-т. Київ: КНТЕУ, 2015. 220 с.
10. Загородній А. Г. Інвестиційний словник: навч. посібник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин. Львів : Бескид Біт, 2005. 512с.
11. Інвестиційний менеджмент: опорний конспект лекцій / уклад.: І.О.Бланк , Н.М.Гуляєва. Київ : КНТЕУ, 2007. 104с.
12. Інвестування : практикум / [Т. В. Майорова, В. І. Максимович, С. В. Урванцева та ін.] ; за наук. ред. Т. В. Майорової. Київ : КНЕУ, 2012. 584 с.

13. Карпінський Б. А. Інвестиції: термінологічний словник / Б. А. Карпінський, Т. Б. Шира. Київ : Професіонал, 2009. 464 с.
14. Качула С.В. Державна фінансова політика соціального розвитку: монографія; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 423 с.
15. Качула С.В., Буштін А.А. Особливості формування доходів та прибутку сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2021. № 21-22. С. 57-62
16. Козьменко С.М., Качула С.В. Соціальні програми як інструмент бюджетної політики людського розвитку та оцінка їх ефективності. Проблеми і перспективи економіки та управління. Чернігів: ЧНТУ, 2020. № 4 (24). 2020. С. 74-87. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/228147>
17. Корнєєва Ю.В. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 620 с.
18. Костюкевич Р.М. Інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2011. 270 с.
19. Коюда В. О., Лепейко Т. І., Коюда О. П. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посіб. 2008. 338 с.
20. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : монографія; Акад. фін. управління. Київ : ДННУ АФУ, 2009. - 594 с.
21. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
22. Міністерство аграрної політики та продовольства України: офіційний сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/pidtrimka>
23. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. URL: <http://minfin.gov.ua>
24. Микитюк П.П. Інвестиційно-інноваційний менеджмент: навч. пос. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр "Економічна думка ТНЕУ". 2015. 452 с.

25. Мойсеєнко І., Рєвак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019.
26. Музиченко А. С. Інвестиційна діяльність в Україні: навч. посібник. Київ: Кондор, 2005. 406с.
27. Погасій С. О. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях): навч. посібник / С. О. Погасій, О. В. Познякова, Ю. В. Краснокутська. Харків. ХНАМГ, 2009. 337 с.
28. Правик Ю. М. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник. Київ : Знання, 2007. 431с.
29. Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України від 02.12.2021 № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>
30. Про інвестиційну діяльність : Закон України (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
31. Рудніченко Є.М., Рясних Є. Г., Гавловська Н. І. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2010. 415 с.
32. Семенов Г.А., Семенов А.Г., Станчевський В.К. Техніко-економічні розрахунки на підприємстві: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2005. 184 с.
33. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 406 с.
34. Скібіцька Л. І., Жаворонкова Г.В., Туз О. І., Сівашенко Т. В. Управління інвестиціями та інноваціями. Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010.
35. Фінанси : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Л. В. Лисяк, С.В.Качула, Д.А.Міщенко, Л.О.Міщенко; за ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АЕН України Л. В. Лисяк] ; Ун-т мит. справи та фінансів. - Дніпро : Акцент, 2017. 297 с.
36. Халатур С. М., Павлова Г. Є., Качула С.В., Сітало Л. О. Антикризове управління малим бізнесом як запорука забезпечення фінансової стратегії та ефективності агровиробництва. Агросвіт. 2022. № 2. С. 10-17.

37. Халатур С. М., Павлова Г. Є., Рудакова В. Ю., Матвійчук Є. Д. Методичні аспекти управління фінансовою стійкістю аграрних підприємств в умовах їх діджиталізації. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 19–26. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.21-22.19
38. Удалих О. О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства : Навч.посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 292с.
39. Черчик Л.М. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2017. 171 с.
40. Чугунов І.Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку. Київ: КНТЕУ, 2021. 532 с.
41. Vinichenko I., Honcharenko O., Khalatur S., Sitkovska A., Prus Y., Korchahina V. (2020). Innovation-investment platform of complex ensuring the economic security of enterprises of agrarian industry. *RIVISTA DI STUDI SULLA SOSTENIBILITA*. 2 suppl., pp. 73-79, DOI:10.3280/RISS2020-002-S1006
42. Khalatur, S.; Masiuk, Y.; Kachula, S.; Brovko, L.; Karamushka, O.; Shramko, I. 2021. Entrepreneurship development management in the context of economic security, *Entrepreneurship and Sustainability Issues* 9(1): 558-573. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1\(35\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.9.1(35))
43. Khalatur S.M. Innovative doctrine development of agriculture growth of Ukraine // *Технологический аудит и резервы производства*. 2017. Vol. 4, № 5(36). С. 19–26. URL: <http://journals.uran.ua/tarp/article/view/108918/104383>
44. Khalatur S.M. Finding of alternative sources of innovations finding in agriculture // *Технологический аудит и резервы производства*. 2017. № 3/5 (35). С. 20–25. URL: <http://journals.uran.ua/tarp/article/view/104898/100839>
45. Khalatur S., Stachowiak Z., Zhylenko K., Honcharenko O. and Khalatur O. (2019). Financial instruments and innovations in business environment: European countries and Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, 16(3), 275-291. [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16\(3\).2019.25](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16(3).2019.25)
46. Khalatur, S.; Khaminich, S.; Budko, O.; Dubovych, O.; Karamushka, O. 2020. Multiple system of innovation-investment decisions adoption with synergetic

approach usage. *Entrepreneurship and Sustainability Issues* 7(4): 2745-2763.
[https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4\(12\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.7.4(12))

47. Lysiak L, Kachula S., Hrabchuk O., Filipova M., Kushnir A. Assessment of financial sustainability of the local budgets: case of Ukraine. *Public and Municipal Finance*. 2020. 9/1. PP. 48-59. [http://dx.doi.org/10.21511/pmf.09\(1\).2020.05](http://dx.doi.org/10.21511/pmf.09(1).2020.05)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ
«ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Тема 1. Теоретичні і методичні основи інвестиційного менеджменту

№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант
1	<i>3</i>	7	<i>1</i>	13	<i>2</i>	19	<i>2</i>	25	<i>4</i>
2	<i>1</i>	8	<i>2</i>	14	<i>1</i>	20	<i>1</i>	26	<i>4</i>
3	<i>1</i>	9	<i>3</i>	15	<i>4</i>	21	<i>1</i>	27	<i>1</i>
4	<i>2</i>	10	<i>4</i>	16	<i>2</i>	22	<i>3</i>	28	<i>2</i>
5	<i>3</i>	11	<i>1</i>	17	<i>2</i>	23	<i>3</i>	29	<i>1</i>
6	<i>3</i>	12	<i>1</i>	18	<i>2</i>	24	<i>1</i>	30	<i>2</i>

Тема 2. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту

№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант
1	<i>2</i>	7	<i>4</i>	13	<i>3</i>	19	<i>3</i>	25	<i>3</i>
2	<i>1</i>	8	<i>1</i>	14	<i>3</i>	20	<i>4</i>	26	<i>4</i>
3	<i>3</i>	9	<i>3</i>	15	<i>2</i>	21	<i>1</i>	27	<i>4</i>
4	<i>4</i>	10	<i>4</i>	16	<i>1</i>	22	<i>2</i>	28	<i>1</i>
5	<i>2</i>	11	<i>1</i>	17	<i>1</i>	23	<i>4</i>	29	<i>3</i>
6	<i>2</i>	12	<i>2</i>	18	<i>2</i>	24	<i>2</i>	30	<i>2</i>

Тема 3. Інвестиційна стратегія підприємства

№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант
1	<i>1</i>	7	<i>2</i>	13	<i>1</i>	19	<i>2</i>	25	<i>1</i>
2	<i>2</i>	8	<i>1</i>	14	<i>1</i>	20	<i>1</i>	26	<i>2</i>
3	<i>2</i>	9	<i>2</i>	15	<i>3</i>	21	<i>3</i>	27	<i>3</i>
4	<i>2</i>	10	<i>1</i>	16	<i>1</i>	22	<i>2</i>	28	<i>4</i>
5	<i>2</i>	11	<i>3</i>	17	<i>3</i>	23	<i>2</i>	29	<i>2</i>
6	<i>3</i>	12	<i>2</i>	18	<i>1</i>	24	<i>3</i>	30	<i>2</i>

Тема 4. Управління реальними інвестиціями підприємства

№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант
1	<i>4</i>	7	<i>3</i>	13	<i>3</i>	19	<i>4</i>	25	<i>1</i>
2	<i>1</i>	8	<i>4</i>	14	<i>4</i>	20	<i>1</i>	26	<i>4</i>
3	<i>2</i>	9	<i>1</i>	15	<i>3</i>	21	<i>2</i>	27	<i>3</i>
4	<i>3</i>	10	<i>4</i>	16	<i>2</i>	22	<i>1</i>	28	<i>2</i>
5	<i>2</i>	11	<i>1</i>	17	<i>1</i>	23	<i>1</i>	29	<i>3</i>
6	<i>4</i>	12	<i>4</i>	18	<i>2</i>	24	<i>2</i>	30	<i>3</i>

Тема 5. Управління фінансовими інвестиціями підприємства

№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант
1	<i>4</i>	7	<i>1</i>	13	<i>1</i>	19	<i>2</i>	25	<i>2</i>
2	<i>3</i>	8	<i>2</i>	14	<i>4</i>	20	<i>2</i>	26	<i>1</i>
3	<i>1</i>	9	<i>3</i>	15	<i>1</i>	21	<i>1</i>	27	<i>4</i>
4	<i>3</i>	10	<i>4</i>	16	<i>3</i>	22	<i>4</i>	28	<i>4</i>
5	<i>3</i>	11	<i>2</i>	17	<i>3</i>	23	<i>2</i>	29	<i>1</i>
6	<i>1</i>	12	<i>2</i>	18	<i>1</i>	24	<i>4</i>	30	<i>1</i>

Тема 6. Управління формуванням інвестиційних ресурсів підприємства

№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант
1	<i>1</i>	7	<i>2</i>	13	<i>3</i>	19	<i>4</i>	25	<i>2</i>
2	<i>4</i>	8	<i>1</i>	14	<i>2</i>	20	<i>2</i>	26	<i>1</i>
3	<i>3</i>	9	<i>4</i>	15	<i>2</i>	21	<i>3</i>	27	<i>3</i>
4	<i>2</i>	10	<i>3</i>	16	<i>4</i>	22	<i>4</i>	28	<i>4</i>
5	<i>1</i>	11	<i>4</i>	17	<i>2</i>	23	<i>2</i>	29	<i>2</i>
6	<i>2</i>	12	<i>1</i>	18	<i>1</i>	24	<i>1</i>	30	<i>2</i>

Тема 7. Управління інвестиційними ресурсами підприємств АПК

№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант	№ тесту	варіант
1	<i>3</i>	7	<i>1</i>	13	<i>3</i>	19	<i>4</i>	25	<i>2</i>
2	<i>4</i>	8	<i>4</i>	14	<i>4</i>	20	<i>1</i>	26	<i>3</i>
3	<i>3</i>	9	<i>2</i>	15	<i>2</i>	21	<i>3</i>	27	<i>1</i>
4	<i>4</i>	10	<i>3</i>	16	<i>1</i>	22	<i>1</i>	28	<i>3</i>
5	<i>1</i>	11	<i>4</i>	17	<i>2</i>	23	<i>4</i>	29	<i>4</i>
6	<i>4</i>	12	<i>4</i>	18	<i>4</i>	24	<i>3</i>	30	<i>2</i>

ДОДАТОК Б

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Характеристика інвестицій підприємства як об'єкта управління.
2. Роль інвестицій у забезпеченні ефективності функціонування підприємства.
3. Характеристика інвестиційної діяльності підприємства.
4. Підприємство-інвестор. Класифікація інвесторів.
5. Модель інвестиційної поведінки підприємства у ринковому середовищі.
6. Система основних макроекономічних факторів, що впливають на інвестиційну активність підприємства.
7. Зміст інвестиційного менеджменту. Система цілей і завдань інвестиційного менеджменту.
8. Класифікація підприємств як об'єктів інвестиційного менеджменту.
9. Функції інвестиційного менеджменту.
10. Механізм інвестиційного менеджменту.
11. Система організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту.
12. Показники інформаційного забезпечення інвестиційного менеджменту, які формуються із зовнішніх джерел.
13. Показники інформаційного забезпечення інвестиційного менеджменту, які формуються із внутрішніх джерел.
14. Основні форми інвестиційного аналізу на підприємстві.
15. Системи інвестиційного планування і форми реалізації його результатів на підприємстві.
16. Форми реалізації результатів системи інвестиційного планування. Поточне та оперативне планування інвестиційної діяльності підприємств.
17. Інвестиційний контролінг. Принципи побудови системи інвестиційного контролінгу на підприємстві.

18. Необхідність урахування фактора інфляції при інвестиційних розрахунках.
19. Інвестиційний ринок, його вплив на інвестиційну діяльність. Урахування фактора ризику при інвестиційних розрахунках.
20. Урахування фактора ліквідності в процесі управління інвестиційною діяльністю підприємства.
21. Поняття інвестиційного ринку. Кон'юнктура інвестиційного ринку. Задача та послідовність вивчення кон'юнктури інвестиційного ринку.
22. Інвестиційна привабливість галузей економіки. Життєвий цикл галузі і його стадії.
23. Показники оцінки інвестиційної привабливості галузей економіки України.
24. Інвестиційна привабливість регіонів. Показники оцінки інвестиційної привабливості регіонів України.
25. Інвестиційна привабливість окремих компаній і фірм. Життєвий цикл компаній (фірми) і його стадії.
26. Показники оцінки інвестиційної привабливості компаній (фірм).
27. Поняття інвестиційної стратегії та її роль у розвитку підприємства. Взаємозв'язок інвестиційної стратегії з іншими основними елементами стратегічного вибору підприємства. Система елементів, що формують стратегічний інвестиційний рівень підприємства.
28. Принципи та послідовність розробки інвестиційної стратегії підприємства.
29. Класифікація стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства. Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності.
30. Обґрунтування стратегічних напрямів і форм інвестиційної діяльності.
31. Фактори, що визначають співвідношення основних форм інвестування підприємства.

32. Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії підприємства за окремими параметрами.
33. Роль реального інвестування в розвитку підприємства. Особливості і форми здійснення реальних інвестицій.
34. Політика управління реальними інвестиціями. Формування політики управління реальними інвестиціями підприємства.
35. Поняття інвестиційного проекту. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Структура інвестиційного проекту підприємства.
36. Бізнес-план інвестиційного проекту, його характеристика. Принципи і послідовність розробки бізнес-плану.
37. Оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів. Основні показники оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів.
38. Оцінка ризиків реальних інвестиційних проектів. Види ризиків реальних інвестиційних проектів підприємства, їх характеристика.
39. Формування програми реальних інвестицій. Принципи та основні етапи формування програми реальних інвестицій.
40. Календарний план реалізації інвестиційного проекту. Розробка календарного плану реалізації інвестиційного проекту.
41. Капітальний бюджет реалізації інвестиційного проекту. Розробка бюджету реалізації інвестиційного проекту.
42. Забезпечення та розробка засобів з нейтралізації проектних ризиків. Оцінка результативності нейтралізації проектних ризиків.
43. Обґрунтування форм виходу проекту із інвестиційної програми підприємства.
44. Етапи обґрунтування управлінських рішень про вихід реальних проектів із інвестиційної програми.
45. Особливості здійснення фінансових інвестицій підприємства. Основні форми фінансового інвестування підприємства.
46. Політика управління фінансовими інвестиціями. Формування політики управління фінансовими інвестиціями.

47. Фактори, що визначають інвестиційні якості акцій. Параметри оцінки інвестиційних якостей акцій.
48. Оцінка ефективності облігацій. Основні моделі оцінки реальної вартості облігацій.
49. Поняття ризику облігацій та його основні особливості. Види ризиків облігацій.
50. Оцінка ефективності акцій. Основні моделі оцінки реальної вартості акцій.
51. Поняття ризику акцій та його основні особливості. Види ризиків акцій.
52. Оцінка ризиків окремих фінансових інструментів інвестування.
53. Поняття портфеля фінансових інвестицій. Головна мета формування інвестиційного портфеля.
54. Сучасні підходи до типізації інвестиційних портфелів підприємства.
55. Традиційний підхід до формування портфеля. Принципові положення сучасної портфельної теорії.
56. Формування портфеля фінансових інвестицій на основі сучасної портфельної теорії.
57. Оперативне управління реструктуризацією портфеля фінансових інвестицій. Етапи процесу оперативного управління портфеля реструктуризацією фінансових інвестицій.
58. Поняття інвестиційних ресурсів підприємства. Особливості процесу формування інвестиційних ресурсів підприємства.
59. Класифікація інвестиційних ресурсів підприємства.
60. Політика формування інвестиційних ресурсів підприємства. Етапи розробки політики формування інвестиційних ресурсів підприємства.
61. Оптимізація загальної потреби в інвестиційних ресурсах.
62. Методи розрахунку загального обсягу інвестиційних ресурсів. Балансовий метод. Метод аналогій. Метод питомої капіталомісткості.

63. Схеми фінансування реальних інвестиційних проектів. Повне внутрішнє самофінансування. Акціонування. Венчурне фінансування. Кредитне фінансування. Змішане (дольове) фінансування.

64. Вибір схем фінансування нового бізнесу.

65. Суб'єктивні та об'єктивні фактори, що впливають на вибір конкретної схеми фінансування інвестиційного проекту і джерел формування інвестиційних ресурсів.

66. Основні аспекти концепції вартості капіталу.

67. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів, що формуються підприємством.

68. Сфери використання показників оцінки вартості капіталу. Методичні підходи до оцінки окремих елементів вартості капіталу. Механізм оцінки і управління вартості капіталу.

69. Методи оптимізації структури інвестиційних ресурсів, що формуються підприємством. Фінансовий леверидж.

70. Основні етапи процесу оптимізації структури капіталу підприємства: аналіз капіталу підприємства.

71. Оцінка основних факторів, які визначають формування структури капіталу.

72. Методи оптимізації структури капіталу.

ДОДАТОК В

ФІНАНСОВІ ТАБЛИЦІ

Таблиця В.1

ТАБЛИЦЯ ЗНАЧЕНЬ ФАКТОРА ТЕПЕРІШНЬОЇ ВАРТОСТІ

$\frac{r}{t}$	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
1	0,990	0,980	0,971	0,962	0,952	0,943	0,935	0,926	0,917	0,909	0,901	0,893	0,885	0,877	0,870
2	0,980	0,961	0,943	0,925	0,907	0,890	0,873	0,857	0,842	0,826	0,812	0,797	0,783	0,769	0,756
3	0,971	0,942	0,915	0,889	0,864	0,840	0,816	0,794	0,772	0,751	0,731	0,712	0,693	0,675	0,658
4	0,961	0,924	0,888	0,855	0,823	0,792	0,763	0,735	0,708	0,683	0,659	0,636	0,613	0,592	0,572
5	0,951	0,906	0,863	0,822	0,784	0,747	0,713	0,681	0,650	0,621	0,593	0,567	0,543	0,519	0,497
6	0,942	0,888	0,837	0,790	0,746	0,705	0,666	0,630	0,596	0,564	0,535	0,507	0,480	0,456	0,432
7	0,933	0,871	0,813	0,760	0,711	0,665	0,623	0,583	0,547	0,513	0,482	0,452	0,425	0,400	0,376
8	0,923	0,853	0,789	0,731	0,677	0,627	0,582	0,540	0,502	0,467	0,434	0,404	0,376	0,351	0,327
9	0,914	0,837	0,766	0,703	0,645	0,592	0,544	0,500	0,460	0,424	0,391	0,361	0,333	0,308	0,284
10	0,905	0,820	0,744	0,676	0,614	0,558	0,508	0,463	0,422	0,386	0,352	0,322	0,295	0,270	0,247
11	0,896	0,804	0,722	0,650	0,585	0,527	0,475	0,429	0,388	0,350	0,317	0,287	0,261	0,237	0,215
12	0,887	0,788	0,701	0,625	0,557	0,497	0,444	0,397	0,356	0,319	0,286	0,257	0,231	0,208	0,187
13	0,879	0,773	0,681	0,601	0,530	0,469	0,415	0,368	0,326	0,290	0,258	0,229	0,204	0,182	0,163
14	0,870	0,758	0,661	0,577	0,505	0,442	0,388	0,340	0,299	0,263	0,232	0,205	0,181	0,160	0,141
15	0,861	0,743	0,624	0,555	0,781	0,471	0,362	0,315	0,275	0,239	0,209	0,183	0,160	10140	0,123

Продовження таблиці В.1

$t \backslash r$	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
16	0,853	0,728	0,623	0,534	0,458	0,394	0,339	0,292	0,252	0,218	0,188	0,163	0,141	0,123	0,107
17	0,844	0,714	0,605	0,513	0,436	0,371	0,317	0,270	0,231	0,198	0,170	0,146	0,125	0,108	0,093
18	0,836	0,700	0,587	0,494	0,416	0,350	0,296	0,250	0,212	0,180	0,153	0,130	0,111	0,095	0,081
19	0,828	0,686	0,570	0,475	0,396	0,331	0,277	0,232	0,194	0,164	0,138	0,116	0,098	0,083	0,070
20	0,820	0,673	0,554	0,456	0,377	0,312	0,258	0,215	0,178	0,149	0,124	0,104	0,087	0,073	0,061
21	0,811	0,660	0,538	0,439	0,359	0,294	0,242	0,199	0,164	0,135	0,112	0,093	0,077	0,064	0,053
22	0,803	0,647	0,522	0,422	0,342	0,278	0,226	0,184	0,150	0,123	0,101	0,083	0,068	0,056	0,046
23	0,795	0,634	0,507	0,406	0,326	0,262	0,211	0,170	0,138	0,112	0,091	0,074	0,060	0,049	0,040
24	0,788	0,622	0,492	0,390	0,310	0,247	0,197	0,158	0,126	0,102	0,082	0,066	0,053	0,043	0,035
25	0,780	0,610	0,478	0,375	0,295	0,233	0,184	0,146	0,116	0,092	0,074	0,059	0,047	0,038	0,030
26	0,772	0,598	0,464	0,361	0,281	0,220	0,172	0,135	0,106	0,084	0,066	0,053	0,042	0,033	0,026
27	0,764	0,586	0,450	0,347	0,268	0,207	0,161	0,125	0,098	0,076	0,060	0,047	0,037	0,029	0,023
28	0,757	0,574	0,437	0,333	0,255	0,196	0,150	0,116	0,090	0,069	0,054	0,042	0,033	0,026	0,020
29	0,749	0,563	0,424	0,321	0,243	0,185	0,141	0,107	0,082	0,063	0,048	0,037	0,029	0,022	0,017
30	0,742	0,552	0,412	0,308	0,231	0,174	0,131	0,099	0,075	0,057	0,044	0,033	0,026	0,020	0,015
35	0,706	0,500	0,355	0,253	0,181	0,130	0,094	0,068	0,049	0,036	0,026	0,019	0,014	0,010	0,008
40	0,672	0,453	0,307	0,208	0,142	0,097	0,067	0,046	0,032	0,022	0,015	0,011	0,008	0,005	0,004

$t \backslash r$	16%	17%	18%	19%	20%	21%	22%	23%	24%	25%	26%	27%	28%	29%	30%
1	0,862	0,855	0,847	0,840	0,833	0,826	0,820	0,813	0,0806	0,800	0,794	0,787	0,781	0,775	0,769
2	0,743	0,731	0,718	0,706	0,794	0,683	0,672	0,661	0,650	0,640	0,630	0,620	0,610	0,601	0,592
3	0,641	0,624	0,609	0,593	0,579	0,564	0,551	0,537	0,524	0,512	0,500	0,488	0,477	0,466	0,455
4	0,552	0,534	0,516	0,499	0,482	0,467	0,451	0,437	0,423	0,410	0,397	0,384	0,373	0,361	0,350
5	0,476	0,456	0,437	0,419	0,402	0,386	0,370	0,355	0,341	0,328	0,315	0,303	0,291	0,280	0,269
6	0,410	0,390	0,370	0,352	0,335	0,319	0,303	0,289	0,275	0,262	0,250	0,238	0,227	0,217	0,207
7	0,354	0,333	0,314	0,296	0,279	0,263	0,249	0,235	0,221	0,210	0,198	0,188	0,178	0,168	0,159
8	0,305	0,285	0,266	0,249	0,233	0,218	0,204	0,191	0,179	0,168	0,157	0,148	0,139	0,130	0,123
9	0,263	0,243	0,225	0,209	0,194	0,180	0,167	0,155	0,144	0,134	0,125	0,116	0,108	0,101	0,094
10	0,227	0,208	0,191	0,176	0,162	0,149	0,137	0,126	0,116	0,107	0,099	0,092	0,085	0,078	0,073
11	0,195	0,178	0,162	0,148	0,135	0,123	0,112	0,103	0,094	0,086	0,079	0,072	0,066	0,061	0,059
12	0,168	0,152	0,137	0,124	0,112	0,102	0,092	0,083	0,076	0,069	0,062	0,057	0,052	0,047	0,043
13	0,145	0,130	0,116	0,104	0,093	0,084	0,075	0,068	0,061	0,055	0,050	0,045	0,040	0,037	0,033
14	0,125	0,111	0,099	0,088	0,078	0,069	0,062	0,055	0,049	0,044	0,039	0,035	0,032	0,028	0,025
15	0,108	0,095	0,084	0,074	0,065	0,057	0,051	0,045	0,040	0,035	0,031	0,028	0,032	0,028	0,020
16	0,093	0,081	0,071	0,062	0,054	0,047	0,042	0,036	0,032	0,028	0,025	0,022	0,019	0,017	0,015
17	0,080	0,069	0,060	0,052	0,045	0,039	0,034	0,030	0,026	0,023	0,020	0,017	0,015	0,013	0,012
18	0,069	0,059	0,051	0,044	0,038	0,032	0,028	0,024	0,021	0,018	0,016	0,014	0,012	0,010	0,009
19	0,060	0,051	0,043	0,037	0,031	0,027	0,023	0,020	0,017	0,014	0,012	0,011	0,009	0,008	0,007
20	0,051	0,043	0,037	0,031	0,026	0,022	0,019	0,016	0,014	0,012	0,010	0,008	0,007	0,006	0,005

Закінчення таблиці В.1

$\frac{r}{t}$	31%	32%	33%	34%	35%	36%	37%	38%	39%	40%	45%	48%	50%	55%	60%
1	0,763	0,758	0,752	0,746	0,741	0,735	0,730	0,725	0,719	0,714	0,690	0,676	0,667	0,645	0,625
2	0,583	0,574	0,565	0,557	0,549	0,541	0,533	0,525	0,518	0,510	0,476	0,457	0,444	0,416	0,391
3	0,445	0,435	0,425	0,416	0,406	0,398	0,389	0,381	0,372	0,364	0,328	0,308	0,296	0,269	0,244
4	0,340	0,329	0,320	0,310	0,301	0,292	0,284	0,279	0,268	0,260	0,226	0,208	0,198	0,173	0,153
5	0,259	0,250	0,240	0,231	0,225	0,215	0,207	0,200	0,198	0,180	0,156	0,141	0,132	0,112	0,095
6	0,198	0,189	0,181	0,173	0,165	0,158	0,151	0,145	0,139	0,133	0,108	0,095	0,088	0,072	0,060
7	0,151	0,143	0,136	0,129	0,122	0,116	0,110	0,105	0,100	0,095	0,074	0,064	0,059	0,047	0,037
8	0,115	0,108	0,102	0,096	0,091	0,085	0,081	0,076	0,072	0,068	0,051	0,043	0,039	0,030	0,023
9	0,088	0,082	0,077	0,072	0,067	0,063	0,059	0,055	0,052	0,048	0,035	0,029	0,026	0,019	0,015
10	0,067	0,062	0,058	0,054	0,050	0,046	0,043	0,040	0,037	0,035	0,024	0,020	0,017	0,012	0,009

Таблиця В.2

ТАБЛИЦЯ ЗНАЧЕНЬ ФАКТОРА МАЙБУТНЬОЇ ВАРТОСТІ

r t	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
1	1,010	1,020	1,030	1,040	1,050	1,060	1,070	1,080	1,090	1,100	1,110	1,120	1,130	1,140	1,150
2	1,020	1,040	1,061	1,082	1,103	1,124	1,145	1,166	1,188	1,210	1,232	1,254	1,277	1,300	1,323
3	1,030	1,061	1,093	1,125	1,158	1,191	1,225	1,260	1,295	1,331	1,368	1,405	1,443	1,482	1,521
4	1,041	1,082	1,126	1,170	1,216	1,262	1,311	1,360	1,412	1,464	1,518	1,574	1,630	1,689	1,749
5	1,051	1,104	1,159	1,217	1,276	1,338	1,403	1,469	1,539	1,611	1,685	1,762	1,842	1,925	1,011
6	1,062	1,126	1,194	1,265	1,340	1,419	1,501	1,587	1,677	1,772	1,870	1,974	2,082	2,195	2,313
7	1,072	1,149	1,230	1,316	1,407	1,504	1,606	1,714	1,828	1,949	2,076	2,211	2,353	2,502	2,660
8	1,083	1,172	1,267	1,369	1,477	1,594	1,718	1,851	1,993	2,144	2,305	2,476	2,658	2,853	3,059
9	1,094	1,195	1,305	1,423	1,551	1,689	1,838	1,999	2,172	2,358	2,558	2,773	3,004	3,252	3,518
10	1,105	1,219	1,344	1,480	1,629	1,791	1,967	2,159	2,367	2,594	2,839	3,106	3,395	3,707	4,046
11	1,116	1,243	1,384	1,539	1,710	1,898	2,105	2,332	2,580	2,853	3,152	3,479	3,836	4,226	4,652
12	1,127	1,268	1,426	1,601	1,796	2,012	2,252	2,518	2,813	3,138	3,498	3,896	4,335	4,818	5,350
13	1,138	1,294	1,469	1,665	1,886	2,133	2,410	2,720	3,066	3,452	3,883	4,363	4,898	5,492	6,153
14	1,149	1,319	1,513	1,732	1,980	2,261	2,579	2,937	3,342	3,797	4,310	4,887	5,535	6,261	7,076
15	1,161	1,346	1,558	1,801	2,079	2,397	2,759	3,172	3,642	4,177	4,785	5,474	6,254	7,138	8,137
16	1,173	1,373	1,605	1,873	2,183	2,540	2,952	3,426	3,970	4,595	5,311	6,130	7,067	8,137	9,358

Продовження таблиці В.2

t \ r	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
18	1,196	1,428	1,702	2,026	2,407	2,854	3,380	3,996	4,717	5,560	6,544	7,690	9,024	10,575	12,375
19	1,208	1,457	1,754	2,107	2,527	3,026	3,617	4,316	5,142	6,116	7,263	8,613	10,197	12,056	14,232
20	1,220	1,486	1,806	2,191	2,653	3,207	3,870	4,661	5,604	6,727	8,062	9,646	11,523	13,743	16,367
21	1,232	1,516	1,860	2,279	2,786	3,400	4,141	5,034	6,109	7,400	8,949	10,804	13,021	15,668	18,822
22	1,245	1,546	1,916	2,370	2,925	3,604	4,430	5,437	6,659	8,140	9,934	12,100	14,714	17,861	21,645
23	1,257	1,577	1,974	2,465	3,072	3,820	4,741	5,871	7,258	8,954	11,026	13,552	16,627	20,362	24,891
24	1,270	1,608	2,033	2,563	3,225	4,049	5,072	6,341	7,911	9,850	12,239	15,179	18,788	23,212	28,625
25	1,282	1,641	2,094	2,666	3,386	4,292	5,427	6,848	8,623	10,83	13,585	17,000	21,231	26,462	32,919
26	1,295	1,673	2,157	2,772	3,556	4,549	5,807	7,396	9,399	11,91	15,080	19,040	23,991	30,167	37,857
27	1,308	1,707	2,221	2,883	3,733	4,822	6,214	7,988	10,24	13,11	16,739	21,325	27,109	34,390	43,535
28	1,321	1,741	2,288	2,999	3,920	5,112	6,649	8,627	11,16	14,42	18,580	23,884	30,633	39,204	50,066
29	1,335	1,776	2,357	3,119	4,116	5,418	7,114	9,317	12,17	15,86	20,624	26,750	34,616	44,693	57,575
30	1,348	1,811	2,427	3,243	4,322	5,743	7,612	10,06	13,26	17,44	22,89	29,960	39,116	50,950	66,212
35	1,417	2,000	2,814	3,946	5,516	7,686	10,67	14,78	20,41	28,10	38,575	52,800	72,069	98,100	133,176
40	1,489	2,208	3,262	4,801	7,040	10,28	14,97	21,72	31,40	45,25	65,001	93,051	132,782	188,88	267,864

$\frac{r}{t}$	16%	17%	18%	19%	20%	21%	22%	23%	24%	25%	26%	27%	28%	29%	30%
1	1,160	1,170	1,180	1,190	1,200	1,210	1,220	1,230	1,240	1,250	1,260	1,270	1,280	1,290	1,300
2	1,346	1,369	1,392	1,416	1,440	1,464	1,488	1,513	1,538	1,563	1,588	1,613	1,638	1,664	1,690
3	1,561	1,602	1,643	1,685	1,728	1,772	1,816	1,861	1,907	1,953	2,000	2,048	2,097	2,147	2,197
4	1,811	1,874	1,939	2,005	2,074	2,144	2,215	2,289	2,364	2,441	2,520	2,601	2,684	2,769	2,856
5	2,100	2,192	2,288	2,386	2,488	2,594	2,703	2,815	2,932	3,052	3,176	3,304	3,436	3,572	3,713
6	2,436	2,565	2,700	2,840	2,986	3,138	3,297	3,463	3,635	3,815	4,002	4,196	4,398	4,608	4,827
7	2,826	3,001	3,185	3,379	3,583	3,797	4,023	4,259	4,508	4,768	5,042	5,329	5,629	5,945	6,275
8	3,278	3,511	3,759	4,021	4,300	4,595	4,908	5,239	5,590	5,960	6,353	6,768	7,206	7,669	8,157
9	3,803	4,108	4,435	4,785	5,160	5,560	5,987	6,444	6,931	7,451	8,005	8,595	9,223	9,893	10,604
10	4,411	4,807	5,234	5,695	6,192	6,727	7,305	7,926	8,594	9,313	10,08	10,915	11,806	12,76	13,786
11	5,117	5,624	6,176	6,777	7,430	8,140	8,912	9,749	10,657	11,642	12,70	13,862	15,112	16,46	17,922
12	5,936	6,580	7,288	8,064	8,916	9,850	10,872	11,991	13,215	14,552	16,01	17,605	19,343	21,23	23,298
13	6,886	7,699	8,599	9,596	10,699	11,918	13,264	14,749	16,386	18,190	20,17	22,35	24,75	27,39	30,28
14	7,988	9,007	10,147	11,420	12,839	14,421	16,182	18,141	20,319	22,737	25,42	28,396	31,691	35,33	39,374
15	9,266	10,539	11,974	13,590	15,407	17,449	19,742	22,314	25,196	28,422	32,03	36,062	40,565	45,58	51,186
16	10,748	12,330	14,129	16,172	18,488	21,114	24,086	27,446	31,243	35,527	40,35	45,799	51,923	58,80	66,542
17	12,468	14,426	16,672	19,244	22,186	25,548	29,384	33,759	38,741	44,409	50,85	58,165	66,461	75,86	86,504
18	14,463	16,879	19,673	22,901	26,623	30,913	35,849	41,523	48,039	55,511	64,07	73,870	85,071	97,86	112,455
19	16,777	19,748	23,214	27,252	31,948	37,404	43,736	51,074	59,568	69,389	80,73	93,815	108,89	126,2	146,192
20	19,461	23,106	27,393	32,429	38,338	45,259	53,358	62,821	73,864	86,736	101,7	119,145	139,38	162,8	190,050

Закінчення таблиці В.2

r t	31%	32%	33%	34%	35%	36%	37%	38%	39%	40%	45%	48%	50%	55%	60%
1	1,310	1,320	1,330	1,340	1,350	1,360	1,370	1,380	1,390	1,400	1,450	1,480	1,500	1,550	1,600
2	1,716	1,742	1,769	1,796	1,823	1,850	1,877	1,904	1,932	1,960	2,103	2,190	2,250	2,403	2,560
3	2,248	2,300	2,353	2,406	2,460	2,515	2,571	2,628	2,686	2,744	3,049	3,242	3,375	3,724	4,096
4	2,945	3,036	3,129	3,224	3,322	3,421	3,523	3,627	3,733	3,842	4,421	4,798	5,063	5,772	6,554
5	3,858	4,007	4,162	4,320	4,484	4,653	4,826	5,005	5,189	5,378	6,410	7,101	7,594	8,947	10,486
6	5,054	5,290	5,535	5,789	6,053	6,328	6,612	6,907	7,213	7,530	9,294	10,509	11,39	13,867	16,777
7	6,621	6,983	7,361	7,758	8,172	8,605	9,058	9,531	10,02	10,54	13,476	15,554	17,08	21,494	26,844
8	8,673	9,217	9,791	10,395	11,03	11,70	12,41	13,15	13,93	14,75	19,541	23,019	25,62	33,316	42,950
9	11,36	12,16	13,022	13,930	14,89	15,91	17,00	18,15	19,37	20,66	28,334	34,069	38,44	51,640	68,719
10	14,88	16,06	17,319	18,666	20,10	21,64	23,29	25,04	26,92	28,92	41,085	50,422	57,66	80,042	109,951

ТАБЛИЦЯ ЗНАЧЕНЬ ТЕПЕРІШНЬОЇ ВАРТОСТІ АНУЇТЕТУ

r t	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
1	0,990	0,980	0,971	0,962	0,952	0,943	0,935	0,926	0,917	0,909	0,901	0,893	0,885	0,877	0,870
2	1,970	1,942	1,913	1,886	1,859	1,833	1,808	1,783	1,759	1,736	1,713	1,690	1,668	1,647	1,626
3	2,941	2,884	2,829	2,775	2,723	2,673	2,624	2,577	2,531	2,487	2,444	2,402	2,361	2,322	2,283
4	3,902	3,808	3,717	3,630	3,546	3,465	3,387	3,312	3,240	3,170	3,102	3,037	2,974	2,914	2,855
5	4,853	4,713	4,580	4,452	4,329	4,212	4,100	3,993	3,890	3,791	3,696	3,605	3,517	3,433	3,352
6	5,795	5,601	5,417	5,242	5,076	4,917	4,767	4,623	4,486	4,355	4,231	4,111	3,998	3,889	3,784
7	6,728	6,472	6,230	6,002	5,786	5,582	5,389	5,206	5,033	4,868	4,712	4,564	4,423	4,288	4,160
8	7,652	7,325	7,020	6,733	6,463	6,210	5,971	5,747	5,535	5,335	5,146	4,968	4,799	4,639	4,487
9	8,566	8,162	7,786	7,435	7,108	6,802	6,515	6,247	5,995	5,759	5,537	5,328	5,132	4,946	4,772
10	9,471	8,983	8,530	8,111	7,722	7,360	7,024	6,710	6,418	6,145	5,889	5,650	Γ^426	5,216	5,019
11	10,369	9,787	9,253	8,760	8,306	7,887	7,499	7,139	6,805	6,495	6,207	5,938	5,687	5,453	5,234
12	11,255	10,575	9,954	9,385	8,863	8,384	7,943	7,536	7,161	6,814	6,492	6,194	5,918	5,660	5,424
13	12,134	11,348	10,635	9,986	9,394	8,853	8,358	7,904	7,487	7,103	6,750	6,424	6,122	5,842	5,583
14	13,004	12,106	11,296	10,563	9,899	9,295	8,745	8,244	7,786	7,367	6,982	6,628	6,302	6,002	5,724
15	13,865	12,849	11,938	11,118	10,380	9,712	9,108	8,559	8,061	7,606	7,191	6,811	6,462	6,142	5,847
16	14,718	13,578	12,561	11,652	10,838	10,106	9,447	8,851	8,313	7,824	7,379	6,974	6,604	6,265	5,954

Продовження таблиці В.3

r t	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
17	15,562	14,292	13,166	12,166	11,274	10,477	9,763	9,122	8,544	8,022	7,549	7,120	6,729	6,373	6,047
18	16,398	14,992	13,754	12,659	11,690	10,828	10,059	9,372	8,756	8,201	7,702	7,250	6,840	6,467	6,128
19	17,226	15,678	14,324	13,134	12,085	11,158	10,336	9,604	8,950	8,365	7,839	7,366	6,938	6,550	6,198
20	18,046	16,351	14,877	13,590	12,462	11,470	10,594	9,818	9,129	8,514	7,963	7,469	7,025	6,623	6,259
21	18,857	17,011	15,415	14,029	12,821	11,764	10,836	10,017	9,292	8,649	8,075	7,562	7,102	6,687	6,312
22	19,660	17,658	15,937	14,451	13,163	12,042	11,061	10,201	9,442	8,772	8,176	7,645	7,170	6,743	6,359
23	20,456	18,292	16,444	14,857	13,489	12,303	11,272	10,371	9,580	8,883	8,266	7,718	7,230	6,792	6,399
24	21,243	18,914	16,936	15,247	13,799	12,550	11,469	10,529	9,707	8,985	8,348	7,784	7,283	6,835	6,434
25	22,023	19,523	17,413	15,622	14,094	12,783	11,654	10,675	9,823	9,077	8,422	7,843	7,330	6,873	6,464
26	22,795	20,121	17,877	15,983	14,375	13,003	11,826	10,810	9,929	9,161	8,488	^896	7,372	6,906	6,49Г
27	23,560	20,707	18,327	16,330	14,643	13,211	11,987	10,935	10,027	9,237	8,548	7,943	7,409	6,935	6,514
28	24,316	21,281	18,764	16,663	14,898	13,406	12,137	11,051	10,116	9,307	8,602	7,984	7,441	6,961	6,534
29	25,066	21,844	19,188	16,984	15,141	13,591	12,278	11,158	10,198	9,370	8,650	8,022	7,470	6,983	6,551
30	25,808	22,396	19,600	17,292	15,372	13,765	12,409	11,258	10,274	9,427	8,694	8,055	7,496	7,003	6,566
35	26,514	22,896	19,956	17,545	15,554	13,895	12,503	11,325	10,323	9,462	8,720	8,054	7,510	7,013	6,5731
40	27,185	23,349	20,262	17,754	15,696	13,992	12,659	11,371	10,354	9,485	8,735	8,085	7,517	7,018	6,577

r	t	16%	17%	18%	19%	20%	21%	22%	23%	24%	25%	26%	27%	28%	29%	30%
	1	0,862	0,855	0,847	0,840	0,833	0,826	0,820	0,813	0,806	0,800	0,794	0,787	0,781	0,775	0,769
	2	1,605	1,585	1,566	1,547	1,528	1,509	1,492	1,474	1,457	1,440	1,424	1,407	1,392	1,376	1,361
	3	2,246	2,210	1,174	2,140	2,106	2,074	2,042	2,011	1,981	1,952	1,923	1,896	1,868	1,842	1,816
	4	2,798	2,743	2,690	2,639	2,589	2,540	2,494	2,448	2,404	2,362	2,320	2,280	2,241	2,203	2,166
	5	3,274	3,199	3,127	3,058	2,991	2,926	2,864	2,803	2,745	2,689	2,635	2,583	2,532	2,483	2,436
	6	3,685	3,589	3,498	3,410	3,326	3,245	3,167	3,092	3,020	2,951	2,885	2,821	2,759	2,700	2,643
	7	4,039	3,922	3,812	3,706	3,605	3,508	3,416	3,327	3,242	3,161	3,083	3,009	2,937	2,868	2,802
	8	4,344	4,207	4,078	3,954	3,837	3,726	3,619	3,518	3,421	3,329	3,241	3,156	3,076	2,999	2,925
	9	4,607	4,451	4,303	4,163	4,031	3,905	3,786	3,673	3,566	3,463	3,366	3,273	3,184	3,100	3,019
	10	4,833	4,659	4,494	4,339	4,192	4,054	3,923	3,799	3,682	3,571	3,465	3,364	3,269	3,178	3,092
	11	5,029	4,836	4,656	4,486	4,327	4,177	4,035	3,902	3,776	3,656	3,543	3,437	3,335	3,239	3,147
	12	5,197	4,988	4,793	4,611	4,439	4,278	4,127	3,985	3,851	3,725	3,606	3,493	3,387	3,286	3,190
	13	5,342	5,118	4,910	4,715	4,533	4,362	4,203	4,053	3,912	3,780	3,656	3,538	3,427	3,322	3,223
	14	5,468	5,229	5,008	4,802	4,611	4,432	4,265	4,108	3,962	3,824	3,695	3,573	3,459	3,351	3,249
	15	5,575	5,324	5,092	4,876	4,675	4,489	4,315	4,153	4,001	3,859	3,726	3,601	3,483	3,373	3,268
	16	5,668	5,405	5,162	4,938	4,730	4,536	4,357	4,189	4,033	3,887	3,751	3,623	3,503	3,390	3,283
	17	5,749	5,475	5,222	4,990	4,775	4,576	4,391	4,219	4,059	3,910	3,771	3,640	3,518	3,403	3,295
	18	5,818	5,534	5,273	5,033	4,812	4,608	4,419	4,243	4,080	3,928	3,786	3,654	3,529	3,413	3,304
	19	5,877	5,584	5,316	5,070	4,843	4,635	4,442	4,263	4,097	3,942	3,799	3,664	3,539	3,421	3,311
	20	5,929	5,628	5,353	5,101	4,870	4,657	4,460	4,279	4,110	3,954	3,808	3,673	3,546	3,427	3,316

Закінчення таблиці В.3

$\frac{r}{t}$	31%	32%	33%	34%	35%	36%	37%	38%	39%	40%	45%	48%	50%	55%	60%
1	0,763	0,758	0,752	0,746	0,741	0,735	0,73(P)	0,725	0,719	0,714	0,690	0,676	0,667	0,645	0,625
2	1,346	1,331	1,317	1,303	1,289	1,276	1,263	1,250	1,237	1,224	1,165	1,132	1,111	1,061	1,016
3	1,791	1,766	1,742	1,719	1,696	1,673	1,652	1,630	1,609	1,589	1,493	1,441	1,407	1,330	1,260
4	2,130	2,096	2,062	2,029	1,997	1,966	1,935	1,906	1,877	1,849	1,720	1,649	1,605	1,503	1,412
5	2,390	2,345	2,302	2,260	2,220	2,181	2,143	2,106	2,070	2,035	1,876	1,790	ч/73Г	1,615	1,508
6	2,588	2,534	2,483	2,433	2,385	2,339	2,294	2,251	2,209	2,168	1,983	1,885	1,824	1,687	1,567
7	2,739	2,677	2,619	2,562	2,508	2,455	2,404	2,355	2,308	2,263	2,057	1,949	1,883	1,734	1,605
8	2,854	2,786	2,721	2,658	2,598	2,540	2,485	2,432	2,380	2,331	2,109	1,993	1,922	1,764	1,628
9	2,942	2,868	2,798	2,730	2,665	2,603	2,544	2,487	2,432	2,379	2,144	2,022	1,948	1,783	1,642
10	3,009	2,930	2,855	2,784	2,715	2,649	2,587	2,527	2,469	2,414	2,168	2,042	1,965	1,795	1,652

ТАБЛИЦЯ ЗНАЧЕНЬ МАЙБУТНЬОЇ ВАРТОСТІ

$\frac{r}{t}$	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
1	1,010	1,020	1,030	1,040	1,050	1,060	1,070	1,080	1,090	1,100	1,110	1,120	1,130	1,140	1,150
2	2,030	2,060	2,091	2,122	2,153	2,184	2,215	2,246	2,278	2,310	2,342	2,374	2,407	2,440	2,473
3	3,060	3,122	3,184	3,246	3,310	3,375	3,440	3,506	3,573	3,641	3,710	3,779	3,850	3,921	3,993
4	4,101	4,204	4,309	4,416	4,526	4,637	4,751	4,867	4,985	5,105	5,228	5,353	5,480	5,610	5,742
5	5,152	5,308	5,468	5,633	5,802	5,975	6,153	6,336	6,523	6,716	6,913	7,115	7,323	7,536	7,754
6	6,214	6,434	6,662	6,898	7,142	7,394	7,654	7,923	8,200	8,487	8,783	9,089	9,405	9,730	10,067
7	7,286	7,583	7,892	8,214	8,549	8,897	9,260	9,637	10,028	10,436	10,859	11,300	11,757	12,233	12,727
8	8,369	8,755	9,159	9,583	10,027	10,491	10,978	11,488	12,021	12,579	13,164	13,776	14,416	15,085	15,786
9	9,462	9,950	10,464	11,006	11,578	12,181	12,816	13,487	14,193	14,937	15,722	16,549	17,420	18,337	19,304
10	10,567	11,169	11,808	12,486	13,207	13,972	14,784	15,645	16,560	17,531	18,561	19,655	20,814	22,045	23,349
11	11,683	12,412	13,192	14,026	14,917	15,870	16,888	17,977	19,141	20,384	21,713	23,133	24,650	26,271	28,002
12	12,809	13,680	14,618	15,627	16,713	17,882	19,141	20,495	21,953	23,523	25,212	27,029	28,985	31,089	33,352
13	13,947	14,974	16,086	17,292	18,599	20,015	21,550	23,215	25,019	26,975	29,095	31,393	33,883	36,581	39,505
14	15,097	16,293	17,599	19,024	20,579	22,276	24,129	26,152	28,361	30,772	33,405	36,280	39,417	42,842	46,580
15	16,258	17,639	19,157	20,825	22,657	24,673	26,888	29,324	32,003	34,950	38,190	41,753	45,672	49,980	54,717
16	17,430	19,012	20,762	22,698	24,840	27,213	29,840	32,750	35,974	39,545	43,501	47,884	52,739	58,118	64,075
17	18,615	20,412	22,414	24,645	27,132	29,906	32,999	36,450	40,301	44,599	49,396	54,750	60,725	67,394	74,836
18	19,811	21,841	24,117	26,671	29,539	32,760	36,379	40,446	45,018	50,159	55,939	62,440	69,749	77,969	87,212
19	21,019	23,297	25,870	28,778	32,066	35,786	39,995	44,762	50,160	56,275	63,203	71,052	79,947	90,025	101,444

Продовження таблиці В.4

$\frac{r}{t}$	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%
20	22,239	24,783	27,676	30,969	34,719	38,993	43,865	49,423	55,765	63,002	71,265	80,699	91,470	103,768	117,810
21	23,472	26,299	29,537	33,248	37,505	42,392	48,006	54,457	61,873	70,403	80,214	91,503	104,49	119,436	136,632
22	24,716	27,845	31,453	35,618	40,430	45,996	52,436	59,893	68,532	78,543	90,148	103,603	119,20	137,297	158,276
23	25,973	29,422	33,426	38,083	43,502	49,816	57,177	65,765	75,790	87,497	101,174	117,155	135,83	157,659	183,168
24	27,243	31,030	35,459	40,646	46,727	53,865	62,249	72,106	83,701	97,347	113,413	132,334	154,62	180,871	211,793
25	28,526	32,671	37,553	43,312	50,113	58,156	67,676	78,954	92,324	108,182	126,999	149,334	175,85	207,333	244,712
26	29,821	34,344	39,710	46,084	53,669	62,706	73,484	86,351	101,723	120,100	142,079	168,374	199,84	237,499	282,569
27	31,129	36,051	41,931	48,968	57,403	67,528	79,698	94,339	111,968	133,210	158,817	189,699	226,95	271,889	326,104
28	32,450	37,792	44,219	51,966	61,323	72,640	86,347	102,966	123,135	147,631	177,397	213,583	257,58	311,094	376,170
29	33,785	39,568	46,575	55,085	65,439	78,058	93,461	112,283	135,308	163,494	198,021	240,333	292,19	355,787	433,745
30	35,133	41,379	49,003	58,328	69,761	83,802	101,073	122,346	148,575	180,943	220,913	270,293	331,31	406,737	499,957
35	36,549	43,379	51,817	62,274	75,277	91,488	111,750	137,131	168,989	209,046	259,488	323,092	403,38	504,837	633,132
40	38,038	45,587	55,079	67,075	82,317	101,773	126,724	158,856	200,399	254,489	324,489	416,143	536,16	693,721	900,996

$\frac{r}{t}$	16%	17%	18%	19%	20%	21%	22%	23%	24%	25%	26%	27%	28%	29%	30%
1	1,160	1,170	1,180	1,190	1,200	1,210	1,220	1,230	1,240	1,250	1,260	1,270	1,280	1,290	1,300
2	2,506	2,539	2,572	2,606	2,640	2,674	2,708	2,743	2,778	2,813	2,848	2,883	2,918	2,954	2,990
3	4,066	4,141	4,215	4,291	4,368	4,446	4,524	4,604	4,684	4,766	4,848	4,931	5,016	5,101	5,187
4	5,877	6,014	6,154	6,297	6,442	6,589	6,740	6,893	7,048	7,207	7,368	7,533	7,700	7,870	8,043
5	7,977	8,207	8,442	8,683	8,930	9,183	9,442	9,708	9,980	10,259	10,544	10,837	11,136	11,442	11,756
6	10,414	10,772	11,142	11,523	11,916	12,321	12,740	13,171	13,615	14,073	14,546	15,032	15,534	16,051	16,583
7	13,240	13,773	14,327	14,902	15,499	16,119	16,762	17,430	18,123	18,842	19,588	20,361	21,163	21,995	22,858
8	16,519	17,258	18,086	18,923	19,799	20,714	21,670	22,669	23,712	24,802	25,940	27,129	28,369	29,664	31,015
9	20,321	21,393	22,521	23,709	24,959	26,274	27,657	29,113	30,643	32,253	33,945	35,723	37,593	39,556	41,619
10	24,733	26,200	27,755	29,404	31,150	33,001	34,962	37,039	39,238	41,566	44,031	46,639	49,398	52,318	55,405
11	29,850	31,824	33,931	36,180	38,581	41,142	43,874	46,788	49,895	53,208	56,739	60,501	64,510	68,780	73,327
12	35,786	38,404	41,219	44,244	47,497	50,991	54,746	58,779	63,110	67,760	72,751	78,107	83,853	90,016	96,625
13	42,672	46,103	49,818	53,841	58,196	62,909	68,010	73,528	79,496	85,949	92,926	100,465	108,612	117,411	126,913
14	50,660	55,110	59,965	65,261	71,035	77,330	84,192	91,669	99,815	108,687	118,347	128,861	140,303	152,750	166,286
15	59,925	65,649	71,939	78,850	86,442	94,780	103,935	113,983	125,011	137,109	150,377	164,924	180,868	198,337	217,472
16	70,673	77,979	86,068	95,022	104,931	115,894	128,020	141,430	156,253	172,636	190,735	210,723	232,791	257,145	284,014
17	83,141	92,406	102,740	114,266	127,117	141,441	157,405	175,188	194,994	217,045	241,585	268,888	299,252	333,007	370,518
18	97,603	109,285	122,414	137,166	153,740	172,354	193,254	216,712	243,033	272,556	305,658	342,758	384,323	430,870	482,973
19	114,380	129,033	145,628	164,418	185,688	209,758	236,989	267,785	302,601	341,945	386,389	436,573	493,213	557,112	629,165
20	133,841	152,139	173,021	196,847	224,026	255,018	290,347	330,606	376,465	428,681	488,110	555,717	632,593	719,964	819,215

Закінчення таблиці В.4

r t	31%	32%	33%	34%	35%	36%	37%	38%	39%	40%	45%	48%	50%	55%	60%
1	1,30	1,320	1,330	1,340	1,350	1,360	1,370	1,380	1,390	1,400	1,450	1,480	1,500	1,550	1,600
2	3,026	3,062	3,099	3,136	3,173	3,210	3,247	3,284	3,322	3,360	3,553	3,670	3,750	3,953	4,160
3	5,274	5,362	5,452	5,542	5,633	5,725	5,818	5,912	6,008	6,104	6,601	6,912	7,125	7,676	8,256
4	8,219	8,398	8,581	8,766	8,954	9,146	9,341	9,539	9,741	9,946	11,022	11,710	12,188	13,448	14,810
5	12,077	12,406	12,742	13,086	13,438	13,799	14,167	14,544	14,930	15,324	17,431	18,811	19,781	22,395	25,295
6	17,131	17,696	18,277	18,876	19,492	20,126	20,779	21,451	22,142	22,853	26,725	29,320	31,172	36,262	42,073
7	23,752	24,678	25,638	26,633	27,664	28,732	29,837	30,982	32,168	33,395	40,202	44,874	48,258	57,756	68,916
8	32,425	33,895	35,429	37,029	38,696	40,435	42,247	44,135	46,103	48,153	59,743	67,893	73,887	91,073	111,866
9	43,786	46,062	48,451	50,958	53,590	56,352	59,248	62,287	65,473	68,814	88,077	101,962	112,33	142,71	180,585
10	58,670	62,122	65,769	69,624	73,697	77,998	82,540	87,336	92,398	97,739	129,16	152,383	169,99	222,75	290,536

Навчальне видання

Качула Світлана Валентинівна
Халатур Світлана Миколаївна
Павлова Галина Євгеніївна
Лисяк Любов Валентинівна
Дуброва Наталя Петрівна

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Навчальний посібник
(практикум)

Технічний редактор: Олешкевич В.В.

Підписано до друку 01.11.22. Формат 60x84/16.
Папір друкарський. Гарнітура таймс. Ум.друк.арк. 11,86.
Обл.-вид.арк. 7,0 Тираж 300 прим. Вид. № 268. Зам. № 121.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
49600, м. Дніпро, вул. Сергія Єфремова, 25

Видавець ПП «Монолит»

49038, м. Дніпро, вул. Ярослава Мудрого, 56, e-mail: monolit97@i.ua
Свідоцтво про внесення видавця видавничої продукції
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 273 від 08.12.2000 р.